

**Školní vzdělávací program
pro základní vzdělávání**

„Bud’me na sebe hodní“

**Základní škola a Mateřská škola Strážnice,
okr. Frýdek – Místek, příspěvková organizace**

1. Identifikační údaje

1. 1. Předkladatel

Základní škola a Mateřská škola Střítež, okres Frýdek – Místek,
příspěvková organizace

adresa: Střítež 108, 739 59
ředitel školy: Mgr. Kucharová Věra
telefon: 558 694 337
fax: 558 694 337
e-mail: zsstritezuct@seznam.cz
web: www.zsstritezuct.net
IČO 75026457
IZO 102068755
RED-IZO CZ 75026457

1. 2. Zřizovatel školy

Obec Střítež

adresa: Střítež 118, 739 59
telefon: 558 694 322
e-mail: ou-stritez@telecom.cz

1. 3. Platnost dokumentu

platnost: od 1. 9. 2007

datum: 30. 8. 2007

Razítko školy:

.....
Mgr.Kucharová Věra
ředitelka

Obsah

1. Identifikační údaje.....	2
1. 1. Předkladatel.....	2
1. 2. Zřizovatel školy.....	2
1. 3. Platnost dokumentu.....	2
2. Charakteristika školy.....	4
2. 1. Úplnost a velikost školy.....	4
2. 2. Vybavení školy.....	4
2. 3. Charakteristika pedagogického sboru.....	4
2. 4. Charakteristika žáků.....	5
2. 5. Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce.....	5
2. 6. Spolupráce s rodiči a jinými subjekty.....	6
3. Charakteristika školního vzdělávacího programu.....	7
3. 1. Zaměření školy – Buďme na sebe hodní.....	7
3. 2. Výchovné a vzdělávací strategie.....	8
3. 3. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	12
3. 4. Začlenění průřezových témat do výuky.....	16
3. 5. Učební plán.....	19
4. Učební osnovy.....	20
4. 1. Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace.....	20
4. 1. 1. Český jazyk.....	20
4. 1. 2. Anglický jazyk.....	32
4. 2. Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace.....	37
4. 3. Vzdělávací oblast: Informační a komunikační technologie.....	49
4. 4. Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět.....	53
4. 4. 1. Prvouka.....	53
4. 4. 2. Přírodověda.....	57
4. 4. 3. Vlastivěda.....	60
4. 5. Vzdělávací oblast: Umění a kultura.....	64
4. 5. 1. Hudební výchova.....	64
4. 5. 2. Výtvarná výchova.....	71
4. 6. Vzdělávací oblast: Člověk a zdraví.....	79
4. 7. Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce.....	90
5. Hodnocení žáků a autoevaluace školy.....	99
5. 1. Hodnocení žáků.....	99
5. 2. Hodnocení a klasifikace.....	102
5. 3. Autoevaluace školy.....	109
6. Přílohy	

2. Charakteristika školy

2. 1. Úplnost a velikost školy

Naše škola je neúplnou spádovou školou od 1. do 5. postupného ročníku s docházkou žáků z okolních obcí, žáci mohou navštěvovat školní družinu. Po ukončení školní docházky v 5. ročníku nejčastěji přecházejí na druhý stupeň do ZŠ Hnojník.

2. 2. Vybavení školy

Škola má světlé, čisté a estetické prostory. Na vzhledu školy se ve velké míře podílejí žáci i učitelé výtvarnými pracemi. Většina tříd má hrací koutek s kobercem. Škola je vybavena audiovizuální technikou, má odpovídající hygienické zařízení, kvalitně vybavenou kuchyň a jídelnu pro stravující se žáky.

Pohybové aktivity jsou provozovány v tělocvičně ZŠ a na hřišti OÚ. Prostranství před školou (altán, průlezký, stolní tenis) je možno využívat jak k zájmové činnosti, tak i během vyučování. V době volna a o přestávkách mohou žáci využívat ping-pongový stůl umístěný v prostorách chodby na prvním patře.

Materiální vybavení je na vysoké úrovni. K dispozici je rovněž počítačová učebna s přístupem na internet. Škola má několik kvalitních počítačových programů ke zkvalitnění výuky.

Velkou pozornost věnujeme integraci žáků se speciálními poruchami učení a chování – vyškolení speciální pedagogové vyučují žáky samostatně jednu hodinu týdně, škola má několik kvalitních počítačových programů ke zkvalitnění výuky.

Mateřská škola je sloučena se základní školou. Má dostačující prostory i vybavení pro jedno oddělení.

Děti mají samostatný jídelní kout, hernu, šatnu a hygienické zařízení. K dispozici jim slouží televize, klavír, počítač a moderně zařízený dětský nábytek vhodný pro dětské aktivity. Mateřská škola disponuje pěkně upraveným dětským hřištěm, průlezkami, kolotočem a pískovištěm.

2. 3. Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor má převážně plně kvalifikované učitele. Všichni pedagogové se podíleli na tvorbě ŠVP. Pedagogický sbor spolupracuje s obcí, širokou veřejností a OSRR.

2. 4. Charakteristika žáků

Převážná většina žáků jsou místní děti z obce Střítež. Většina dětí má dobré sociální zázemí, bydlí v rodinných domcích.

2. 5. Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Projekty dotvářejí obsah učiva ročníků i celé školy. Příprava, realizace, výstupy a evaluace projektů zvyšují efektivitu vyučovacího procesu, motivují žáky a podporují spolupráci všech pedagogů a žáků.

Téma projektů volí vyučující podle věkových skupin, podle náplně učiva nebo reagují na aktuální dění ve společnosti.

Celoroční projekty

- **Putování s Pepíkem po MIKROREGIONU OBCÍ POVODÍ STONÁVKY**
  - děti se podle počítačového výukového programu učí poznávat svůj mikroregion – jeho místo v Evropě, ČR, kraji, poznávají svou obec a okolní obce
  - projekt vyvrcholí soutěží žáků škol mikroregionu „O nekrásnější prezentaci své obce“

- **Zdravá škola**
  - **Děti zvířátkům**
    - 1. Podzim – sběr lesních plodů, vycházka
    - 2. Zima – krmení ptáčků, vánoční zdobení lesa zvířátkům, Den jódu
    - 3. Jaro – čištění lesa, sázení stromků, vycházka
  - **Zpívající školička**
    - celoroční setkávání dětí MŠ a ZŠ – společné zpívání k uvítání nového měsíce
  - **Chceme být zdraví**
    - zdravé zuby, zdravá strava – mléčné svačinky, 2. přestávka – celoroční pobyt venku, bruslení, plavání, účast na sportovních akcích regionu obcí povodí Stonávky

Krátkodobé projekty

- **Jarmark a řemeslné dílny**
  - děti si mohou u příležitosti Vánoc nebo Velikonoc vyzkoušet tradiční i netradiční výtvarné techniky, např. pečení perníčků, výrobu balícího papíru, výrobu dárkových krabic, drátkování, výrobu z keramické hlíny, výrobu ze slaneého těsta, malování na sklo, výrobu kraslic, pletení pomlázky, výrobu přírodních dekorací

- **Rozvíjej se poupátko**

- mezinárodní hudební a výtvarná soutěž pro žáky škol mikroregionu a hostů ze ZŠ Strčeno (Slovensko) a ZŠ Jaworze (Polsko)
- v pěvecké soutěži se představí 2 písněmi – písní povinnou bez hudebního doprovodu (ml. kategorie píseň „Rozvíjej se, poupátko“, starší „Pod těšínským mostem“), aby porota měla objektivní srovnání úrovně pěveckého projevu dětí, druhou píseň si děti vybírají dle vlastních představ (píseň folková, trampská, z oblasti populární hudby, lidová apod.), která může být s doprovodem hudebního nástroje nebo nahraným doprovodem na CD, není to však podmínkou
- ve výtvarné soutěži děti v 1. kole vyrobí upomínkové předměty z keramiky pro pěveckou soutěž (přívěsky), ve 2. kole se představí v den finále soutěžní prací na předem určené téma
- vyvrcholením je koncert vítězů z každé kategorie společně s výstavou vítězných prací z keramiky před veřejností na akci Střítežské léto.

2. 6. Spolupráce se zákonnými zástupci a jinými subjekty

Intenzivně spolupracujeme se zákonnými zástupci s cílem poskytovat jim objektivní informace o škole, o studijních výsledcích jejich dětí, rozvíjet oboustranný vztah (škola – rodina), vztah založený na vzájemné důvěře.

Zákonní zástupci mohou školu navštívit kdykoliv po vzájemné dohodě s vyučujícím, v době konzultačních hodin a třídních schůzek. Během školního roku se uskutečňují akce pro veřejnost. Zákonní zástupci jsou o akcích školy informováni prostřednictvím regionálního časopisu „Stonávka“ a webových stránek školy.

Při škole pracuje Občanské sdružení rady rodičů jehož základním cílem je vytvářet podmínky k lepšímu vyžití dětí a k větší podpoře rozvoje jejich talentu ve všech oblastech. Spolu se školou jsou organizovány různé akce – např. Drakiáda, Karneval, Dětské radovánky, Rodičovský ples, Bruslení a jiné. Zákonní zástupci se podílejí na materiálním vybavení školy a přispívají na odměny a dárky pro žáky. Spolupráce s OSRR při ZŠ Střítež je na velmi vysoké úrovni.

Úzce spolupracujeme s obcí a s místními spolky, obecní knihovnou, PPP a PČR. Žáci mají možnost navštěvovat výuku hry na klavír a flétnu v rámci LŠU. Organizujeme nebo se zúčastňujeme řady kulturních akcí pro širokou veřejnost nejen ve Stříteži, ale i v okolních obcích.

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu

3.1. Zaměření školy – Budme na sebe hodní

V rámci výchovně vzdělávacího procesu budeme směřovat a zasazovat se o dosažení zdravého životního stylu a to jako vyvážený stav tělesné, duševní i racionální pohody.

Vytváříme a udržujeme zdravé klima školy se zaměřením na celkové kulturní prostředí školy a na systém mezilidských vztahů, který je dán jak vztahy mezi učiteli a žáky, tak i vztahy mezi učiteli samotnými, mezi učiteli a ostatními pracovníky školy, mezi učiteli a zákonnými zástupci, vztahy mezi vedením školy a pedagogickým sborem a také vztahy mezi žáky samotnými. (Rada školy, Školní samospráva, Třídní samospráva, Redakční rada – Drbškoláček, schránka důvěry pro zákonné zástupce i žáky).

Chceme žáky učit takové znalosti a dovednosti, které jsou dobře uplatnitelné v životě. Vedeme žáky k využívání komunikačních a informačních technologií, podporujeme zavádění a využívání výpočetní techniky do všech předmětů, podporujeme výuku na počítačích a jejich využívání. Vedeme žáky k dodržování stanovených pravidel, zejména pravidel školního řádu. Žáky i zákonné zástupce podněcujeme k spoluutváření školního řádu. Vštěpujeme žákům zásadu, že pravidla jsou od toho, aby se dodržovala, nikoliv od toho, aby se porušovala (pravidla silničního provozu, soužití mezi lidmi, ...).

Naše škola má velmi dobře zpracován „Minimální preventivní program“, který je určen pro žáky všech ročníků. S přihlédnutím k věku dítěte se zde věnujeme problematice drog, ochraně obyvatel za mimořádných okolností, poskytování první pomoci, pravidlům slušného chování, dopravní výchově a sexuální výchově. Velkou pozornost klademe na vztahy mezi dětmi (odlišnosti, šikana), podporujeme jejich sebevědomí,...

Individuálně přistupujeme k žákům dle jejich schopností a potřeb. Škola a její zaměstnanci a především pedagogové musí dát možnost, ale také vytvářet prostor pro rozvoj všech žáků, tj. jak talentovaných, tak i integrovaných s různými formami oslabení a poruch učení a chování. Škola bude pečovat přes pověřeného pedagoga v těsné spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou o žáky se speciálními poruchami učení, stejně jako vytvoří prostor pro rozvoj talentovaných žáků individuálním přístupem k nim nejen ve vyučovacích hodinách, ale i mimo ně, jejich přípravou na různé soutěže, ve kterých má žák možnost porovnat své dovednosti s žáky jiných škol. Škola také umožňuje žákům zájmovou mimoškolní činnost v různých zájmových kroužcích a školní družině. Činnost školní družiny je propojena ve velké míře s prací žáků při vyučování. Vychovatelka se seznámila s cíli školního vzdělávacího programu. Ve školní družině je vypracován vlastní ŠVP. K prohloubení čtenářských dovedností našich žáků bude v rámci vyučování sloužit žakovská knihovna, kterou budeme rozšiřovat o nové knižní tituly, s nimiž žáci budou moci pracovat během vyučování.

Díky tomuto počítačovému vybavení a v souvislosti se současnými trendy má škola možnost zaměřit se na dva důležité úkoly – každého žáka vybavit základními počítačovými dovednostmi (ovládání počítačové myši, klávesnice, seznámení s ikonami,...) a dát každému žákovi základy pro další studium cizího jazyka.

V rámci školy se konají pro žáky a veřejnost různé akce, např. Den v přírodě, Děti zvířátkům, Drakiáda, Mikulášský den, Vánoční jarmark, Karneval, Den jódu, Den Země, Bezpečnost v silničním provozu, Den matek, Den dětí, Anglické odpoledne, Vítání občánků, hudebně-výtvarná soutěž „Rozvíjej se, poupátko“, návštěva dětí z MŠ v 1.ročníku, Radovánky, Rozloučení s absolventy 5. ročníku a různé akce pořádané s místními spolky (myslivci, zahrádkáři, hasiči,...).

Hlavním a dlouhodobým cílem naší školy je rozvíjet osobnost každého žáka a poskytnout žákům kvalitní základy všeobecného vzdělání a vytvořit tak „odrazový můstek“ pro další a dlouhodobé vzdělávání, pro rozvíjení dovednosti komunikace mezi lidmi (i bez jazykových překážek) a pro široké uplatnění v životě se schopností přizpůsobit se a rychle reagovat na změny, které s sebou nese rozvoj společnosti a moderní způsoby života, včetně bezproblémového získávání zaměstnání.

3. 2. Výchovné a vzdělávací strategie

Cíle základního vzdělání

KLÍČOVÉ KOMPETENCE	Co představuje v životě školy a žáka a ve výuce
1. KOMPETENCE K UČENÍ umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení	<ul style="list-style-type: none"> - dostatek informačních zdrojů a učebních impulsů (nabídek) – knihovna, Internet, exkurze - propojení informací se skutečným životem - samostatnost, organizace vlastní činnosti - vlastní úsudek, iniciativa, tvořivost, zodpovědnost - komunikační dovednosti, spolupráce, práce v týmu - poznávání vlastních možností - prezentace vlastních výsledků - tvořivost (práce na projektech) - práce v motivujícím prostředí - práce s přiměřeným učivem - hodnocení formou zpětné vazby - hodnocení za to, co žák zvládá, ne za to, co neumí - výuka bez situací nerovnosti a ponížení - stanovení dílčích cílů - zařazování metod, které podporují zvědavost - využívání kladného hodnocení - dobré výsledky podporující motivaci - osobní příklad
2. KOMPETENCE ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	<ul style="list-style-type: none"> - poznatky nejsou žákům předkládány v hotové podobě - uplatňování mezipředmětových vztahů - objevování vzájemných vztahů a příčin přírodních, společenských a dalších jevů a dějů - přechod od frontálního vyučování k aktivizujícím metodám - praktická cvičení - uplatňování základních myšlenkových operací – srovnávání, třídění, analýza, syntéza, zobecňování, abstrakce - rozvíjení schopnosti logického uvažování - řešení problémů na základě kritického zhodnocení informací - podpora netradičního způsobu řešení

3.	
<p>KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ</p> <p>vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prostor pro střetávání a komunikaci různými formami (ústně, písemně, výtvarnými prostředky, pomocí technických prostředků apod.) - dodržování etiky komunikace (věcnost, naslouchání, prostor pro různé názory, respektování originálních, nezdařených aj. názorů) - základ pro hledání a objevování problémů - vedení žáků k vyjadřování hlavní myšlenky - vytváření situací vyžadujících chronologické reprodukování - práce v týmu
4.	
<p>KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ</p> <p>rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých</p>	<ul style="list-style-type: none"> - jasná pravidla pro soužití ve škole – práva, povinnosti, sankce - atmosféra demokracie a přátelství - kooperativní učení, spolupráce ve výuce - osobní odpovědnost za výsledky společné práce - spolupráce s rodiči a dalšími partnery - hodnocení formou zpětné vazby, sebehodnocení
5.	
<p>KOMPETENCE OBČANSKÉ</p> <p>připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - učit se samostatně rozhodovat a nést důsledky za svá rozhodnutí - demokracii a svobodu nezaměňovat za anarchii - nutnost dodržování mravních hodnot a slušného jednání - vhodnou formou prosazovat své zájmy - učit se argumentovat - pracovat se školním řádem - školní parlament – účast zástupců tříd
6.	
<p>Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chápání bohatství a složitost citového života, rozvíjet citovou otevřenost vůči podnětům z prostředí, ve kterém žijí - orientace ve vlastním citovém životě a v citových vztazích - s pomocí dospělých řešení své citové vztahy - učit otevřeně a kultivovaně projevovat své city - učit ohleduplnému a citlivému vztahu k lidem, k přírodě a ke kulturním a etickým hodnotám - vést k uvědomění citové nevyzrálosti v období dospívání
7.	
<p>Učit žáky aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně zodpovědný</p>	<ul style="list-style-type: none"> - čistota prostředí školy - vhodné hygienické zázemí - vhodné prostředí – účelnost, funkčnost, estetičnost, bezpečí (spoluúčast na jeho úpravě) - organizace denního režimu ve prospěch žáků (časová, obsahová) - zdravý stravovací a pitný režim - kompenzační a hygienické přestávky v učení

	<ul style="list-style-type: none"> - pohybové a relaxační přestávky, dostatečná nabídka pohybových aktivit pro každého - škola bez kouře a drog - důsledná prevence šikany a násilí - vztahy ve škole – úcta, sounáležitost, uznání - respektování individuálních rozdílů, motivační hodnocení
8.	
Vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi	<ul style="list-style-type: none"> - chápání principu a fungování demokracie v osobním životě i ve škole a společnosti - otevřenost vůči spolužákům - solidarita s druhými - rozvíjení kritických postojů k negativním projevům ve škole i společnosti - integrace žáků vyžadujících speciální péči - uvažování v evropských i celosvětových souvislostech - rozvíjení schopnosti empatie - multikulturní výchova – porozumění odlišnému způsobu života lidí z jiných kultur - vytváření podmínek pro adaptaci žáků z jiných kulturních prostředí - ohleduplnost vůči starým a nemocným lidem
9.	
KOMPETENCE PRACOVNÍ pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastním životě a profesní orientaci	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňování sebehodnocení žáků - osvojování základních pracovních dovedností a návyků, dodržování bezpečnosti - hodnocení žáků, pochvala učitelem - harmonogram informační a pracovní činnosti - poskytování informací

Klíčové kompetence

Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole není konečná, ale tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě.

KOMPETENCE K UČENÍ – umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení.

Během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací. Žáky vedeme k sebehodnocení. Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.

Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, je podněcována jejich tvořivost. Žáci se zúčastňují různých soutěží a olympiád. Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos. Zadáváme dětem zajímavé domácí úkoly.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ – podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů.

Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit. Ve vhodných oblastech vzdělávání používáme netradiční úlohy.

Při výuce motivujeme žáky v co nejvyšší míře problémovými úlohami z praktického života. Žáci si postupně zdokonalují kompetenci práce s informacemi ze všech možných zdrojů, ústních, tištěných, mediálních a počítačových, včetně internetu, aby je uměli vyhledávat, třídit a vhodným způsobem využívat. Žáci jsou vedeni úměrně věku k používání internetu. V projektových dnech používáme k logickému řešení problémů monoprodukty. Podle svých schopností a dovedností se žáci zapojují do soutěží. Starší žáci připravují různé aktivity pro mladší spolužáky (časopis, soutěže, akce ŠD, branný den, dopravní výchova). Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ – vést žáky k všestranné a účinné komunikaci.

Vedeme žáky k vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu. Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných. Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování. Podporujeme komunikaci s jinými školami.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ – rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých.

Během vzdělávání mimo jiné používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení. Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech, při naučných i zábavných aktivitách organizovaných staršími spolužáky, učiteli i třídní samosprávou. Usilujeme, aby žáci prokázali schopnost střídání rolí ve skupině. Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování. Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky. Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

KOMPETENCE OBČANSKÉ – připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti.

V třídních kolektivech si žáci společně stanovují pravidla chování.

Je kladen důraz na Enviromentální výchovu, ekologicky myslící jedinec. Žáky vedeme k třídění odpadů (viz. enviromentální plán školy). Žáky zapojujeme do projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů.

KOMPETENCE PRACOVNÍ – pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci.

Žáky motivujeme k aktivnímu zapojení do oblasti Svět práce. Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.

3. 3. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci se zdravotním postižením (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami a vývojovými poruchami učení), žáci se zdravotním znevýhodněním (zdravotním oslabením, dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování) a žáci se sociálním znevýhodněním (z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, s nařízenou soudní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu).

Vzdělávání žáků se speciálními potřebami (žáci se speciálními poruchami učení)

Žáci, u kterých se projevují příznaky některé z vývojových poruch učení, posíláme se souhlasem zákonných zástupců na vyšetření do pedagogické-psychologické poradny. Na základě vyšetření a doporučení poradny jsou pak tyto děti zařazovány do reedukační péče. Každý týden probíhá jedna vyučovací hodina pravidelné dyslektické nápravy se souhlasem a za spolupráce zákonných zástupců. V případě, že pedagogicko-psychologická poradna nebo speciálně pedagogické centrum diagnostikuje vývojovou poruchu učení je na žádost zákonných zástupců dítěte vypracován individuálně vzdělávací plán, podle kterého se s dítětem v průběhu školního roku pracuje. V něm uvádíme závěry a doporučení z vyšetření v PPP, na co se konkrétně v reedukaci zaměříme, pomůcky, které se budou při nápravě používat, způsob hodnocení, termín reedukační péče, jméno paní učitelky, která bude s dítětem pracovat. Při klasifikaci těchto dětí přihlížíme k vývojové poruše a hodnotíme s tolerancí.

Na základě doporučení PPP, SCP je možné vzdělávat žáka v určitém předmětu v jiném postupném ročníku.

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Identifikace nadání

Identifikace mimořádného nadání je dlouhodobý proces. Uplatňují se při něm metody pedagogické, psychologické, pedagogicko-psychologické i laické. Jde především o pozorování žáků ve školní práci, rozbor výsledků práce žáka a portfolio žáka, hodnocení testů a úloh, rozhovory se žákem a jeho zákonnými zástupci. Především u žáka do 9 let je náročné jednoznačně stanovit, zda se jedná o mimořádné nadání, nebo o nerovnoměrný (zrychlený) vývoj, který se postupně může vyrovnávat s věkovou normou a ve výsledku se může pohybovat v pásmu lepšího průměru.

Pomoc při identifikaci a následné péči o mimořádně nadaného žáka mohou učitelům se souhlasem zákonných zástupců žáka poskytnout psychologové v síti pedagogicko-psychologických poraden a na základě závěrů odborného vyšetření sestavuje a realizuje IVP se strukturou dle právní úpravy.

Specifika mimořádně nadaných žáků

- žák svými znalostmi přesahuje stanovené požadavky
- problematický přístup k pravidlům školní práce
- tendence k vytváření vlastních pravidel

- sklon k perfekcionismu a s tím související způsob komunikace s učiteli, který může být i kontroverzní
- vlastní pracovní tempo
- vytváření vlastních postupů řešení úloh, které umožňují kreativitu
- malá ochota ke spolupráci v kolektivu
- rychlá orientace v učebních postupech
- záliba v řešení problémových úloh zvláště ve spojitosti s vysokými schopnostmi oboru, přeceňování vlastních schopností u žáků s pohybovým nadáním
- kvalitní koncentrace, dobrá paměť, hledání a nacházení kreativních postupů
- vhléd do vlastního učení
- zvýšená motivace k rozšiřování základního učiva do hloubky, především ve vyučovacích předmětech, které reprezentují nadání dítěte
- potřeba projevení a uplatnění znalostí a dovedností ve školním prostředí

Zařazení nadaných žáků do základního vzdělávání vyžaduje od učitelů náročnější přípravu na vyučování v jednotlivých předmětech. Pro tyto žáky je zapotřebí zvýšené motivace k rozšiřování základního učiva do hloubky především v těch vyučovacích předmětech, které reprezentují nadání dítěte. V rámci vyučování matematiky projevují tito žáci kvalitní koncentraci, dobrou paměť, zálibu v řešení problémových úloh a svými znalostmi přesahují stanovené požadavky. Umožňujeme jim pracovat na počítači (vzdělávací programy), individuálně pracovat s naučnou literaturou (hlavolamy, kvízy, záhady, problémové úlohy), i navštívit vyučovací hodiny ve vyšších ročnících. V dalších naučných předmětech jsou jim zadávány náročnější samostatné úkoly (referáty k probíranému učivu, zajímavosti ze světa techniky,...), jsou pověřováni vedením a řízením skupin. Na žáky s hudebním nadáním klade učitel vyšší nároky odpovídající jejich dovednostem a schopnostem. Vhodným způsobem je zapojuje do činností v hodině – mohou doprovázet na hudební nástroj, předzpívat píseň, ... Žákům výtvarně nadaným jsou zadávány náročnější práce – volí různé techniky, jsou podporováni v mimoškolních aktivitách, navštěvují výtvarné obory při základních uměleckých školách. Žáci nadaní spíše technicky, manuálně zruční, jsou směřováni k zapojení do zájmových aktivit organizovaných školou nebo základní uměleckou školou. Při samotné výuce bývají pověřováni náročnějšími částmi při plnění zadaných úkolů, jsou pověřováni vedením skupiny. Pohybově nadaní žáci jsou podporováni v rozvíjení všech pohybových aktivit, především těch, kde žák projevuje největší zájem a talent. Žáci jsou zapojováni do sportovních soutěží, ať už v rámci školy nebo mimo ni. Reprezentují školu. Velmi často se stává, že tito žáci mají výkyvy chování. Je nutné toto chování usměrňovat s pedagogickým optimismem a taktně, avšak důsledně. Usměrnujeme žáky v osobnostní výchově, vedeme je k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci, k ochotě pomáhat slabším. Není výjimkou, že vyniká-li žák v jedné oblasti, v jiné je průměrný.

Na základě doporučení PPP, SCP je možné vzdělávat žáka v určitém předmětu v jiném postupném ročníku.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (žáci se zrakovým nebo sluchovým postižením)

Vzdělávání žáků zrakově či sluchově postižených může probíhat ve třídách 1. stupně školy formou individuální integrace. Žáci se budou vzdělávat podle zpracovaného učebního plánu běžných tříd a na základě individuálních vzdělávacích plánů.

V případě potřeby budou v rámci disponibilní časové dotace realizovány podle individuálních potřeb jednotlivých žáků předměty speciální péče.

Rozvrh hodin a týdenní časové dotace budou zpracovány na každý školní rok tak, aby byl naplněn učební plán daného ročníku ve spolupráci s SPC. Podle stupně postižení bude požadována přítomnost osobního asistenta, který bude pomáhat žákovi (jednomu či více) při přizpůsobení se školnímu prostředí, bude pomáhat učitelům při komunikaci s takovým dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními žáky a také při komunikaci školy se zákonnými zástupci postiženého žáka.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (tělesné postižení)

Vzdělávání žáků tělesně postižených bude probíhat ve třídách na prvním stupni školy formou individuální integrace. Žáci se budou vzdělávat podle zpracovaného učebního plánu běžných tříd na základě individuálních vzdělávacích plánů. Ve spolupráci a na doporučení speciálně pedagogického centra budou realizovány změny v učebním plánu, týkající se přeřazení žáka z tělesné výchovy do zdravotní tělesné výchovy, omezení ve výtvarné výchově, pracovních činnostech, případně v ostatních předmětech. Protože škola není bezbariérová, je nutné požadovat přítomnost osobního asistenta, který bude pomáhat žákovi (jednomu či více) při přizpůsobení se školnímu prostředí, bude pomáhat učitelům při komunikaci s takovým dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními žáky a také při komunikaci školy s rodiči postiženého žáka. Učitel musí žáky na přítomnost postiženého spolužáka předem připravit, stanovit pravidla chování a způsob komunikace ve třídě i mimo vyučování.

Vzdělávání žáků s autismem

Jedná se o žáky s lehčími formami autismu (s autistickými rysy). Vzdělávání těchto žáků bude probíhat ve třídách na 1. stupni školy formou individuální integrace. Ve spolupráci a na doporučení speciálně pedagogického centra se budou žáci vzdělávat podle zpracovaného individuálního vzdělávacího plánu.

Učitel musí s žáky stanovit pravidla chování a způsob komunikace ve třídě i mimo vyučování s takto postiženými spolužáky.

Na základě posouzení SPC o závažnosti postižení bude požadována přítomnost osobního asistenta, který bude pomáhat žákovi (jednomu či více) při přizpůsobení se školnímu prostředí, bude pomáhat učitelům při komunikaci s takovým dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními žáky a také při komunikaci školy se zákonnými zástupci postiženého žáka.

Na základě doporučení PPP, SCP je možné vzdělávat žáka v určitém předmětu v jiném postupném ročníku.

Vzdělávání žáků s poruchami chování

Jedná se o žáky hyperaktivní, popřípadě s edukativními problémy, kteří nerespektují některé normy společenského chování, jsou nepřizpůsobiví, impulsivní a snadno unavitelní.

Vzdělávání těchto žáků bude probíhat ve třídách na 1. stupni školy formou individuální integrace.

Ve spolupráci a na doporučení pedagogicko-psychologické poradny se budou žáci vzdělávat podle zpracovaného individuálního výchovně-vzdělávacího plánu. V procesu vytváření klíčových kompetencí bude nutné klást zvýšený důraz na samostatné rozhodování, kritické myšlení, jednání bez podléhání manipulacím a výchovu k práci a spolupráci

Učitel musí s žáky stanovit přesná pravidla chování a způsob komunikace ve třídě i mimo vyučování s tímto žákem. Zavést systém pochval a trestů.

Vzdělávání žáků s více vadami

Vzdělávání žáků s více vadami bude probíhat ve třídách na prvním stupni školy formou individuální integrace. Žáci se budou vzdělávat podle zpracovaného učebního plánu běžných tříd a na základě individuálních vzdělávacích plánů. Ve spolupráci a na doporučení příslušných speciálně pedagogických center nebo pedagogicko-psychologických poraden budou realizovány změny v učebním plánu, týkající se těchto žáků. Na základě posouzení SPC nebo PPP o závažnosti postižení bude požadována přítomnost osobního asistenta, který bude pomáhat žákovi (jednomu či více) při přizpůsobení se školnímu prostředí, bude pomáhat učitelům při komunikaci s takovým dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními žáky a také při komunikaci školy se zákonnými zástupci postiženého žáka.

Na základě doporučení PPP, SCP je možné vzdělávat žáka v určitém předmětu v jiném postupném ročníku.

Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Do této skupiny patří žáci, kteří pocházejí ze sociálně nebo kulturně a jazykově odlišného prostředí, v němž vyrůstají žáci pocházející z majoritní populace. Jsou to žáci z různých u nás žijících menšin nebo žáci přicházející k nám v rámci migrace (především azylanti a účastníci řízení o udělení azylu). Je nezbytné všem těmto žákům věnovat specifickou péči v rozsahu, který potřebují. V případě potřeby bude doplněn vzdělávací obsah specifickými materiály o historii, kultuře a tradicích jejich národnosti.

3. 4. Začlenění průřezových témat do výuky

Průřezová témata jsou realizována především formou integrace do normální výuky. Blíže je integrace vyjádřena v učebních osnovách jednotlivých vyučovacích předmětů 1. stupně.

1. Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní a sociální výchova					
Tématické okruhy	1.	2.	3.	4.	5.
Osobnostní rozvoj					
Rozvoj schopností poznávání	M HV ČJ VV	M HV ČJ VV	M HV, VV ČJ, AJ	M HV AJ	M HV AJ
Sebepoznávání a sebepojetí			AJ	AJ	AJ
Seberegulace a sebeorganizace	TV	TV	TV AJ	AJ	AJ
Psychohygiena	HV	HV			
Kreativita	M	M			
Sociální rozvoj					
Poznávání lidí	HV	HV	AJ	AJ VV	AJ VV
Mezilidské vztahy	TV		AJ	AJ TV	AJ TV
Komunikace	ČJ	ČJ	AJ ČJ	AJ	AJ
Spolupráce a soutěživost			AJ	AJ VL	AJ VL
Morální rozvoj					
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti				ČJ	ČJ
Hodnoty, postoje, praktická etika				TV	TV

2. Výchova demokratického občana

Výchova demokratického občana					
Tématické okruhy	1.	2.	3.	4.	5.
Občanská společnost a škola	PRV	PRV			
Občan, občanská společnost a stát	HV	HV	HV	HV VL	HV
Formy participace občanů v politickém životě				VL	
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování				VL	

3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech					
Tématické okruhy	1.	2.	3.	4.	5.
Evropa a svět nás zajímá			AJ	AJ	AJ ICT HV
Objevujeme Evropu a svět					VL
Jsme Evropané					VL

4. Multikulturní výchova

Multikulturní výchova					
Tématické okruhy	1.	2.	3.	4.	5.
Kulturní diference				ČJ	
Lidské vztahy					PŘ
Etnický původ	VV	VV			PŘ
Multikulturalita				VL AJ PŘ	VL
Princip sociálního smíru a solidarity				ČJ	

5. Environmentální výchova

Environmentální výchova					
Tématické okruhy	1.	2.	3.	4.	5.
Ekosystémy	PRV	PRV		PŘ	PŘ
Základní podmínky života	PRV		PRV	PŘ	
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	PRV	PRV	PRV	PŘ	PŘ ICT
Vztah člověka k prostředí	PRV PČ	PRV PČ	PRV PČ	PČ	ICT PČ

6. Mediální výchova

Mediální výchova					
Tématické okruhy	1.	2.	3.	4.	5.
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			ČJ	ČJ	
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality					ČJ
Stavba mediálních sdělení					
Vnímání autora mediálních sdělení					
Fungování a vliv médií ve společnosti				HV	HV
Tvorba mediálního sdělení				VL PŘ	VL PŘ
Práce v realizačním týmu					

3. 5. Učební plán

Učební plán pro 1. – 5. ročník základního vzdělávání

Vzdělávací oblasti	Vyučovací předmět	ročník					min. časová dotace	disponibilní časová dotace	skutečná časová dotace
		1.	2.	3.	4.	5.			
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	7+2	8+2	7+2	7	6+1	35	+7	42
	Anglický jazyk	--	--	3	3	3	9	--	9
Matematika a její aplikace	Matematika	4	3+2	3+2	5	5	20	+4	24
Informační a komunikační technologie	Informatika	--	--	--	--	1	1	--	1
Člověk a jeho svět	Prvouka	2	2	2+1	--	--	12	+3	15
	Přírodověda	--	--	--	2	2			
	Vlastivěda	--	--	--	1+1	1+1			
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	12	--	12
	Výtvarná výchova	1	1	1	2	2			
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	--	10
Člověk a svět práce	Praktické činnosti	1	1	1	1	1	5	--	5
Průřezová témata		P	P	P	P	P	--	--	--
Týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		18+2	18+4	20+5	24+1	24+2	104	+14	118
Celkový týdenní počet hodin – maximum týdně		20	22	25	25	26	118		118

P = povinnost zařadit a realizovat se všemi žáky v průběhu vzdělávání na daném stupni realizováno v rámci obsahu učiva jednotlivých vzdělávacích oblastí

4. Učební osnovy

4. 1. Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace má rozhodující postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělávání. Jazykové vzdělávání vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Vzdělávací oblast je realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu Český jazyk a literatura a Anglický jazyk.

4. 1. 1. Český jazyk

1. období

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu český jazyk.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- vyjadřovat srozumitelně, zejména mluvenou řečí, myšlenky, psanou formou se vyjadřovat v jednoduchých větách
- číst správně s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- svou schopnost vyjadřovat se uplatňovat i v prvouce, matematice i dalších vyučovacích předmětech

B) Charakteristika výuky

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou
- čtením a literárním výchovou
- psaním
- jazykovou výchovou

Komunikace v českém jazyce se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím dramatické výchovy.

V *komunikační a slohové výchově* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni.

Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásoba je rozšiřována zejména využitím učiva prvouky, četby a vlastních zážitků. V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování učiva prvouky, četby a vlastních zážitků. V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování žáků. Samostatná písemná forma vyjadřování je uplatňována od 3. ročníku.

Při prvním písemném vyjadřování se požaduje používat krátké jednoduché věty o tom, co žáci prožili, nebo co dobře poznali.

Pro rozvoj vyjadřovaných schopností v prvním vzdělávacím období využíváme

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu

Komunikační výchova tedy obsahuje činnosti

- a) receptivní, tj. čtení a naslouchání
- b) produktivní (tvořivé činnosti), tj. mluvený a písemný projev žáka

Při výuce *čtení* v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty se spojuje výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení se využívá v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učí se chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozlišují svoji životní zkušenost, obohacují svůj citový život. Dobrá četba zušlechťuje city, ovlivňuje duševní život dětí a povzbuzuje jejich vůli.

Žáci se při vyučování čtení učí esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text dramatizovat. Při čtení, poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bystří se pozorování, rozvíjí se představivost a fantazie, cvičí se paměť žáků, rozvíjí se pojmové i obrazové myšlení, ústní vyjadřování.

V *literární výchově* seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací.

Při výuce *psaní* v tomto období získávají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním.

V *jazykové výchově* v 1. období základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající věku žáků a zároveň poznávají žáci elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné

jevy. Dbá se na rozvoj slovní zásoby žáků a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm žáci učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídít i zobecňovat. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičování poznaných pravopisných a jazykových jevů. Pozornost je věnována výcviku v pravopise lexikálním.

Ústní i písemné vyjadřování se rozvíjí pokud možno v souvislosti s poznáváním skutečností, které děti obklopují. Žáci zpočátku při samostatném vyjadřování reagují na otázky a pokyny učitele, později vytvářejí krátké souvislé projevy na témata blízká jejich zájmům a zkušenostem.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou propustnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit dramatickou výchovou.

Dramatická výchova rozvíjí tvořivost dětí a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy se žáci učí slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom se učí též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

Dramatická výchova v 1. období základního vzdělávání

Pomocí dramatické výchovy

- rozvíjíme u dětí jejich tvořivost
- učíme je volně bez strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce a literatuře, ale i v dalších vyučovacích předmětech
- rozvíjíme a obohacujeme slovní zásobu žáků
- učíme žáky tvořivě řešit praktické problémy
- vedeme žáky k slušnosti a respektování spolužáků, rodičů i ostatních dospělých v jejich okolí
- žáci mohou prožívat různé situace, naučit se cítit s druhými a pomáhat si navzájem

S vyučováním českého jazyka v 1.-3. ročníku jsou bezprostředně spojeny počátky prvoučného vyučování. Zkušenosti žáků získané pozorováním okolní přírody a života lidí se prohlubují čtením uměleckých textů. Myšlení a řeč žáků se přitom rozvíjí v souladu s rozvojem fantazie, citů, vůle a smyslu pro krásu.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník

Předslabikářové období

- rozvíjení řeči s využitím žakovských zkušeností
- přípravná zrková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště těch, ve který se některý motiv opakuje

- memorování říkanek a básniček z paměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- odpovědi na otázky
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova, např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení malých a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I
- začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení
  - uvolňovací cviky
  - základní návyky při psaní
  - příprava k psaní písmen – psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky)

Slabikářové období

- pokračujeme v rozvíjení vyjadřování žáků
- seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočítadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí z paměti, vyprávějí i dramatizují
- předčítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou - prvouky a výtvarné i hudební výchovy
- cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem
- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, stále nenásilně podporujeme správnou výslovnost
- výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov
  - čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznanych v předslabikářovém období;
  - činnosti s písmeny skládací abecedy
  - čtení dvojslovných, nejvýše trojslovných vět z poznanych slov
  - postupné poznávání dalších hlásek a písmen
  - čtení slabik, slov a krátkých vět
  - čtení psacího písma
  - čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených
  - čtení s porozuměním v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché věty, plněním krátkých a jasných napsaných pokynů
- nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením
  - psaní slabik a krátkých slov s jednoduchými spoji
  - opis a přepis písmen, slabik, slov a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle individuálních možností žáků
  - psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze a syntéze

z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

2. ročník

Dokončení prvopočátečního čtení

- postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, -
- jednoduchých vět a krátkých textů
- důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky
- dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace
- správné čtení předložek se slovem
- vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu

Rozvoj čtenářských schopností

- správné a plynulé čtení krátkých i delších vět
- čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků
- při opakovaném čtení zachovat intonaci
- objasňování významu slov
- vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku
- vyprávění obsahu přečteného textu
- vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazení, jak jdou za sebou
- přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
- plnění úkolů z čítanky, motivace žáků, práce podle rozhodnutí žáka – individualizace
- rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků
- vyprávění podle obrázků
- vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
- spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
- vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem – moje první kniha, zápisy o stromech aj.
- čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce

Psaní

- procvičování tvarů písmen
- psaní slabik, slov a jednoduchých vět
- důraz na psaní s porozuměním
- první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
- spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola
- dovednosti psát využíváme u jednoduchých zápisů v různých vyučovacích předmětech

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy

- vyjádření myšlenky
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
- odpověď celou větou na otázky, druhy vět
- tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
- pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)
- slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam

- samohlásky, souhlásky, dvojhásky
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
- psaní a výslovnost slabik tvrdých
- psaní a výslovnost měkkých slabik
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťovat v souvislém textu, která slova označují osoby, zvířata nebo věci a která slova vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají;
- čtení a psaní předložek
- vlastní jména osob

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, z přírody, můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy i podle své fantazie.

Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českého jazyka. V 2. ročníku klademe důraz hlavně na ústní vyjadřování žáků. Dáváme jim dostatek prostoru, aby mohli své názory prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem o určitých jevech diskutovat a zdůvodňovat je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která se dají do výuky českého jazyka zařazovat často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickým jevům i jak rozumí čtenému textu.

3. ročník

Rozvoj čtenářských dovedností

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části; básní, bajek, pohádek přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu
- tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem
- zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
- objasňování významu slov a slovních spojení
- vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku
- vymýšlet názvy pro části povídek
- reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí
- vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky
- vyjadřovat obsah ilustrací k přečtenému textu
- pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob
- výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí z paměti
- čtení dětských knih přiměřených věku – zapsat a zapamatovat si jméno autora, název knihy, vyjádřit obrázkem nebo několika větami to, co žáka z knihy zaujalo
- učit se odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- pokračování v zápisech listů o přírodě - moje první kniha (mezipředmětové vztahy)

Psaní

Dbáme na dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny ve slovech i mezer mezi slovy na řádku i zachovávání stejného sklonu písma.

Pozvolna se snažíme při dodržení úhlednosti písma psaní zrychlovat.

Jazyková výchova

Opakujeme to, co se žáci v předešlém ročníku naučili

- věta, slovo, slabika, písmeno
  - činnosti s abecedou
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik
- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)

Učební látka, se kterou se žáci 3. ročníku nově seznamují nebo ji rozšiřují

- význam slov
- obojetné slabiky
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova – vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slov a slovních spojení
- pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
- seznámení se slovními druhy a jejich poznávání v jasných případech
- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
- poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat a věcí
- rod a číslo podstatných jmen
- pádové otázky
- poznávání sloves – osoba, číslo, čas
- seznámení s časováním sloves
- psaní i, í ve slovesech (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil ...)

Pravopis vyjmenovaných slov prolíná výukou 3. ročníku až do konce roku. Toto učivo je třeba procvičovat krátce, často, s porozuměním a vysvětlováním. Důraz je třeba dát na tvořivou práci žáků s vyjmenovanými slovy a jejich aplikaci též v jiných vyučovacích předmětech.

Vhodným způsobem je třeba s výukou vyjmenovaných slov propojovat poznávání slovních druhů a pravopis vlastních jmen. Jednotlivé okruhy učiva se neprobírají jako izolované celky, ale navzájem se prolínají. Velký význam má předučování některého učiva už v 1. a 2. ročníku.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

žák

- porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- volí vhodné verbální i nonverbální prostředky v řeči běžných školních i mimoškolních situacích
- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

ČTENÍ A LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Žák

- plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti
- čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku
- vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

PSANÍ

žák

- zvládá základní hygienické návyky spojené s psaním
- píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky, kontroluje vlastní písemný projev

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

žák

- rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
- porovnává význam slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledává v textu slova příbuzná
- porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost
- rozlišuje slovní druhy v základním tvaru
- užívá v mluveném slovním projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy
- rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
- odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech, dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev, velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

2. období

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu český jazyk.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- ovládat základní jazykové jevy pro dorozumívání v ústní i písemné podobě
- osvojovat a rozvíjet čtenářské dovednosti
- rozvíjet kultivovaný písemný i ústní projev
- osvojovat si souvislé, plynulé a srozumitelné vyjadřování
- osvojovat si pravidla pro vytváření psaných textů podle komunikačního záměru a jejich využívání v praxi
- porozumět různým druhům textů věcné i odborné povahy
- vnímat literaturu jako specifický zdroj poznání a prožitků
- získávat estetické zážitky při komunikaci s vhodnými literárními texty a rozvíjet trvalý zájem o četbu
- využívat různých zdrojů informací (slovníky, encyklopedie, internet atd.) pro rozšiřování znalostí a dovedností

B) Charakteristika výuky

Cíle výuky českého jazyka a literatury jsou naplňovány

- komunikační a slohovou výchovou
- čtením a literární výchovou
- psaním
- jazykovou výchovou

V *komunikační a slohové výchově* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu.

V *literární výchově* žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, formulovat vlastní názory o přečteném díle. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti interpretace literárního textu.

Při výuce *psaní* získávají žáci správné psací dovednosti, rozvíjí čitelný, hbitý a úhledný rukopis.

V *jazykové výchově* žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem srozumitelného vyjadřování. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem k získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. ročník

Český jazyk

- porovnávat význam slov, všímat si spisovné podoby slov a porovnávat ji s užívanými
- nespisovnými slovy, znát stavbu slov (kořen , předpona, přípona, koncovka)
- uvědoměle používat i/y po obojetných souhláskách
- určovat slovní druhy
- skloňovat podstatná jména, časovat slovesa, respektovat shodu přísudku s podmětem
- rozlišovat větu jednoduchou a souvětí, pracovat s holou větou
- sestavovat osnovu projevu, členit text na odstavce – společná práce
- znát různé druhy popisů – společná práce
- sestavit text telegramu
- umět výstižně a stručně telefonovat
- napsat dopis s vhodným oslovením a správnou adresou
- vypravovat s použitím plnovýznamových sloves a využitím vhodných spojek
- vyjadřovat se též pomocí souvětí

Čtení a literární výchova

- číst plynule a správně
- prokázat porozumění textu
- využívat poznatků z četby v dalších školních činnostech
- vyjádřit své poznatky z četby, z poslechu pořadu, z divadelního či televizního představení
- vyhledávat informace v učebnicích, dětských encyklopediích
- všímat si rozdílů zpracování textu krásné literatury a literatury uměleckonaučné
- rozumět literárním pojmům (přirovnání, zosobnění, bajka, dramatizace, próza, poezie, encyklopedie) při praktické činnosti

5. ročník

Český jazyk

- skloňovat podstatná jména obecná a vlastní
- užívat frekventovaná přejatá slova (včetně skloňování)
- předpony s-, z-, vz- (základní informace)
- rozlišovat druhy přídavných jmen – tvrdá, měkká, přivlastňovací, koncovky přídavných jmen tvrdých a měkkých
- běžně užívaná zájmena a číslovky (rozlišovat jako slovní druhy)
- rozeznávat a vhodně používat neohebná slova
- ovládat mluvnické kategorie sloves (osoba, číslo, čas, způsob)
- využívat různé slovní druhy vhodné jako spojovací výrazy ve větě jednoduché a v souvětí, znát základní pravidla v jednoduchých souvětích
- dbát na kladení správného přízvuku u slov a vět
- nezapomínat na grafické odlišení vět, přímé řeči

- členit text do odstavců dle osnovy (společná práce)
- pracovat s odborným textem (společně)
- orientovat se v encyklopedických a jazykových příručkách
- pronikat do logiky skladby českého jazyka
- respektovat interpunkci i ve větších stylistických projevech
- mít přehled o členění složitého souvětí
- využívat znalostí o oslovení
- dbát na ustálený pořádek slov
- orientovat se v různých slohových útvarech a využívat vhodné slovní zásoby
- dodržovat pravidla týkající se zvukové stránky českého jazyka
- rozlišovat spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu

Čtení a literární výchova

- hovořit souvisle o přečteném textu, vyjádřit své názory a pocity
- odlišit vyprávění literárního od faktického
- vyhledávat informace ve slovnících a dalších různých textech
- orientovat se v nabídce dětské literatury
- využívat pro vlastní četbu školní a místní knihovnu
- zaznamenávat si zajímavé myšlenky

4. - 5. ročník

Psaní

- zacházet s grafickými a psacími materiály a pomůckami a dodržovat základní hygienické a pracovní návyky
- psát podle normy psaní v přirozené velikosti a liniatuře se správným sklonem písma (75°) a rozestupem
- uplatňovat svůj osobitý rukopis při dodržování úhlednosti, čitelnosti a plynulosti
- písemného projevu a respektování základů kultury
- hbitost psaní

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

žák

- čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
- posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
- reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
- rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
- volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace
- píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
- sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

žák

- porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
- rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
- rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty
- odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
- užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
- píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

žák

- vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
- rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
- při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární projevy

E) Průřezová témata

Reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáků především v oblasti postojů a hodnot.

Multikulturní výchova

- **Kulturní diference (3. – 5. ročník)**
  - učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- **Lidské vztahy (3. – 5. ročník)**
  - učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání
- **Etnický původ (3. – 5. ročník)**
  - poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti

Mediální výchova

- **Kritické čtení a vnímání (3. a 4. ročník)**
  - učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
  - rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
- **Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality (5. ročník)**
  - hledání rozdílů mezi informativním, zábavným a reklamním sdělením

4. 1. 2. Anglický jazyk

1. období

Vzdělávací oblast je ve 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu anglický jazyk.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk, učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus anglického jazyka
- poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti
- činnostní formou naučit žáky základní slovní zásobu z jim blízkých oblastí (činnosti s obrázky nebo předměty)
- činnostní formou výuky naučit žáky jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze
- základní fráze a obraty procvičovat s pomocí CD a manuálních činností zahrnutých v pracovním sešitě
- s pomocí obrázků nebo předmětů vytvářet a obměňovat první krátké rozhovory
- rozumět jednoduchým pokynům v anglickém jazyce a reagovat na ně
- vést žáky k získání schopnosti číst s porozuměním přiměřené jednoduché texty v anglickém jazyce
- získávat první poznatky o zemích, kde se mluví anglicky
- postupně začít chápat význam znalosti angličtiny pro život
- aktivní účastí žáka na výuce anglického jazyka ho vést ke schopnosti jednoduše komunikovat s využitím prvních poznanych slov a frází

B) Charakteristika výuky

Výuka *anglického jazyka* v 1. období tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Proto je v tomto období nejdůležitější probuzení zájmu o výuku angličtiny a vytváření pozitivního vztahu k učení cizímu jazyku. Abychom toho dosáhli, musí být vyučovací hodiny angličtiny v průběhu celého roku prostoupeny zajímavostmi a pro žáky poutavými činnostmi, hrami a písničkami. Při výuce je třeba pracovat s vhodnými učebnicemi a pomůckami zpracovanými přiměřeně k věku dítěte.

V tomto období se snažíme, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, aby uměl použít naučená slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst a slova i zapsat, popřípadě k nim nakreslit obrázek.

Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky je omezen na nezbytně nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní zásoba je volena především z okruhu zájmů dětí tohoto věku. Slova jsou vázána do vzájemných souvislostí. Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme činnostmi s konkrétním předmětem, obrázkem – s tzv. názorem.

Využíváme zvukových nahrávek, anglických říkánek a písniček, z nichž některé se děti učí z paměti.

C) Obsah učiva ve 3. ročníku

- probírané učivo je procvičováno především ústní formou s názorem
- odlišné hlásky – jejich fonetický přepis pro čtení výslovnosti v učebnici (ve slovníku), například ve slovech: black, white, a dog, the dog, three
- odlišná výslovnost hlásek, které známe z češtiny, například ve slovech: red, a pig, a kitten, a teddy, I have, is
- odlišný pravopis – náhled do problematiky, která bude uceleně vyučována v dalších ročnících, ve 3. ročníku pouze:
  - němé e: např. have
  - odlišné psaní hlásek: např. grey, fish, a chicken
  - dvojí čtení: zavřená (otevřená) slabika: a cat / a cake atd.
  - ustálený pravopis: green, leaf, yellow, a kitten, a teddy
  - slova souzvučná (homonyma): two / too ...
- člen jako součást podstatného jména
- nácvik použití členu na skutečnosti prožívané žákem spolu s učitelem ve třídě
- osobní zájmena čísla jednotného
- některá zájmena přivlastňovací: my, your
- spojení přídavného + podstatného jména: a little dog, a big house
- spojení zájmena přivlastňovacího + podstatného jména: my teddy, my doll
- spojení číslovky základní + podstatného jména: one cat, two cats
- základní slovesa – přítomný čas prostý
- některé tvary slovesa „to be“, „to have“ používané ve frázích
- časování nepravidelného slovesa „to have“ – kladné věty
- základní předložky: např. in, on, under
- věty oznamovací – některé větné vzory: I have a cat. This is a cat. It is on the table.
- věty rozkazovací – pokyny: Give me a pen! Help me! Write! Draw! Open your book! Shut your book! Sit down! Stand up! Come in!...

V 1. pololetí poskytneme dětem nezbytný úvod do jazyka

- seznamujeme je s anglickými hláskami na základě názvů barev, hraček a čísel
- nacvičujeme správnou výslovnost a čtení celých vět na krátkých příbězích
- učíme děti mluvit ve vzorových větách, jejichž smysl je dán dramatizací, činnostmi s předměty nebo s obrázky
- naučíme děti rozumět jednoduchým větám a pokynům ve třídě
- radost z uměleckého prožitku s použitím anglického jazyka poskytneme nácvikem velmi jednoduchých básniček a říkadél (žáci je mohou obměňovat s využitím osvojené slovní zásoby)

V 2. pololetí se výuka zaměří na „technické“ vědomosti nutné pro správné použití základů jazyka

- postupně nacvičujeme čtení fonetického přepisu angličtiny
- ústní tematický kurz

Výuka gramatiky probíhá spontánně s vytvářením jednoduchých vět, kde se potřebné výrazy a spoje procvičují. Žáci se naučí větám rozumět, opakovat a popřípadě je i číst. Protože jim rozumějí a znají některá slovíčka, mohou je obměňovat. Ptají se jeden druhého, odpovídají na spolužákovy otázky.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

žák

- vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby
- rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje
- rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova
- pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob
- používá abecední slovník učebnice

2. období

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu anglický jazyk.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- vést k pochopení významu znalosti anglického jazyka pro osobní život
- prohlubovat poznatky o angl. mluvících zemích
- získávat první zkušenosti při práci s PC
- naučit hlasitému čtení delších textů se správnou výslovností a intonací
- cvičit orientaci ve slyšeném textu, proneseném rodilým mluvčím
- nacvičovat konverzační celky i mezi více osobami
- umět přednést jednoduchý mluvený projev na dané téma
- naučit zásady tichého čtení a práce s textem
- zdokonalovat písemný projev při opisu souvislejšího textu
- soustředit se na písemnou formu práce s textem – doplňování, obměna vět, tvoření otázek, odpovědí
- nacvičovat psaní podle diktátu
- seznamovat s dalšími gramatickými pravidly
- prohlubovat slovní zásobu podle obsahu používaných učebnic
- aktivně se účastnit na projektovém vyučování

B) Charakteristika výuky

Výuka ve 2. období se realizuje ve 4. a 5. třídě a navazuje na dosažené výsledky v 1. období. Prohlubujeme a zdokonalujeme faktické znalosti ve všech oblastech – receptivní řečové (poslech a čtení s porozuměním), produktivní řečové (ústní a písemný projev), komunikační (komunikace a tématické okruhy).

Vhodně využíváme časopisy, video, PC, audiokazety, názorné pomůcky, hry, soutěže.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. ročník

- vycházet ze znalostí z 1. období a navazovat na zažitá stereotypy získané ve 3. ročníku
- poznávat anglickou abecedu a aktivně využívat spelování ve výuce
- opakování zákl. seznamovacích frází, pozdravy
- naučit další pokyny a příkazy, které jsou součástí učebnice
- opakování čísel 0 – 20 ve spojení s podstatnými jmény, čtení telefonních čísel
- pravidla použití neurčitého členu – 2 tvary, základní pravidla použití určitého členu ve spojení s přídatným jménem a podstatným jménem (the big fox)
- otázky se zájmeny: WHO, WHAT, WHERE,
- časování slovesa TO BE - kladné tvary, záporné tvary, tvoření otázky, tvoření krátké kladné i záporné odpovědi ve všech osobách
- časování slovesa HAVE GOT v kladném i záporném tvaru i v otázce. Tvoření kladných i záporných krátkých odpovědí ve všech osobách
- zájmena přivlastňovací – my, your, his, her
- předložky – in, on , at (časové i místní)
- přivlastnění – bird's cage
- slovosled ve větě oznamovací, tázací, krátká odpověď
- základní slovní zásoba z okruhu – např. barvy, oblečení, části těla, a.j., přídatná jména

5. ročník

- čísla 20 – 100 – základní, řadové – koncovky řad. číslovek)Používání v datu) + otázka How many, How much
- počítatelná a nepočítatelná podstatná jm. ve spojení s označením množství
- předložky místa – např. in, on, near, under, into, out of
- předložky času – on+day, at+time, in+month, in+season
- přítomný čas průběhový - věty kladné,záporné, otázky, krátké odpovědi
- přít. čas prostý – věty kladné,záporné, otázky, krátké odpovědi
- osobní zájmena pádová v některých používaných frázích
- slovní zásoba – např. potraviny, dny, měsíce, počasí, slovesa významová, části dne
- používání slovesa CAN ve frázích
- časování některých modálních sloves – např. MUST

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

žák

- rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům
- rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci
- čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu
- vyhledává v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku
- používá dvojjazyčný slovník
- sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na otázku, vyplní své základní údaje do formulářů
- reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace
- obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu
- aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí s dospělým, s kamarádem, poskytne požadovanou informaci

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Osobnostní rozvoj – Rozvoj schopností poznávání (3. – 5. ročník)**
- **Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí (3. – 5. ročník)**
- **Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace (3. – 5. ročník)**
  - cvičení smyslového vnímání, pozornosti, soustředění, zapamatování, řešení problémů. Utváří se vztah k sobě i k jiným získáváním informací o jiných, cvičení sebekontroly, sebeovládání
- **Sociální rozvoj – Poznávání lidí (3. – 5. ročník)**
- **Sociální rozvoj – Mezilidské vztahy (3. – 5. ročník)**
- **Sociální rozvoj – Komunikace (3. – 5. ročník)**
- **Sociální rozvoj – Spolupráce a soutěživost (3. – 5. ročník)**
  - poznávání se ve skupině, dobré vztahy mezi spolužáky, dovednost dialogu, monologu, komunikace v různých situacích – omluva, pozdrav, prosba, rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- **Evropa a svět nás zajímá (3. – 5. ročník)**
  - rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa

4. 2. Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

1. období

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu matematika.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- osvojování základních matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům
- rozvíjení zkušeností s matematickým modelováním pomocí činností, kterými se žáci učí poznávat a nalézat situace, které dokážou matematicky popsat
- využívání zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich
- prostor pro aktivní projev žáka – vymýšlení úloh žáky, využití jejich zájmů, komunikace mezi žáky, efektivní využívání osvojených poznatků
- grafické projevy žáka – od kresleného obrázkového názoru k náčrtům
- postupné osvojování prvních matematických pojmů, početních výkonů, postupů, základů jazyka matematiky a způsobů jejich užití

B) Charakteristika výuky

Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace je v základním vzdělávání založené především na aktivních činnostech, které jsou typické pro užití matematiky v reálných situacích.

Matematické vzdělávání pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí pozornost, vytrvalost, schopnost rozlišovat, objevovat, vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Žáci se učí využívat prostředky výpočetní techniky (především kalkulátory, vhodný počítačový software) a používat některé další pomůcky, což umožňuje přístup k matematice i žákům, kteří mají nedostatky v numerickém počítání a v rýsovacích technikách. Zdokonalují se rovněž v samostatné a kritické práci se zdroji informací.

Vzdělávací oblast matematika je tvořena **čtyřmi tematickými okruhy**

a) Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu si žáci postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení). V jejich třech složkách – dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění (proč je operace prováděna předloženým postupem) a významové porozumění (umět operaci propojit s reálnou situací).

b) Závislosti, vztahy a práce s daty

Žáci si v tomto tematickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislosti známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel.

c) Geometrie v rovině a v prostoru

Žáci se v tomto tematickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary, hledají podobnosti a odlišnosti útvarů, které se vyskytují všude kolem nás. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí a pojmenovávají je. Učí se odhadovat, měřit délku, obvod a obsah, poznávají základní jednotku délky a obsahu. Učí se základy grafického projevu v geometrii.

d) Slovní úlohy

Žáci se učí řešit jednodušší úlohy z reálného světa, analyzovat reálné situace, pochopit problém, utřídit údaje, pomocí konkrétního názoru situaci modelovat, následně řešit a formulovat odpověď.

Matematika svým charakterem vyžaduje **činnostní pojetí**.

Nové učivo předkládané žákům za pomoci individuálních činností se zvolenými konkrétními pomůckami nebo jinými prostředky ke zkonkrétnění vytvářených pojmů, vede k jejich pochopení. Velkou mírou přitom napomáháme rozvoji správného uvažování žáků.

Při řešení slovních úloh je žák jejich tvůrcem, vynálezcem i řešitelem. Úsilí, které žáci vynakládají, působí příznivě na jejich rozumový vývoj. Rozvíjena je přitom samostatnost žáka i jeho tvořivost.

Podmínky pro dosažení dovednosti žáka správně řešit slovní úlohy jsou

- praktické činnosti, které odpovídají určité úloze
- pokus o samostatné vyhledávání cesty řešení, odpovědi náležející dané úloze závěrů
- dovednost samostatně vymyslet a formulovat úlohu podobnou k úlohám právě řešeným
- nechat žáky vymýšlet úlohy s praktickým, jim blízkým obsahem a též jim takové úlohy předkládat k řešení
- obtížnější úlohy řešit až po dokonalém zvládnutí úloh jednoduchých

Dosažení dobrých výsledků v hodinách matematiky vyžaduje

- individuální účast každého na řešení a pozorování předloženého problému
- aby vyučování matematice mělo nejen vzdělávací, ale i výchovný charakter
- do vyučování často zařazovat úlohy, v nichž se odráží život obklopující dítě, to co dítě vidí, v čem má přímou účast, to potom snadno zařazuje do svých početních úvah a myšlenek
- časté sestavování úloh ze života samotnými žáky, neboť tvorba úloh, otázek a odpovědí napomáhá dobrému zvládnutí učiva
- propojování výuky matematiky s ostatními předměty, zvláště s prvoukou

Po celé první období se v matematice kladou *základy počítání z paměti*. Žáci se učí způsoby pamětného sčítání, odčítání, násobení a dělení v oboru do 100 i do 1000. Počítání slovních úloh z paměti je třeba vždy spojovat s vysvětlením žáka, jak k výsledku dospěl. V průběhu 1. – 3. ročníku je třeba, aby každý žák vyřešil mnoho jednoduchých slovních úloh. To není možné realizovat tehdy, když bychom přitom měli vyžadovat klasické zápisy každé úlohy. Při řešení slovních úloh z paměti může žák používat konkrétní názor, nákres, náčrt a jiné svoje zobrazení a z něho formulovat výsledek a vysvětlit, jak k němu dospěl. U celé řady slovních úloh řešených činnostně z paměti mohou žáci objevit několik způsobů řešení úlohy.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1.ročník

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru
- přirozená čísla 1 až 5 – numerace vidění počtu věcí do 5
- rozklady čísel
- tvoření slovních úloh žáky bez užití početních výkonů (ze začátku i bez znalosti číslic)
- porovnávání počtu věcí
- sčítání a odčítání přirozených čísel zavedené manipulačními činnostmi (do 5)
- slovní úlohy doplněné příkladem (do 5)
- přirozená čísla 1 až 10 – numerace, vidění počtu věcí do 10
- rozklady čísel do 10
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru do 10, názorné zavedení pomocí činností
- jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace í s věcmi i s penězi
- orientace v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo)
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 10
- porovnávání počtu věcí, porovnávání čísel bez zápisu znamének nerovnosti
- přirozená čísla do 20 – numerace
- sčítání a odčítání v 2. desítce s využitím analogie s 1. desítkou (bez přechodu přes desítku)
- vztahy o několik více, o několik méně
- slovní úlohy ze života (obor do 20)
- poznávání geometrických tvarů a těles, využití vhodných stavebnic

Výuka matematiky má v 1. ročníku činnostní charakter. Vysvětlování početních výkonů se v 1. a 2. ročníku provádí na základě činnosti se skupinami předmětů. Názornému počítání slouží též jednoduché obrázky a značky kreslené dětmi. Při vytváření pojmu čísel a početních výkonů se přechází od činností s trojrozměrnými předměty k připraveným pomůckám (kolečka, peníze, vystřižené obrázky) až ke kreslenému názoru v pracovních sešitech a názoru demonstračnímu. Také vytváření slovních úloh a jejich obměny vychází z věcného názoru, především je však třeba využívat individuální žákovský přístup.

Velmi vhodným tématem slovních úloh je obchodování spojené s manipulací s penězi.

Matematika celého 1. ročníku je vyučována hlavně v souvislosti s učivem prvouky, ale také v souvislosti s učivem českého jazyka (vymýšlení slovních úloh, vytváření otázek, vyjadřování se k činnostem).

Děti se ve vyučování seznamují s prací na počítači a využívají v matematice jednoduché počítačové hry, hlavně vhodné k procvičování vidění počtu věcí, přiřazování čísla k určitému počtu věcí, porovnávání počtu věcí a čísel a též k procvičování početních výkonů.

Tyto dovednosti dále rozvíjíme v následujícím 2. a 3. ročníku základního vzdělávání. Počítačových her lze využívat k procvičování učiva nejen matematiky, ale i dalších vyučovacích předmětů.

2. ročník

opakování učiva z 1. ročníku

- rozklady čísel do 10
- numerace do 20
- porovnávání čísel
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 20
- jednoduché slovní úlohy spojené s názorem
sčítání a odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků, přirozená čísla do 100 – numerace - vytváření představ čísel na základě názoru:
- posloupnost přirozených čísel
- počítání po desítkách, počítání po jednotkách v různých desítkách
- čtení a zápis čísel, číselná osa
- porovnávání čísel pojmenovaných i nepojmenovaných
- zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou
sčítání a odčítání v oboru do 100
- sčítání a odčítání násobků 10
- sčítání a odčítání v jednotlivých desítkách s využitím analogie (typy: $32 + 6$; $57 - 4$; $30 + 7$; $90 - 8$)
- sčítání a odčítání s přechodem desítek (typy: $49 + 5$; $25 + 30$; $71 - 4$; $93 - 20$; $80 - 15$)
- sčítání a odčítání dvojciferných čísel (typy: $23 + 41$; $68 - 34$)
- vytváření jednoduchých slovních úloh k jednotlivým typům příkladů na sčítání a odčítání (využití při obchodování)
- názorné zavedení násobilky 1, 2, 3, 4, 5, 10, které je odvozeno z opakovaného přičítání stejných čísel
- činnosti vedoucí k pochopení násobilky a jejímu procvičování
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát více (s využitím peněz)
- geometrické tvary rovinné a prostorové, hry s tvary
- rozvíjení prostorové představivosti – stavebnice, soubory krychlí, apod.
- rovné a křivé čáry
- praktické měření délek, jednotky délky: metr, centimetr
- jednotky času (hodina, minuta), poznávat, kolik je hodin na hodinách ručičkových i digitálních

Výuka matematiky ve 2. ročníku má i nadále činnostní charakter. Všechny činnostní a počtářské dovednosti získané v 1. ročníku se využívají, dále rozvíjejí a pokračuje též rozvoj řečových dovedností žáků. Postupně se u žáků vytváří dovednost matematického vyjadřování.

Číselný obor se rozšiřuje do 100 číselně, hlavně na základě manipulací s penězi a obrázkového názoru. Zdůrazňuje se řešení slovních úloh, neboť při jejich řešení se rozvíjí logické myšlení žáků a současně se upevňují a automatizují početní výkony. Automatizace početních výkonů vzniká na základě dokonalého pochopení probíraných algoritmů a logického myšlení žáků. Matematické dovednosti se ve 2. ročníku rozšiřují o početní operaci – násobení, která je vyvozována na základě činností s konkrétním názorem.

Násobení má přitom žák možnost objevit z opakovaného sčítání. Činnosti vedoucí k tomuto objevu a jeho ověřování je třeba provádět s různými pomůckami, vhodnou pomůckou jsou peníze. Spojení násobek 2, 5, 10 se v podstatě připravují již od 1. ročníku

při opakovaném přičítání určitého čísla. Ve 2. ročníku tuto zkušenost žáků využijeme. Na základě činností žáci pochopí princip násobení a později i to, jak lze násobilky využít v praktickém životě. Obojí je základním předpokladem ke tvorbě slovních úloh na násobení žáky a k automatizaci násobilkových spojů.

Geometrie ve 2. ročníku má motivační charakter. Je především zaměřena na hry s prostorovými a rovinnými tvary. Průpravou pro pozdější provádění náčrtů v geometrii je ve 2. ročníku kreslení různých rovných a křivých čar, jednotažek apod. Měření délek se provádí na konkrétních předmětech.

3. ročník

opakování učiva z 2. ročníku

- počítání do 20 s přechodem přes 10
- numerace do 100
- sčítání a odčítání v oboru do 100
- slovní úlohy vedoucí k sčítání a odčítání i k porovnávání o několik více, o několik méně
- sčítání a odčítání do 100, příklady typu: $36 + 17$; $65 - 28$
  - písemné sčítání do 100
  - písemné odčítání do 100 se zkouškou sčítání
  - slovní úlohy vedoucí k porovnávání rozdílem
  - násobení a dělení v oboru násobílek do 100, automatizace spojů
  - slovní úlohy vedoucí k násobení a dělení a rozlišování úsudků několikrát více, několikrát méně a jejich obměny
  - na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky: o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
  - násobení dvojciferných čísel jednociferným číslem
  - užití závorek v příkladech se dvěma početními výkony
  - přirozená čísla v oboru do 1 000 – numerace:
- vytvoření představy čísel na základě názoru (peníze, čtvercová síť – činnosti žáků)
- posloupnost přirozených čísel, počítání po stovkách, desítkách, jednotkách
- čtení a zápis čísel
- práce s číselnou osou (využití čtverečků s napsanými čísly k manipulaci)
- porovnávání čísel
- zaokrouhlování čísel na stovky, na desítky
- sčítání a odčítání v oboru do 1 000
- sčítání a odčítání z paměti, příklady typu $241 + 7$; $322 - 3$; $530 + 40$; $490 + 60$; $380 - 20$; $240 - 50$; $300 - 8$; $600 - 40$
(při sčítání a odčítání čísel z paměti má nejvýše jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly)
  - písemné sčítání dvou trojciferných čísel, odhady výsledků
  - písemné odčítání dvou trojciferných čísel, kontrola svého výpočtu sčítáním
  - slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny, první samostatné zápisy slovních úloh (na porovnání dvou trojciferných čísel, sčítání a odčítání dvou trojciferných čísel, na vztah o několik více, o několik méně)
  - provádění odhadu předběžného výsledku řešení

- slovní úlohy se dvěma početními výkony, využití námětů z obchodování
- rýsování přímk, vzájemná poloha (rovnoběžky, různoběžky), průsečík přímk
- bod ležící na přímce a mimo přímk, úsečka – její označování a měření délky
- jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností, jednoduché převody
- čtverec a obdélník – jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě i volně na papír
- rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy)
- jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody

Vyučování matematice ve 3. ročníku je stejně jako v předcházejících ročnících názorné, často spojené s aktivní činností všech žáků. Žákovských činností využíváme při výkladu i procvičování učiva. Velmi vhodné jsou činnosti s penězi, např. při obchodování, činnostní práce na číselných osách (využití čtverečků z tvrdšího papíru, nejlépe o straně 2 cm), činnosti s kolečky (názorné rozlišování úsudků).

Pojetí početních výkonů jak byly vysvětleny v 1. a 2. ročníku se ve 3. ročníku nemění. Ve 3. ročníku se algoritmy početních postupů pamětného počítání rozšiřují o poznání algoritmů písemného sčítání a odčítání. Slovní úlohy tvoří nedílnou součást učení početních výkonů. Velký význam mají slovní úlohy, které využívají číselné údaje z prostředí, které žáci znají.

Zařazování počítačových programů k procvičování učiva matematiky může být ve 3. ročníku pro žáky velmi oblíbenou činností.

V geometrii je třeba vést žáky tak, aby rozuměli krátkým textům úloh s geometrickým obsahem, a aby dokázali popsat jednoduchý geometrický obrázek.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

žák

- používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků
- čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti
- užívá lineární uspořádání, zobrazí číslo na číselné ose
- provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace
- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- popisuje jednoduché závislosti z praktického života
- doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel
- rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa, nachází v realitě jejich prezentace
- porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky
- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary

2. období

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu matematika.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- osvojování základních matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům
- rozvíjení zkušeností s matematickým modelováním pomocí činností, kterými se žáci učí poznávat a nalézat situace, které dokážou matematicky popsat
- využívat zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich
- prostor pro aktivní projev žáka – vymýšlením úloh žáky, využití jejich zájmů, komunikace mezi žáky, efektivní využívání osvojených poznatků
- grafické projevy žáka – od kresleného obrázkového názoru k náčrtům
- postupné osvojování prvních matematických pojmů, početních výkonů, postupů, základů jazyka matematiky a způsobů jejich užití

B) Charakteristika výuky

Matematické vzdělávání v tomto období pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí pozornost, vytrvalost, schopnost rozlišovat, objevovat, vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Vzdělávací oblast matematika je tvořena **čtyřmi tématickými okruhy**

a) Číslo proměnná

V tomto tématickém okruhu si žáci postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení do 1 000). Dbá se na tyto tři složky:

- dovednost (provádění početních operací)
- algoritmičké porozumění (proč je práce prováděna předloženým postupem, důraz na činnostní provedení a pozorování žáků, hovor o pozorovaném)
- významové porozumění (umět operaci propojit do reálné situace – nejlépe za pomoci individuálních činností, matematizace reálných situací)

b) Závislosti a vztahy

Žáci si v tomto tématickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislosti známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel. Pochopení závislostí prostřednictvím práce s grafem, diagramem a tabulkou.

c) Geometrie v rovině a prostoru

Žáci se v tomto tématickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové tvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí a pojmenovávají je. Procvičují převádění jednotek délky, hmotnosti, času a objemu. Učí se grafickému projevu v geometrii.

d) Slovní úlohy

Při nich je třeba uplatňovat logické myšlení. Řešit úlohy z reálného světa, analyzovat reálné situace, pochopit problém, utřídit údaje, pomocí konkrétního názoru situaci modelovat, následně řešit a formulovat odpověď. Matematika svým charakterem vyžaduje **činnostní pojetí**.

Dobrym prostředkem k rozvoji míry pochopení probíraného matematického učiva jsou *komentované situace z aktuálního prožitku*, při kterých početně vyjadřují své zkušenosti. Rozvíjí se přitom schopnost žáka vyjadřovat své myšlenky, posiluje se sebedůvěra žáka v jeho schopnosti.

Velký význam v matematice má *aktivita žáků*. Činnostní formy učení dávají dostatek možností k jejímu neustálému podněcování, rozvoji smyslu pro odpovědnost, schopnosti sebekontroly a sebehodnocení.

V systému vyučovacích hodin činnostního učení matematice nové učivo vyplývá z předcházejícího a zároveň je základem a oporou pro učivo následující. Když se snažíme toto dodržet a v tomto systému vyučovat, často se stane, že žáci nové učivo objeví sami a často jim ani nepřipadá nové. K tomu je třeba žákům dopomoci určitým upozorněním učitele, otázkou nebo doporučením, co pozorovat. *Žákům je třeba dát dostatečný prostor na objev poznávaného jevu i na jeho zvládnutí a procvičení*.

Nové učivo předkládané žákům za pomoci individuálních činností se zvolenými konkrétními pomůckami nebo jinými prostředky, umožňuje žákům objevení nového postupu či algoritmu a napomáhá rozvoji správného a reálného uvažování žáků. Cílem řešení úloh je naučit žáky jasnému a konkrétnímu uvažování.

Při řešení slovních úloh je žák jejich tvůrcem, vynálezcem i řešitelem. Úsilí, které žáci vynakládají, působí příznivě na jejich rozumový vývoj. Rozvíjena je přitom samostatnost žáka i jeho tvořivost.

Podmínky pro dosažení dovednosti žáka správně řešit slovní úlohy jsou

- praktické činnosti, které odpovídají úloze
- pokus o samostatné vyhledávání cesty řešení, odpovědi náležející dané úloze závěrů
- dovednost samostatně vymyslet a formulovat úlohu podobnou k úlohám právě řešeným
- nechat žáky vymýšlet úlohy s praktickým, jim blízkým obsahem a též takové úlohy předkládat k řešení
- obtížnější úlohy řešit až po dokonalém zvládnutí úloh jednoduchých

Dosažení dobrých výsledků v hodinách matematiky vyžaduje

- používat činnostních metod k dosažení aktivity žáků a jejich spoluúčasti při učení
- individuální účast každého na řešení a pozorování předloženého problému
- poskytnout každému žákovi dostatečný prostor k tomu, aby měl možnost vniknout do podstaty problému, o kterém se hovoří ve vyučování
- pestré změny forem práce v průběhu roku, rozmanitost používaných pomůcek a tím dosažení zajímavosti výuky
- každodenní činnosti žáků, každodenní zpětnou vazbu mezi učitelem a žáky, to pak pomáhá učiteli vnímat a pomoci rozvíjet osobnost každého z nich
- aby vyučování matematice mělo nejen vzdělávací, ale i výchovný charakter, neboť tam kde tomu tak není, nebývá ani dobrý prospěch

- do vyučování i často zařazovat úlohy, v nichž se odráží život obklopující žáka v souvislosti s reálným odhadem řešení
- časté sestavování úloh ze života samotnými žáky, neboť tvorba úloh, otázek a odpovědí napomáhá dobrému zvládnutí učiva

Při vyučování matematice v druhém období základního vzdělávání chceme vždy při probírání určitého učiva

- motivovat je
- užitím názorných pomůcek a konkretizací je dovést k pochopení problému
- provádět srovnávání nových poznatků s vědomostmi již osvojenými
- provádět cvičení s praktickým využitím získaných vědomostí
- nechat žáky samostatně vymýšlet slovní úlohy vycházející z jejich vlastních zkušeností
- provádět cvičení k zautomatizování určité početní operace
- nechat žáky při praktických činnostech objevovat potřebu nového početního algoritmu
- pamětné početní úkony volit tak, aby přispívala k zvládnutí učiva

V druhém období základního vzdělávání necháváme žáky pokud možno matematické poznatky za pomoci přímé účasti učitele při činnostním učení objevovat a formulovat je svými slovy. Učitel pak matematický pojem upřesní a správně ho formuluje.

Na co je třeba upozornit, je *časté zařazování počítání z paměti* a to po celé první i druhé období základního vzdělávání. Při počítání s malými čísly by nikdy nemělo být počítání z paměti nahrazováno písemným počítáním.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. ročník

opakování učiva z 3. ročníku

- číselný obor do 1 000
- čtení, psaní čísel
- desítková soustava
- porovnávání čísel, číselná osa
- zaokrouhlování
- pamětné početní úkony
- slovní úlohy
- základní spoje násobení a dělení

násobení a dělení 10 a 100

písemné sčítání a odčítání se zkouškou

úsudky ve slovních úlohách, složené slovní úlohy

dělení se zbytkem

násobení a dělení jednociferným číslem, odhady výsledků, zkouška

- algoritmus písemného násobení, kontrola
- algoritmus písemného dělení s odhadem a zkouškou

číselný obor do 10 000

- čtení, psaní čísel

- desítková soustava
  - porovnávání čísel
  - číselná osa
- násobení a dělení 10, 100 a 1 000
- číselný obor do 10 000
- desítková soustava
  - číselná osa,
  - zaokrouhlování,
  - sčítání odčítání z paměti
  - písemné sčítání a odčítání,
  - slovní úlohy
  - písemné násobení a dělení jednociferným číslem, odhad výsledku, zkouška
- čísla větší než 10 000
- čtení, psaní čísel
  - desítková soustava
  - porovnávání čísel
  - číselná osa
  - zaokrouhlování na 10, 100, 1 000, 10 000, a 100 000
  - pamětné i písemné sčítání a odčítání od 10 000 do 100 000
  - pamětné násobení a dělení
  - násobení a dělení 10, 100 a 1 000
  - úsudky ve slovních úlohách s pamětnými i písemnými početními úkony
- písemné násobení dvojciferným číslem
- algoritmus písemného násobení, zkouška
  - přímá úměrnost
- obor do milionu
- čtení a psaní čísel, porovnávání, počítání po 1 000, 10 000 a 100 000
  - porovnávání, orientace na číselné ose
  - zaokrouhlování na 10, 100, 1 000, 10 000, a 100 000
  - písemné dělení jednociferným dělitelem, zkouška
  - písemné početní úkony s přirozenými čísly, slovní úlohy do milionu
  - písemné násobení dvojciferným číslem v oboru do milionu
  - písemné násobení dvojciferným činitelem, zkouška
  - slovní úlohy
- zlomky
- pojmy: čitatel, jmenovatel, zlomková čára, celek, část zlomku
  - názorné vyznačení : poloviny, čtvrtiny, třetiny, pětiny a desetiny
  - čtení zlomků
  - zlomky s čitatelem různým od jedné
  - slovní úlohy na určení poloviny, třetiny, čtvrtiny, pětiny a desetiny
  - řešení jednoduchých nerovnic s použitím čís. osy
  - sčítání zlomků se stejným jmenovatelem
  - vyjádření celku z dané části
  - třetiny, čtvrtiny, pětiny a desetiny
  - zábavné úlohy a matematické rébusy
- geometrie
- přímký, body, úsečky, polopřímky, různoběžky

- střed úsečky, osa úsečky, rýsování trojúhelníka, pravý úhel
- převádění jednotek délky, hmotnosti, objemu, času
- kolmé přímky, rýsování kolmic pomocí rysky na trojúhelníku
- kreslení a rýsování rovnoběžek
- rovinné geometrické tvary
- obdélník – čtverec, kružnice – kruh, trojúhelník
- rýsování libovolného čtyřúhelníka
- rýsování obdélníka a čtverce, útvary souměrné podle osy
- obvod obdélníka, čtverce a trojúhelníka
- obsah obdélníka a čtverce ve čtvercové síti
- základní jednotka obsahu cm^2
- jednotky obsahu a jejich použití v praxi
- obsah obdélníka a čtverce ve čtvercové síti s výpočtem
- grafický součet, rozdíl a násobek úsečky
- tělesa, modelování sítě krychle a kvádrů, povrch těchto těles
- pojmy: stěna, strana, vrchol
- zajímavé geometrické úlohy

5. ročník

numerace do milionu a přes milion

- pamětné a písemné sčítání, odčítání, násobení a dělení
- zaokrouhlování čísel

jednoduché a složené slovní úlohy

rovnice a nerovnosti

písemné násobení trojčiferným činitelem

římské číslice

písemné dělení dvojčiferným dělitelem

zlomky

- sčítání, odčítání zlomků

desetinná čísla

- sčítání, odčítání, násobení, dělení desetinných čísel

větší čísla než jeden milion

- uspořádání
- porovnávání
- zaokrouhlování
- početní výkony pamětní i písemné

jízdní řád

čtení tabulek a grafů

užité vlastnosti početních úkonů

geometrie

- bod, přímka, úsečka
- kolmice, rovnoběžky
- rovina
- geometrické obrazce
- jednotky délky, hmotnosti a času a jejich převody

- úhel
- čtverec, obdélník
  - úhlopříčky
- trojúhelník
  - přepona, odvěsny
- obvody obrazců - výpočet
  - kruh
  - kružnice
- souřadnice bodů
- obsah čtverce, obdélníku
  - jednotky obsahu
  - převádění
- tělesa

Vyučování matematice ve 2. období směřuje k osvojování základních pojmů a vztahů, postupné abstrakci a zobecňování. Vytváří zásoby algoritmů a metod řešení. Žáci se učí rozboru problému a plánu řešení, odhadování výsledku, volbě správného postupu, zpřesňují své vyjadřování a zdokonalují grafický projev. Poznávají možnosti matematiky a uvědomují si, že k výsledku lze dospět různými způsoby. Rozvíjí logické myšlení a úsudek, zdůvodňují matematické postupy a vytváří hypotézy.

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

žák

- využívá při pamětném i písemném počítání komunikativnost a asociativnost sčítání a násobení
- provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
- zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel
- vyhledává, sbírá a třídí data
- čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy
- narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici), užívá jednoduché konstrukce
- sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
- sestrojí rovnoběžky a kolmice
- určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu
- rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Osobnostní rozvoj – Rozvoj schopností poznávání (1. – 5. ročník)**
  - cvičení pozornosti a soustředění
  - cvičení dovednosti zapamatování
  - řešení problému
  - dovednosti pro učení

4. 3. Vzdělávací oblast: Informační a komunikační technologie

A) Cíle vzdělávací oblasti

- poznání úlohy informací
- porozumění práci s informací – vznik, uložení, přenos, zpracování, vyhledávání, praktické využití
- využívání moderních informačních a komunikačních technologií
- schopnost ověřit věrohodnost získané informace využitím více zdrojů
- schopnost formulovat svůj požadavek
- výpočetní techniku a výukový software využívat ke zvýšení efektivity učení
- dokázat prezentovat výsledky své práce s využitím vhodného softwaru
- respektování práv duševního vlastnictví
- zaujetí odpovědného přístupu k nevhodným obsahům vyskytujícím se na internetu nebo jiných médiích
- šetrná práce s výpočetní technikou

B) Charakteristika výuky

Vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie umožňuje všem žákům získat základní dovednosti v ovládnutí výpočetní techniky, orientovat se ve světě informací, zpracovat získané informace a využít je v dalším vzdělávání i v praktickém životě.

Získané dovednosti jsou nezbytným předpokladem uplatnění na trhu práce, podmínkou k profesnímu růstu rozvíjení zájmové činnosti.

Zvládnutí výpočetní techniky, vyhledávání informací na internetu a jejich zpracování umožňuje realizovat metodu „učení kdekoli a kdykoli“, umožňuje využití mnohonásobně většího počtu dat a informací bez zatížení paměti a vhodně doplňuje běžné učební texty a pomůcky.

Dovednosti získané v tomto vzdělávacím oboru umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku ve všech oblastech celého základního vzdělávání a stávají se jejich součástí.

1. období

Vzdělávací oblast nemá v 1. – 3. ročníku vlastní samostatný předmět, žáci potřebné kompetence získávají v rámci ostatních vyučovacích předmětů.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. – 3. ročník

Základy práce s počítačem

- ovládnutí myši – správné držení, klik, dvojklik, tah
- použití významných kláves – Delete, Bks, Enter, mezerník
- nácvik základní orientace na klávesnici
- přihlášení do školní počítačové sítě, správné vypnutí počítače
- orientace v nabídce Start
- využití výukového softwaru
- seznámení se zdravotními riziky spojenými s využíváním výpočetní techniky

Vyhledávání informací a komunikace

- základní orientace v prostředí internetu
- vyhledávání pomocí klíčového slova ve fulltextu
- komunikace pomocí běžných komunikačních zařízení

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

Základy práce s počítačem

- získává správné návyky při práci s výpočetní technikou
- učí se ovládat základní funkce počítače
- orientuje se na české klávesnici
- ovládá nabídku školního výukového softwaru
- respektuje pravidla práce na PC a v počítačové pracovně

Vyhledávání informací a komunikace

- učí se při vyhledávání na internetu používat vhodné cesty
- zkouší komunikovat pomocí běžných komunikačních zařízení

2. období

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu český jazyk.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. ročník

Základy práce s počítačem

Základní pojmy – informace, informační zdroje, informační instituce, základní sestava, hardware, software

Uživatelské prostředí WIN

- popis prostředí
- okna
- složka
- průzkumník/tento počítač

Zpracování a využití informací

Bitmapový grafický editor Malování

- úvod do grafických editorů
- popis prostředí
- jednoduché kreslicí nástroje
- geometrické útvary
- psaní textu
- úpravy obrázků
- výřezy a operace s nimi

- přenos obrázku do textového editoru
- práce se souborem

Textový editor Word

- úvod do textových editorů
- popis prostředí
- česká klávesnice
- základy editace textu
- operace s bloky
- formát odstavce – odstavec, zarovnání
- práce se souborem

5. ročník

Základy práce s počítačem

Základní znalosti o hardwaru a softwaru

- informace, jednotka informace
- systémové a uživatelské programy
- základní sestava počítače
- základní jednotka – základní deska, procesor, sběrnice
- paměti
- vstupní a výstupní zařízení – klávesnice, myš, monitor, tiskárny
- viry a antiviry
- řešení základních problémových situací
- zásady práce na počítači a prevence zdravotních rizik

Pozn. Jednotlivá témata zařazovat v souvislosti s praktickými dovednostmi.

Např. paměť počítače v souvislosti s ukládáním souborů, tiskárny před prvním tiskem dokumentu.

Vyhledávání informací a komunikace

Sítě

- princip přenosu informace
- princip práce v síti
- hardware
- důvěryhodnost, ochrana osobních dat

Prohlížeč Internet Explorer

- popis prostředí
- portály, adresy
- vyhledávání – fulltextové, katalogy
- získání informace, zpracování, uložení
- chat, konference

Elektronická pošta

- adresa
- registrace, vytvoření schránky
- nová zpráva, odpověď odesílateli
- adresář
- příloha
- viry, ochrana osobních dat

Další zdroje informací

- encyklopedie, knihovny

Zpracování a využití informací

Textový editor Word

- formát odstavce – tabulátory, odsazení
- vložení obrázku do textu, formát obrázku
- vložení symbolu do textu

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

Základy práce s počítačem

- využívá základní funkce počítače a jeho běžné periferie
- respektuje pravidla bezpečné práce na PC, postupuje poučeně v případě jejich závady
- chrání data před poškozením, ztrátou, zneužitím

Zpracování a využití informací

- pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru

Vyhledávání informací a komunikace

- při vyhledávání na internetu používá jednoduché a vhodné cesty
- vyhledává informace na portálech, v knihovnách, encyklopediích
- komunikuje pomocí internetu

Zpracování a využití informací

- pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru

E) Průřezová témata

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- **Evropa a svět nás zajímá (5. ročník)**
  - získání informací o zemích Evropa a světa, o jejich životě a událostech
  - orientace v nabídce vzdělávacích, pracovních, kulturních příležitostí, navazování kontaktů

Environmentální výchova

- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí (5. ročník)**
  - zjišťování aktuálních informací o stavu životního prostředí ve světě i v blízkém okolí
- **Vztah člověka k životnímu prostředí (5. ročník)**
  - hledání způsobů řešení ekologických problémů

4. 4. Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávání v oblasti **Člověk a jeho svět** rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti a utváří tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvarů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich. Při osvojování poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobu jednání a rozhodování.

1. období

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu prvouka

4. 4. 1. Prvouka

A) Cíle vzdělávací oblasti

- učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
- na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své myšlenky, soudy, názory
- učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojům a objevování souvislostí
- vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků
- dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně zdraví
- naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a návyků kulturních

B) Charakteristika výuky

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při zacházení s různými nástroji a předměty. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, to je výtvarně i písemně. V tomto období využíváme co nejvíce regionálních přírodních i společenských jevů.

Charakteristické pro výuku prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání témat dává možnost vytváření mnoha malých projektů, které výuku obohatí a učivo spojí se životem kolem dětí. Výuku prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky i exkurze.

V prvouce se věnujeme

- poznávání věcí – jejich vlastností a zařazujeme je do přírodního a společenského dění
- výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých předmětů a jevů
- základům jazykového vyjadřování – využíváme českého jazyka (výslovnost, vyprávění, říkadla, básně, písně, pohádky ...)
- procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti ...
- ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
- technické výchově (spojení s výtvarnou výchovou a praktickými činnostmi)
- pohybové výchově (ve spojení s tělesnou výchovou a hudební výchovou)
- zdravotní výchově a znalosti lidského těla, režim dne
- mravní výchově (vytváření správných návyků a vztahů k lidem)

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník

- škola a její blízké okolí
- pracovní návyky a vhodné chování ve škole i mimo školu
- příroda na podzim v lese, v sadu, na zahradě a na poli
- rodina a život v rodině
- zima a zimní svátky, bezpečnost, živočichové a rostliny v zimě
- člověk a péče o zdraví, základní hygienické návyky
- zdravá výživa, režim dne
- příroda, rostliny a živočichové na jaře
- nejznámější ptáci a domácí zvířata
- dny v týdnu, roční období, orientace v čase
- nejznámější povolání a výrobky řemeslníků
- dopravní výchova – bezpečnost
- příroda v létě
- zvyky a tradice, porovnání minulosti a současnosti

V 1. ročníku se žáci učí pozorovat rostliny, zvířata a věci, které je obklopují ve škole, doma, venku. Učí se všimnout si změn v přírodě, které mohou během roku pozorovat a všimají si, jak tyto změny zasahují do života lidí i zvířat.

Učivo je využíváno v průběhu celého roku v matematice, často je propojováno i s ostatními vyučovacími předměty. Jednotlivé činnosti mohou být vhodně různě kombinovány a propojovány i v jiných časových celcích než je jedna vyučovací hodina.

2. ročník

- škola a organizace školního života
- cesta do školy – bezpečnost, dopravní výchova, obezřetnost při setkání s neznámými jedinci
- změny v přírodě na podzim, živočichové ve volné přírodě (využití učiva 1. ročníku a jeho rozšíření)
- zelenina a její druhy
- ovocné stromy a jejich plody
- rodina, náš domov, obec, vlast
- proměny přírody v zimě, zimní sporty
- člověk, odlišnosti spolužáků, poučení o lidském těle, nemoc a úraz, první pomoc
- potraviny a správná výživa
- čas, orientace podle hodin, kalendářní rok
- práce a volný čas
- proměny přírody na jaře (rostliny, živočichové, květiny)
- lesy jehličnaté, listnaté a smíšené – stromy, ochrana přírody
- proměny přírody v létě, u vody a ve vodě, vodní živočichové

Ve všech okruzích učiva prvouky 2. ročníku využíváme zkušenosti žáků a učivo probrané v 1. r., které dále rozšiřujeme. Ve výuce se žáci seznamují s věcmi a jevy blízkého okolí, získávají přehled o průběhu změn ročních dob a jejich vlivu na život rostlin, zvířat i lidí.

I v tomto ročníku je vhodné spojovat učivo prvouky s učivem ostatních předmětů. Realizaci krátkodobých projektů můžeme koncem 2. ročníku spojovat s jednoduchými záznamy. Formu záznamu (kreslená, psaná, kombinovaná, výrobek) necháváme na rozhodnutí žákům, které vhodně usměřujeme.

3. ročník

- místo, kde žijeme (domov, rodina, škola, obec, kulturní a historické památky v obci, významní rodáci obce, pověsti nebo báje spjaté s místem, kde žijeme)
- cesta do školy, dopravní výchova
- světové strany;
- práce s jednoduchým plánkem;
- seznámení s mapou;
- země, v níž žijeme (krajina domova, vlast)
- přírodniny
- lidské výrobky
- lidé a čas
- věci a činnosti kolem nás
- neživá příroda – látky a jejich vlastnosti
- voda
- vzduch
- půda
- živá příroda
- rostliny (druhy rostlin, části rostlin, plody)
- rozmanitost přírody a její ochrana, základní ekologická výchova

- člověk
- lidské tělo (růst a vývoj, stavba těla – kostra, svaly)
- péče o zdraví (zdraví a výživa, první pomoc)

Ve vyučování prvouky ve 3. ročníku navazujeme na poznatky o přírodě a životě lidí, které žáci získali v 1. a 2. r. a prohlubujeme je. Zaměřujeme se především na poznávání místní krajiny, života lidí v obci, povolání lidí, zajímáme se o vyráběné věci, kulturu v obci, pověsti, které se váží ke kraji, upozorňujeme na významné stavby, události a osobnosti.

Charakter učiva 3. ročníku umožňuje snadné využívání mezipředmětových vztahů. Propojováním učiva jednotlivých předmětů vznikají tematické krátkodobé projekty. Žáci si své přírodovědné záznamy zakládají a vytváří si tak svá první portfolia. Tím se při výuce učí žáci spolupracovat, vzájemně si pomáhat a obvykle vznikne přirozená potřeba skupinové práce.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

žák

- vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určité místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost
- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi
- odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních příležitostí
- projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům
- využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události v regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije
- uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a o činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí, na příkladech porovnává minulost a současnost
- pozoruje, popisuje a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
- roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě
- provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů
- uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví
- dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných
- chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě
- uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu
- reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

E) Průřezová témata

Výchova demokratického občana

- **Občanská společnost a škola (1. a 2. ročník)**
  - demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole

Environmentální výchova

- **Ekosystémy (1. – 2. ročník)**
  - les (les v našem prostředí, význam lesa)
  - pole (význam, změny vlivem člověka)
  - město a vesnice (aplikace na místní podmínky)
- **Základní podmínky života (3. ročník)**
  - voda (význam vody pro život, ochrana její čistoty)
  - ovzduší (význam pro život, ohrožování ovzduší)
  - půda (zdroj výživy)
  - přírodní zdroje (surovinové, energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí)
- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí (1. -3. ročník, PROJEKT)**
  - doprava a životní prostředí (význam dopravy)
- **Vztah člověka k prostředí (1. – 3. ročník)**
  - naše obec (příroda a kultura obce, její ochrana, řešení odpadového hosp.)
  - náš životní styl a jeho vliv na životní prostředí
  - prostředí a zdraví (vliv prostředí na zdraví)

2. období

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu vlastivěda a přírodověda.

4. 4. 2. Přírodověda

A) Cíle vzdělávací oblasti

- učit žáky objevovat vztahy mezi živou a neživou přírodou, chápat souvislosti rovnováhy v přírodě a sledovat vzhled přírody v souvislosti s činností člověka
- sledovat změny v přírodě v souvislosti s pohyby Země ve vesmíru
- vést žáky ke sledování živých přírodnin v existujících společenstvech a chápání jejich vzájemné závislosti a začlenění do prostředí
- učit žáky pozorovat základní projevy přírodnin a podle nich vyvozovat třídění do systému
- vést žáky k objevování přírodních jevů na základě pozorování a pokusů
- učit žáky pozorovat vlastní tělo a na základě poznatků vést k chápání funkcí a činností jednotlivých soustav
- přiblížit žákům vznik života před narozením a sledovat jeho vývoj po narození
- učit žáky sledovat činnosti ohrožující zdraví a život člověka a vyvozovat z nich poučení pro zdravý způsob života

B) Charakteristika výuky

Výuka vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět ve 2.období se realizuje v předmětu Přírodověda s dotací 2 hodiny týdně ve 4. i v 5. ročníku a navazuje na výchovné a vzdělávací cíle předmětu Prvouka. Žáci se učí pozorovat, objevovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Poznávají sami sebe, učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi. Učí se poznávat, že Země a život na ní tvoří jediný celek, že všechny jevy a děje spolu souvisí a jsou v rovnováze a jakékoli narušení může být pro další život rozhodující. Všechny poznatky i souvislosti vycházejí z pozorování skutečných jevů, z prožitků a zkušeností žáků z jejich života, ale i z modelových situací a pokusů. Informace získávají žáci z literatury a dalších informačních zdrojů. Zjištěné výsledky i jejich třídění žáci zaznamenávají a prezentují různými způsoby. Nezbytnou součástí výuky jsou vycházky, exkurze, besedy a nejrůznější projekty.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. ročník

- přímé pozorování přírody: podzim, zima, jaro, léto a přizpůsobení organismů změnám v přírodě
- životní podmínky organismů, vzájemné vazby
- přírodní společenstva: v lese, na poli, v okolí lidských obydlí, na louce, u vody a ve vodě
- neživá příroda – horniny a nerosty
- fyzikální veličiny: délka, objem, hmotnost, teplota a čas a jejich měření
- části kvetoucích rostlin a jejich význam
- domácí zvířata a jejich chov
- člověk a příroda: problémy lidstva, ochrana přírody
- člověk a zdraví: ochrana člověka v mimořádných situacích, první pomoc, škodlivé vlivy, pravidla silničního provozu

5. ročník

- podmínky života na Zemi
- rozmanitosti přírodních podmínek na Zemi, podnebné pásy
- třídění organismů
- chráněná území
- člověk: životní potřeby a projevy, části těla, orgánové soustavy (kostra, svaly, kůže, krevní oběh, dýchací soustava, trávicí ústrojí, močové ústrojí, smysly, pohlavní ústrojí), narození dítěte a vývojové fáze, hygiena a ochrana zdraví, režim dne, dopravní pravidla, krizové situace, člověk ve společnosti
- magnetická a gravitační síla
- vesmír: hvězdy, planety, družice a jejich pohyby, výzkum vesmíru
- člověk a technika: jednoduché stroje, parní stroj, spalovací motory, energie, výrobní postupy, informační technologie
- drogová prevence
- sexuální chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku
- vztahy a pravidla soužití ve škole, v rodině, v obci (vztahy mezi chlapci a děvčaty)

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

žák

- objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka
- vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi, jako součásti vesmíru, souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období
- zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionu, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organizmy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí
- porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organizmech, prakticky třídí organizmy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy
- zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat
- založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu
- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života
- rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození
- účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob
- uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události
- předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
- ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc
- uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

E) Průřezová témata

Multikulturní výchova

- **Lidské vztahy, Etnický původ (5. ročník)**
  - vést žáky k respektování zvláštností různých etnik i sociokulturních rozdílů ve společnosti
  - vnímat právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci v rámci přírody jako celku

Environmentální výchova

- **Ekosystémy (4. a 5. ročník)**
  - les, pole, vodní zdroje, moře, tropický deštný les
- **Základní podmínky života na Zemi (4. ročník)**
- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí (4. a 5. ročník, PROJEKT)**
  - růst ekologického vědomí (Den Země)

4. 4. 3. Vlastivěda

A) Cíle vzdělávací oblasti

- orientace ve světě informací, časové a místní propojování historických, zeměpisných a kulturních informací
- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, pojmenovávání pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, kulturní a tolerantní chování, samostatné a sebevědomé vystupování
- podporovat objevování a poznávání všeho, co jej zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět

B) Charakteristika výuky

Cíle výuky vlastivědy jsou naplňovány prostřednictvím pozorování a pojmenovávání jevů a dějů, např. při různých činnostech – exkurze, výstavy, besedy; jejich vzájemných vztahů a souvislostí. Vedeme žáky k osvojování poznatků činností, aby uměli vyjadřovat své myšlenky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Charakteristické pro výuku tohoto období je samostatné vyhledávání, získávání a zkoumání informací z dostupných zdrojů (učebnice, encyklopedie, internet, návštěva veřejné knihovny, muzea), od členů své rodiny a lidí v nejbližším okolí (společné návštěvy památek, výstav, atd.).

Výuka dějinné i zeměpisné části dává možnost vytvářet projekty, které doplní a obohatí výuku (propojení českého jazyka, výtvarné a hudební výchovy, pracovních činností).

Výuku vlastivědy vhodně doplňují obrazy, mapy a plány, vědomostní soutěže, práce ve skupinách, filmy, besedy, výstavy, exkurze, školní výlety.

Ve vlastivědě se věnujeme

- jazykovému vyjadřování
- procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti, atd.
- výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých jevů (žáci poznávají jak a proč se měří čas, jak v čase postupují události a utvářejí historii věcí a dějů)
- ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
- snažíme se u žáků vyvolat zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. ročník

České dějiny

- malá kapitola o čase
- České země v pravěku
- příchod Slovanů
- Sámův kmenový svaz
- naše nejstarší minulost v pověstech
- Velkomoravská říše
- vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat
- život za vlády prvních Přemyslovců
- vznik Českého království, vláda přemyslovských králů
- český stát za vlády Lucemburků
- život ve středověku
- husitské války
- české země po husitských válkách
- první Habsburkové na českém trůně

Ve 4. ročníku se žáci seznamují s obdobím pravěku, se životem starých Slovanů, vyjadřují rozdíl mezi pověstí a historickou skutečností, charakterizují hospodářský a kulturní život českého státu za vlády Přemyslovců, Lucemburků až po vládu prvních Habsburků.

Obsahem učiva je elementární přiblížení vybraných významných osobností a událostí českých dějin a hlavních etap vývoje společnosti.

Zeměpisná část

- naše vlast – Česká republika
- kraje a krajská města
- Česká republika – demokratický stát
- mapy a plány
- orientace v krajině
- povrch České republiky
- vodstvo České republiky
- počasí a podnebí
- půda a zemědělství
- nerostné bohatství
- průmysl
- chraňme přírodu
- cestujeme po naší vlasti
- v našem kraji – obec ve vyšším územním celku
- významné osobnosti regionu, pověsti, tradice

V zeměpisné části učiva vedeme žáky k porozumění pojmů domov, krajina, národ, vyjmenování a popisu státních symbolů České republiky, snažíme se o elementární pochopení základů státního zřízení a politického systému České republiky.

Výuku stavíme na schopnosti orientace na vlastivědné mapě České republiky.

5. ročník

České dějiny (pokračování)

- české země – součást Rakouska
- Rakousko – Uhersko (dualismus)
- první světová válka
- samostatné Československo
- druhá světová válka

V 5. ročníku žáci navazují na poznatky o historických událostech získaných v předchozím ročníku a prohlubují je. Snaží se posoudit změny ve způsobu života v novověku, seznamují se s významem vědy a techniky pro rozvoj výroby. Charakterizují svými slovy politický a kulturní život českých zemí koncem 19. a počátkem 20. století.

Zeměpisná část

- Evropa a svět – kontinenty
- putování po Evropě – nížiny, hory, vodstvo, podnebí, rostlinstvo a živočišstvo
- evropské státy a jejich hlavní města, Evropská unie, cestování, naši sousedé

Těžištěm zeměpisné části výuky v 5. ročníku je opět schopnost orientace na vlastivědné mapě České republiky a Evropy. Žáci popisují polohu České republiky v Evropě, určují sousední státy ČR. Stručně posuzují přírodní podmínky, hospodářskou a společenskou vyspělost České republiky a evropských států. Vyhledávají na mapách a vyjmenovávají jednotlivé světadíly, oceány na Zemi, významná evropská města a střediska cestovního ruchu. Získávají základní poznatky o procesu sjednocování Evropy – Evropská unie.

V průběhu zeměpisné výuky ve 4. a 5. ročníku je vhodné zařazovat téma Ochrana a chování člověka za mimořádných událostí.

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

žák

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pobytu v přírodě
- rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a o osídlené území na mapách naší republiky, Evropy a polokouli
- vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu naší vlasti i v jiných zemích
- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci
- rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky
- rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy
- orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích
- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce
- pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
- využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek
- rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik
- objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Sociální rozvoj – spolupráce a soutěživost (4. a 5. ročník)**
  - rozvíjení dovedností týmové spolupráce
  - vést žáky k uvědomování si hodnoty spolupráce a vzájemné pomoci

Výchova demokratického občana

- **Občan, občanská společnost a stát (4. ročník)**
  - práva a povinnosti občanů
  - přijímání odpovědnosti za své postoje a činy
- **Formy participace občanů v politickém životě (4. ročník)**
  - volební systémy a demokratické volby
  - obec jako základní jednotka samosprávy

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- **Objevujeme Evropu a svět (5. ročník)**
  - učit se vnímat Evropu jako širší vlast
- **Jsme Evropané (5. ročník)**
  - utvářet pozitivní postoje k „jinakosti“ a kulturní rozmanitosti

4. 5. Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací oblast si klade za cíl vést žáky k ochraně a hledání krásy v sobě i kolem sebe. Směřuje k chápání tradic, kritickému přístupu ke skutečnosti, nabízí osobní postoje a osobní objevování. Sleduje smysl a podstatu tvůrčí činnosti. Ukazuje na podstatu tvorby – dozvědět se něco o sobě, překonat sebe, přiblížit se tomu, co nás přesahuje.

Vzdělávání v této oblasti přináší umělecké osvojování světa, tj. osvojování s estetickým účinkem. V procesu uměleckého osvojování světa dochází k rozvíjení specifického citění, tvořivosti, vnímavosti jedince k uměleckému dílu a jeho prostřednictvím k sobě samému i k okolnímu světu. Na základě hledání a nalézání vazeb mezi druhy umění se snaží vcítit do kulturních potřeb ostatních lidí a jimi vytvořených hodnot a přistupovat k nim s vědomím osobní účasti.

Postupy umělecké tvorby jsou blízké tvořivým činnostem (příprava, zrání, inspirace, vypracování, sebereflexe, korekce). Jde o cestu k objevování projevů autonomie, tělesné i duševní pohody, vnímání prožitku, rozvoje schopností nonverbálního vyjadřování prostřednictvím tónu a zvuku, linie, bodu, tvaru, barvy, gesta, mimiky apod.

Jsou zde zařazeny vzdělávací obory

- Hudební výchova
- Výtvarná výchova

4. 5. 1. Hudební výchova

1. období

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu hudební výchova.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- učit žáky čistému hlasovému projevu v hlasovém rozsahu přiměřenému druhu písně
- nacvičit správné dýchání a tvoření tónů
- rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii i slova
- učit rozlišovat a udržovat rytmus
- rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu vážné hudby vhodné pro tento věk a vést žáky k zájmu o hudbu
- poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
- probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity

B) Charakteristika výuky

Vyučovací předmět hudební výchova je vyučován ve všech ročnících prvního stupně. Vede žáky prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně-pohybových a poslechových činností k porozumění hudebního umění, k aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace.

Hudební činnosti ve své propojenosti ovlivňují a doplňují rozvíjení celkové osobnosti žáka a vedou ho k rozvoji jeho hudebnosti – jeho hudebních schopností, které se projevují individuálními hudebními dovednostmi každého jedince – sluchovými, rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně-pohybovými, hudebně tvořivými a poslechovými. Prostřednictvím hudebních činností je žák veden k tomu, aby uplatnil svůj individuální hlasový potenciál při sólovém i skupinovém zpěvu, své instrumentální dovednosti při doprovodu zpěvního projevu, své pohybové dovednosti při tanci a pohybovém doprovodu hudby.

Při výuce hudební výchovy je třeba věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich další rozvoj, doporučovat zájmovou činnost.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

S hudbou se dítě setkává od malička. Proto v počátcích výuky Hv budeme vycházet ze znalostí jednoduchých lidových písní, které obvykle žáci znají ze zpěvu v rodinách, ze zpěvu podle dětských knížek a ze zpívání v mateřských školkách a dětmi oblíbených hudebních nahrávek.

1.ročník

- rozlišování zvuků a tónů
- melodizované říkanky
- hudebně pohybové hry
- dechová a hlasová cvičení
- dětské lidové písně, které v dětech budí radost ze zpěvu, lásku k lidem, k přírodě, k domovu
- dětské písně umělé, které zachycují život dětí, svět her, pohádek, fantazie
- vytváření pěveckých dovedností a návyků – správné držení těla a hlavy, správné dýchání, tvoření tónů, výslovnost
- sluchem rozlišovat základní vlastnosti tónů – vysoký/nízký, dlouhý/krátký, silný/slábý (pomocí zrakového i pohybového názoru)
vést žáky k tomu, aby se projevovali i pohybově podle hudby
pro poslech je vhodné volit – lidové písně v provedení dětských sborů, poslech písní, které zpívají skupiny dětí ze třídy, přístupné a dětem obsahově blízké umělé písně, dětské taneční hry, jednoduché instrumentální skladby
- vytváření citového vztahu k hudbě

Při výuce v průběhu celého školního roku dbáme na to, aby vyučování bylo radostné a dalo žákům co nejvíce citových zážitků. V prvním ročníku mají někteří žáci nevyvinutý hudební sluch, nedovedou či nechtějí zpívat. Pěvecké dovednosti získávají žáci přípravnými cvičeními, která si učitel vytváří z prvků nacvičované písně. Přitom je dobře využít individuálního zpěvu žáků, kteří intonačně čistě zpívají. Ostatní zpěv spolužáka poslouchají a potom kousek napodobují.

Učitel věnuje pozornost péči o hlas žáků . Učí je základním pěveckým návykům:

- správnému držení těla
- dýchání
- artikulace
- péče o hlas
- zpěv bez křiku a v poloze, která je dítěti příjemná

K cvičení hlasovým se řadí cvičení dechová. Při nich se žáci učí hospodařit s dechem. Možné je k nim připojit pohyby paží. Hlasová cvičení je vhodné volit jednoduchá, aby se mohla soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov.

Cvičení sluchová vychovávají hudební sluch žáků. Písňe se nacvičují v tomto období podle sluchu.

2. ročník

- dechová a hlasová cvičení z 1. ročníku automatizovat, nevyhledávat stále nová cvičení, měnit pouze motivaci, jde tu hlavně o docílení co nejlepšího provedení
- rytmická cvičení propojujeme s písňemi, využíváme též rytmických slabik, tempo udáváme tleskáním nebo vytukáváním dob
- se zřetelem k hlasovým dispozicím jednotlivých žáků pozvolna rozšiřujeme hlasový rozsah a upevňujeme ho
- písňe volíme do rozsahu oktávy
- zpěv podle pokynů učitele (jednotný začátek všech, podříditi určitému tempu)
- učit opakovat udaný tón
- sluchem rozlišovat stoupající a klesající melodii tónové řady
- rozlišit vyšší tón od nižšího
- pohybového a grafického znázornění využít ke zpěvu vzestupných a sestupných řad tónů, zpívat je na úryvcích písni
- hudební teorii zařazovat pouze v nezbytně nutném množství a spojovat ji se zpívanými písňemi (notová osnova, houslový klíč, taktová čára, noty podle délky)
- v poslechových skladbách seznamovat děti s hudebními nástroji a přednesem lidových a dětských písni

Písňe tvoří i ve 2. ročníku hlavní součást práce v hodinách Hv. Ostatní činnosti při výuce jsou spojovány se zpěvem. Nácvičí písni provádíme nápodobou, písňe vhodně motivujeme, dbáme na pochopení obsahu textu písňe, na osvojení si textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky. Při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti. Při opakování písňe doprovázíme jednoduchým rytmickým nebo pohybovým doprovodem. Vhodnou pomůckou jsou nástroje Orffovy školy. Jednoduché rytmické nástroje si též můžeme připravit s dětmi z běžně dostupných materiálů a předmětů.

3. ročník

- rozšiřujeme pěvecký rozsah c1 – d2
- upevňujeme pěvecké návyky (držení těla a hlavy, dýchání, tvoření tónů, výslovnost)
- zpíváme s dynamickými odstíny slabě/silně v rozmezí p – mf
- zpíváme podle pokynů učitele (jednotný začátek, konec písňe, tempo, síla)
- upevňujeme dovednost zpívat tóny ve vzestupné a sestupné řadě na úryvcích písni a cvičeních

- nacvičujeme durový tónický trojzvuk a zpíváme ho pomocí písňe „Ovčáci, čtveráci“
- nacvičujeme dvoudobou chůzi a tanec v průpletu, přísunný krok (spojení s Tv)
- dáváme žákům prostor pro pohybové vyjádření melodie
- učíme je rozlišovat hudební nástroje podle vzhledu i podle tónu, rozlišujeme nástroje strunné, dechové a bicí
- využíváme dětské rytmické nástroje pro doprovody písní
- opakujeme poslech z nižších ročníků, přidáváme poslech české hudby pro slavnostní příležitosti (B. Smetana, A. Dvořák), poslech hudby taneční, poslech státní hymny
- hudební nauka – notová osnova, houslový klíč, nota celá, půlová, čtvrt'ová, pomlky

Zpěv doprovázíme rytmickými nástroji. Když máme rytmických nástrojů nedostatek, sami si je vyrábíme např. ze skořápek ořechů, kelímků naplněných rýží, čočkou apod., místo hůlek použijeme vařečky, lžičkou ťukáme do skleničky apod. Žákům dáváme možnost objevit další zvukové efekty a zkusit je využít při zpěvu.

S hudbou se žáci mohou setkat též při návštěvě výchovných koncertů, na besedách o hudbě. Mohou sledovat též část videozáznamu koncertu. Poslechové skladby v 1. období vzdělávání volíme podle nahrávek, které jsou k dispozici. Dbáme, aby v poslechových skladbách byly zastoupeny písňe lidové, známé umělé písňe pro děti a věku přiměřené skladby významných českých hudebních skladatelů.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

žák

- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase
- rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem
- využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře
- reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby
- rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Osobnostní rozvoj – Rozvoj schopností poznávání (1. – 3. ročník)**
  - rozvoj smyslového vnímání, kreativity, vyjádření pocitů z poslechu hudebních ukázek
  - využití různých postupů dramatické výchovy (dramatizace písní, návštěva divadla, koncertů, diskuse nad uměleckým dílem)

Výchova demokratického občana

- **Občan, občanská společnost a stát (1. – 3. ročník)**
  - motivace žáků k uplatňování svých názorů v třídním kolektivu (pomoc – zpěv ve dvojicích, trojicích, ochota pomáhat, být ohleduplný – kultivovaný projev, pravidla chování v divadle, na koncertě)
  - respektovat kulturní odlišnosti

2. období

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu hudební výchova.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- učit žáky čistě a výrazně zpívat lidové a umělé písně v hlasovém rozsahu přiměřeném věku
- nacvičit správné dýchání a tvoření tónů
- rozvíjet hudební sluch a paměť
- rozlišit a udržovat mírně složitý rytmus
- zařazovat poslech lidové písně i poslech hodnotné vážné hudby
- vést žáky k zájmu o hudbu
- poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
- probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity

B) Charakteristika výuky

Vyučovací předmět hudební výchova je vyučován ve všech ročnících prvního stupně. Vede žáky prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně-pohybových a poslechových činností k porozumění hudebního umění, k aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace.

Hudební činnosti ve své propojenosti ovlivňují a doplňují rozvíjení celkové osobnosti žáka a vedou ho k rozvoji jeho hudebnosti – jeho hudebních schopností, které se projevují individuálními hudebními dovednostmi každého jedince – sluchovými, rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně-pohybovými, hudebně tvořivými a poslechovými. Prostřednictvím hudebních činností je žák veden k tomu, aby uplatnil svůj individuální hlasový potenciál při sólovém i skupinovém zpěvu, své instrumentální dovednosti při doprovodu zpěvního projevu, své pohybové dovednosti při tanci a pohybovém doprovodu hudby.

Při výuce hudební výchovy je třeba věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich další rozvoj, doporučovat zájmovou činnost.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. ročník

- opakování taktů 2/4, 3/4, 4/4
- taktování ve 2/4, 3/4 taktu
- noty c1 – a1
- píseň lidová, umělá, legato, repetice
- polka, valčík, pohybové hry
- pomlky, předvětí, závětí
- celý tón, půltón
- stupnice durová, mollová
- hudební nástroje dřevěné – pikola, hoboje, fagot, saxofon

- sbor – dětský, mužský, ženský, smíšený, kánon
- malá písňová forma (aba, aab)
- taktování, rytmický zápis říkadla
- stupňování (gradace) uvnitř skladby

Poslechové činnosti

B. Smetana (Vltava), L. Janáček, J.J.Ryba, B. Martinů (Otvírání studánek), W.A.Mozart (malá noční hudba), A. Dvořák, vybrané hudební nástroje

5. ročník

- noty c1 – d2, mollová tónina
- opakování (hodnoty not, práce s notovým záznamem)
- pomlky
- improvizace, přede hry, mezihry, do hry
- koruna
- Česká hymna – vznik
- nota šestnáctinová – procvičení
- taktování ve 4/4 taktu, pohybové hry
- symfonický orchestr, dirigent, sbormistr
- lidový tanec, lidová hudba, lidová kapela, zlidovělé písně
- hudba homofonní a polyfonní
- jazz. swing, charleston, rock and roll
- píseň nebo poslech se učí vyjádřit zpěvem, hrou nebo tancem, doprovodnou hrou na nástroje

Poslechové činnosti

Česká státní hymna, L. Janáček, vánoční písně, W.A.Mozart, J.S.Bach, jazzová hudba, rock and roll, písničky K.Hašlera

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

žák

- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhase v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá své pěvecké dovednosti
- realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not
- využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní
- rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby
- vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a do hry a provádí elementární hudební improvizace
- rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny
- ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Osobnostní rozvoj – Rozvoj schopností poznávání (4. – 5. ročník)**
  - každodenní využití v běžném životě
  - rozvoj smyslového vnímání, kreativity, vyjádření pocitů z hudebních ukázek
  - využití různých postupů dramatické výchovy (dramatizace písní, návštěva divadla, koncertů, diskuse nad uměleckým dílem)
  - využití různých postupů dramatické výchovy (dramatizace písní, návštěva divadla, koncertů, diskuse nad uměleckým dílem)

Výchova demokratického občana

- **Občan, občanská společnost a stát (4. a 5. ročník)**
  - motivace žáků k uplatňování svých názorů v diskusích a k možnosti demokraticky se podílet na rozhodnutích třídního kolektivu (pomoc – zpěv ve dvojicích, trojicích, ochota pomáhat, být ohleduplný – kultivovaný projev, pravidla chování v divadle, na koncertě)
  - respektovat kulturní odlišnosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- **Evropa a svět nás zajímá (5. ročník)**
  - je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, v dospělosti schopných mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře i v osobním životě
  - prolíná všemi vzdělávacími oblastmi
  - budovat vztah k evropské i světové hudbě (prvotní seznámení s hudebními skladateli a jejich díly)
  - nejznámější hymny evropských zemí
  - lidové písně z různých oblastí (krajové oblasti – Vysočina, Chodsko, Beskydy)

Mediální výchova

- **Fungování a vliv médií ve společnosti (4. a 5. ročník)**
  - vnímání zvuku (hluk, pozitivní zvukový vjem)
  - vývoj médií – rozhlasu, nahrávek
  - setkávání s hudbou – rozhlas, televize, koncerty, soutěže

4. 5. 2. Výtvarná výchova

1. období

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu výtvarná výchova.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky vnímat a pozorovat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vyprávěním příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury
- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře – ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
  - podílet se na výzdobě třídy, učit se prezentovat své práce
  - příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

B) Charakteristika výuky

Výtvarná výchova jako předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti i k umění. Výuka výtvarné výchovy vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo z výsměchu druhých.

Děti se snaží výtvarně vyjadřovat své představy výtvarnými prostředky již od útlého věku. Děti svým kresbám rozumí, dospělí většinou nedovedou do jejich světa vstupovat. Není však vhodné myšlenkový svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

V 1. – 3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte. Dítě kreslí rádo z paměti, předloham se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Vhodná motivace, která předchází výtvarné tvorbě, podněcuje uvolnění dětské fantazie. Děti potom často tvoří s velkým zaujetím a prožívají velkou radost z toho, co vytvořily. Jejich práce jsou plné volnosti, naivnosti a psychologických záhad.

Úlohou učitele je posilovat sebevědomí žáků, využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací. Učitel zařazuje do výtvarné výchovy co nejvíce různé hravé činnosti a experimentování. Je dobře, když svůj výtvarný projev mají žáci možnost obhájit, vysvětlit spolužákům a vyslechnout jejich názory. Často právě vzájemné hovory žáků o svých výtvorech mohou měnit jejich pohled na svět nebo určitou věc. Zde má učitel příležitost jemně usměrňovat a postupně působit na vytváření výtvarného vkusu žáků.

Tato výchova prolíná celým obdobím. Jeví se jako vedení žáka

- k svobodnému výtvarnému vyjádření
- k uvědomování si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- k postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), ke správnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami, apod.
- k účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme, učíme se

Ve všech formách výtvarného projevu (kresbě, malbě, grafice, modelování, prostorovém vytváření, v kombinovaných technikách ...) se projevuje dětská osobnost dítěte, jeho citění a chápání světa kolem sebe. Téměř všechny námětové okruhy výtvarné výchovy obsahují základní vztahy k životu, prostředí a lidem, a proto souvisí blízce s výukou prvouky a vztahem k životnímu prostředí. Učitelům se přímo nabízí možnost k mezipředmětovým vztahům a využití výtvarných činností žáků v různých malých projektech. Velmi vhodné je uplatňovat ve výuce náměty z žákova okolí, z dětského života z prostředí obce i školy.

Výtvarné práce mohou být dvojího druhu

- na základě vlastní představy dítěte
- podle skutečnosti

Kresba z představy má zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě. Motivací k těmto kresbám může být prožitek z her, ze čteného textu, z osobního prožitku, z vycházky, apod..

Kresba podle skutečnosti vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování. Každý sleduje zpočátku něco jiného, někoho zaujme barva, jiného zaujmou detaily, někdo dovede zachytit linie pozorovaných věcí, někdy zase zachytí jeho funkci. Žák se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu. Proto již v tomto období můžeme začít i s kreslením podle skutečnosti. Žáci samozřejmě nedokáží hned dokonale zachytit pozorovanou skutečnost. Spokojujeme se proto zejména s vystižením charakteru předmětu, který pozorujeme. Tyto kresby velmi vhodně využíváme nejen při výuce prvouky, ale i v hodinách matematiky, čtení a psaní. Mnohý žák se v mladším školním věku snáze vyjadřuje kresbou než slovy. Kresbou může např. snadno vyjadřovat porozumění čtené větě nebo čtenému příběhu, porozumění funkci pozorované věci (např. mlýnek, struhadlo). Tím výtvarná výchova přesahuje rámec předmětu jako takového.

K vycházkám v průběhu roku je vhodné přidávat prvky výtvarné výchovy, neboť při nich můžeme s žáky pozorovat např. výstavbu obce, významné stavby obce, úpravu domů a jejich okolí, získáváme spoustu námětů, zajímavostí, postřehů, nasbíráme materiály pro další práci.

Na vyjádření žákovského výtvarného vkusu a jeho vztahu k výtvarnému umění a výtvarným hodnotám má také vliv prostředí (rodina, školy, obec, její okolí), kde děti žijí a rozvoj techniky – fotografie, televize, video, počítače, které zprostředkovávají dětem spoustu podnětů, zážitků (pozitivních, v mnoha případech i negativních). Některé činnosti mohou dětem ukázat, jak lze tuto moderní techniku vhodně využít (počítačová grafika, internet, televizní motivační či vzdělávací pořady, reklama, plakáty, kreslená animace, loutky,...).

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

Přehled tématických okruhů v 1. období

- a) **Objevování světa přírody** v jednotlivých i širších souvislostech
  - pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata)
  - chápání přírody ve smyslu prostředí života (krajina jako prostředí pro rostliny, zvířata, lidi), tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku, využití žákovských zkušeností)
  - vztah k přírodě (estetické oceňování krásy přírody)
  - příroda a běh času (roční období, počasí)
- b) **Poznávání a prožívání světa dítěte**
  - pocitování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce, hry)
  - poznávání školy – nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
  - styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)
- c) **Svět, který děti pozorují, který pociťují a kterému naslouchají**
  - setkávání s prostými životními zkušenostmi (u lékaře, na poště, na nádraží, v obchodě aj.)
  - poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
  - významná sváteční setkávání (rodinná oslava, Vánoce, Velikonoce)
  - vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, přepis zvuků aj.)
- d) **Svět dětské fantazie** – výtvarná hra a experiment
- e) **Svět, který dítě obklopuje**, ovlivňuje ho (věda a technika, výstavy, architektura, besedy)

Náměty pro práci v 1. ročníku

- námětové kreslení na základě vlastních prožitků dětí
- poznávání základních barev a jejich různé užívání
- kresby podnětené vyprávěním, četbou, vhodnou motivací ilustrující fantazii dítěte – kreslení podle představ
- kresby a modely přírodnin vztahujících se k učivu prvouky, zobrazující vše, co dětem poskytuje příroda – kreslení podle skutečnosti, jehož hlavním účelem je vystižení tvaru a barvy
- výtvarné dotváření přírodnin na základě představ dítěte
- hry s barvou, poznávání vlastností barev, výtvarné využití vzniklých náhodností, které vzbuzují v dětech rozličné představy
- hra s linií, vedení linie v různých materiálech
- jednoduché dekorativní kreslení, otisky přírodních prvků na papír a do plastických materiálů
- plastická a prostorová tvorba – spontánní hry s různými tvárnými materiály
- prostorové hry se stavebnicovými prvky
- jednoduché prvky moderní techniky ve výtvarné tvorbě
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada

Náměty pro práci ve 2. – 3. ročníku

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie
- dětský příběh vyjádřený kresbou
- pozorování přírodnin, rozlišování tvarů, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysové linie
- pozorování tvarů a poznávání funkcí různých předmětů, které člověk používá
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice – náměty pro využití návrhu
- jednoduché náčrty, plány, modely podle fantazie i skutečnosti
- hračky v životě dětí, výtvarný návrh hračky, pokus o jeho výrobu
- prostorová tvorba – formování, deformování materiálů, pokus o plastické komponování
- prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky (papírové krabíčky)
- kombinace prvků moderní techniky, návrhy, plány, ...
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada, Ondřej Sekora, Helena Zmatlíková, Adolf Born

Typy, druhy a formy činnosti ve výtvarné výchově, výtvarné techniky

- experimentování s barvami (míchání, zapouštění, překrývání)
- využívání různých materiálů (přírodních, umělých vč. odpadových), poznávání jejich vlastností, zpracování různými technikami
- vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, barev, struktur, jejich zaznamenávání (kresba, malba, otisk, frontám,...)
- výtvarné vyjádření zážitků, emocí, smyslových vjemů, myšlenek, událostí, pohybu (malba, kresba, linie, tvar,...)
- experimentování s běžnými i netradičními nástroji a materiály (štětec, dřívko, rudka, uhlí, tužka, fix, říkva, prsty, provázek, papír, kůra, textilie, kůže, kov, plasty,...)

- výtvarné vnímání věcí, užitkových předmětů z hlediska funkce, tvaru, dekoru, ... (kresba, vytrhávání papíru, koláž, ...)
- vytváření jednoduchých náčrtů, plánů, modelů
- využívání různých materiálů k výtvarnému prostorovému zpracování (modelína, modurit, sádra, papír, přírodniny, plasty, textil, kůže – mísení, hnětení, lití, lepení, stříhání, navlékání)
- seznamování s jednoduchými grafickými technikami (otisk, frontám, papírořez, tisk z koláže, kombinace technik)
- práce s velkými formáty individuální i skupinová různými technikami (balící papír, velké formáty čtvrtky, asfalt, ...)
- práce na třídnicích projektech, návrhy, formy zpracování, volba techniky
- výtvarně dramatické a komunikační hry (sochy, maňásci, ...)
- dotváření prostředí, ve kterém žijeme svými výtvarnými pracemi
- vycházky s výtvarnými náměty, pozorováním (sběr materiálu, pozorování věcí, prvky staveb, práce v terénu, ...), návštěvy výstav, muzeí

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

žák

- rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty), porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ
- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- vyjadřuje rozdíly při vnímání událostí různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky
- interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření, odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností
- na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Sociální rozvoj – poznávání lidí (3. ročník)**
  - žáci hodnotí ve spolupráci s učitelem výtvarné práce své a svých spolužáků, hledají pozitiva a možnosti oprav nedostatků

Multikulturní výchova

- **Etnický původ (1. ročník)**

2. období

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu výtvarná výchova.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- pochopení umění jako specifického způsobu poznání a k užívání jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace
- chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součásti lidské existence – k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, cítění, prožívání a představy
- spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu, pochopení a poznávání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech, k tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národů a národností
- uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince – k tvořivému přístupu ke světu, k možnosti aktivního překonání životních stereotypu a k obohacení emočního života
- zaujímání osobní účasti v procesu tvorby a k chápání procesu tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků a postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě

B) Charakteristika výuky

V etapě základního vzdělávání je výtvarná výchova postavena na tvůrčích činnostech – tvorbě, vnímání a interpretaci. Tyto činnosti umožňují rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, cítění, myšlení, prožívání, představivost, fantazii, intuici a invenci. K jejich realizaci nabízí výtvarná výchova vizuálně obrazné prostředky nejen tradiční a otevřené, ale i nově vznikající v současném výtvarném umění v obrazových médiích. Tvůrčími činnostmi (rozvíjením smyslové citlivosti, uplatňováním subjektivity a ověřením komunikačních účinků) založenými na experimentování je žák veden k odvaze a chuti uplatnit osobně jedinečné pocity a prožitky a zapojit se na své odpovídající úrovni do procesu tvorby a komunikace.

Ve 4. – 5. ročníku začíná být dětská fantazie a představivost korigována rozvíjejícím se intelektem. Žáci postupně přecházejí od hravých činností k uvědomělejší výtvarné práci. Jejich výpověď o vztazích k okolnímu světu je stále bezprostřední, zachovávají si citový vztah.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

Náměty pro práci ve 4. – 5. ročníku

a) Výtvarné vyjádření skutečnosti

- volný výtvarný projev doplňovaný pozorováním skutečnosti
- výtvarné vyjádření kontrastu přírodních forem a pozadí
- vyjádření dějového celku se vztahem k prostředí
- zpřesňování vyjádření proporcí lidské postavy a hlavy konfrontací představy se skutečností
- výtvarné vyjádření morfologických znaků, tvarů, barevnosti přírodních objektů
- výtvarné vyjádření věcí (tvar, prostor, barva, skutečnost a představa)
- rozvíjení prostorového vidění, citění a vyjadřování na základě pozorování prostorových jevů a vztahů

b) Užití práce dekorativní a prostorové

- elementární poučení o teorii barev
- řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše
- seznámení s funkcí písma
- uplatnění výtvarného výrazu linie vytvářené různými nástroji v různých materiálech
- poznávání výtvarných principů a možností některých materiálů prostřednictvím experimentování
- rozvíjení citového vztahu k materiálu a k jeho zpracování
- poznávání smyslu, organizace, funkce výtvarně estetického účinku reliéfního řešení plochy

c) Výtvarné umění a životní prostředí

- rozvíjení elementárního chápání uměleckého vyjadřování skutečnosti od vnější podoby světa
- druhy volného výtvarného umění
- malířství
- sochařství a příroda
- volná grafika
- architektura a užité umění
- kultura bydlení
- design a estetická úroveň předmětů denní potřeby
- lidové umění
- současná oděvní kultura
- výtvarná úprava knih
- písmo
- krásy přírody a vztah k životnímu prostředí
- návštěvy galerií, výstav

Doporučené výtvarné materiály a techniky

- kresba
- malba
- kombinované techniky
- papír – různé druhy

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

žák

- při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření, porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)
- užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku, v plošném vyjádření linie a barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a skulpturální postup, v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model
- při tvorbě vizuálně obrazových vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy
- nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)
- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace
- nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Sociální rozvoj – poznávání lidí (4. a 5. ročník)**
  - péče o dobré vztahy v kolektivu třídy, vytváření příznivého a klidného prostředí zbaveného strachu ze známek, výsměchu druhých

4. 6. Vzdělávací oblast: Člověk a zdraví

Tělesná výchova

1. období

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu Tělesná výchova, Zdraví a výchova ke zdraví je zařazováno průběžně do výuky tělesné výchovy.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvíjet smysl pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- vědomě ovládat pohyby, zavádět taneční prvky (lidové písničky), umět hudbu vyjádřit pohybem – pohybové ztvárnění hudby
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat...)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělocvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na nářadí...)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní, gestikulační...)
- naučit žáky umět se připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti...)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor, pohov...)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků – to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomoci různého náčiní, využití různých druhů nářadí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů...)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcviček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatku sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení, strečink, ...)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody...)
- neméně důležité je zvládnutí průpravných cvičení pro míčové hry, správné zvládnutí a ovládnutí technik házení, chytání, přihrávání

- seznamovat žáky s nácvičkou jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, školy v přírodě v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování (bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností
- nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvílky, cviky ve třídě na správné držení těla)

B) Charakteristika výuky

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu,...).

Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí jejich zdravého životního stylu. Systém jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním radostného pocitu z pohybu u dětí se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování a schopnost pohotově reagovat.

Neustále opakujeme a věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Zde musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí pohybových aktivit.

V hodinách Tv se nezaměřujeme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené.

Pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy, měly by se objevovat i v dalších předmětech jako např. vhodné rozvíčky, pohybové hry, taneční prvky.

Při vyučování Tv volíme program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy. Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy. Vyučovací hodiny Tv se nespojují do dvouhodin, rovnoměrně se rozkládají do týdenního rozvrhu.

Cvičební prostory – tělocvičnu udržujeme v čistotě a její vybavení kontrolujeme před užitím. Teplota vzduchu v tělocvičně by měla být přiměřená, neměla by být nižší než 16. st C.

Na vyučovací hodiny se žáci převlékají do cvičebních úborů. Z pedagogických důvodů používá cvičební úbor i učitel.

Pro zvýšení odolnosti organismu se do výuky zařazuje pobyt na hřišti a v terénu.

Škola se pravidelně zúčastňuje sportovních soutěží místního regionu.

Zařazování kurzu plavání

Plavání se každoročně organizuje dle nabídky Plavecké školy v Třinci, dle daného harmonogramu.

Tělovýchovné chvílky

Do vyučovacích hodin ostatních předmětů je vhodné vkládat tělovýchovné chvílky. Zařazují se, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák už zná z výuky Tv v daném ročníku.

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovnávací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché a krátce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičení na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmických obměnách s možností hudebního doprovodu. Patří sem cvičení prostná, s náčiním i bez náčiní, na místě i za pohybu. Dbáme na přiměřený čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost a vytrvalost: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách a žebřinách apod.)

Rytmická cvičení tanec

Rytmická cvičení jsou velmi vhodnou součástí vyučování v 1.-3.ročníku, zařazujeme je nejen do vyučovacích hodin Tv, ale též do hodin hudební výchovy, českého i anglického jazyka. Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu, v 1. a 2. ročníku cvičíme i podle říkánek a písní.

Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a dětem srozumitelném rytmu.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník

Pořadová cvičení

- základní postoje – pozor, pohov, povely – v řad nastoupit, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav

Rytmická gymnastika a tanec

- rytmizace jednoduchých pohybů podle říkadel a písní
- rytmizace jednoduchých a známých pohybů podle hudebního doprovodu, též volné pohybové vyjádření hudby
- motivovaná a rytmizovaná chůze a běh v základním tempu
- pokus o přísunný krok, poskočný krok, cval stranou
- nácvik správného držení těla (v lehu na zádech), při rytmických cvičeních a tanci

Drobné hry

- hry spojené s během – honičky
- podběhy pod Dlouhým kroužícím švihadlem
- hry spojené s házením míče
- hry spojené s vítězstvím někoho
- hry pro uklidnění
- hry na hřišti, na sněhu, na ledu

Lehká atletika

- běh střídaný s chůzí, překonávání přírodních i umělých překážek
- rychlý běh na 25m
- vytrvalostní běh nejdéle 30s
- skok daleký z místa odrazem snožmo a skok daleký z rozběhu
- hod míčkem horním obloukem na dálku

Sportovní gymnastika

Akrobatické cvičení

- převaly stranou v lehu – vzpažit (válení sudů)
- kolébka na zádech – ze zadu skrčmo, uchopením za bérce z dřepu spojného
- leh vznesmo – zezadu skrčmo kolébkou vzad
- stoj na lopatkách – z lehu vznesmo
- kotoul vpřed – z dřepu spojného, předpažit

Cvičení na nářadí

- cvičení na lavičce
  - chůze vpřed, vzad i s obraty (také na kladince lavičky)
  - přeběhy lavičky
- šplh na tyči
  - šplh s přírazem

Sportovní hry

Příprava

- přihrávka obouruč ve dvojicích na místě
- vrchní přihrávka jednoruč na místě
- vrchní chytání obouruč na místě

Turistika

- chůze k cíli vzdálenému asi 1,5km
- smyslové hry zaměřené na pozorování okolí a hledání předmětů
- chování v přírodě
- překonávání přírodních překážek
- orientace v terénu

2. ročník - 3. ročník

Pořadová cvičení a chůze

- základní postoje – pozor, pohov
- základní povely – nástup, pozor, pohov, vpravo v bok, vlevo v bok, vyrovnat, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav
- chůze do rytmu (na počítání), chůze s písní do pochodu v zástupu i ve dvojicích

Rytmická gymnastika a tanec

- rytmičtější jednoduchých pohybů podle písní
- pohyb v dvoudobém taktu, dvoudobý takt v písní
- střídání chůze a běhu – nepravidelné, pravidelné
- přísuný krok, cval stranou, poskočný krok
- využití naučených kroků v lidovém tanci

Průpravná cvičení

- rozvíčky k procvičení koordinace pohybů v trojdobém a čtyřdobém taktu
- cvičení ve stoji spojném
- cvičení v kleku, v sedu snožmo, zkřížmo i skrčmo
- cvičení v lehu na zádech
- chytání míčů a míčků do obou rukou po vlastním nadhozu i odrazu od země i od zdi

Drobné hry

- hry spojené s během
- hry spojené s házením
- hry pro uklidnění
- hry na hřišti (pravidla her s míčem)

Cvičení rovnováhy

- stoj na jedné noze (druhá v pohybu)
- poskoky na jedné noze
- chůze po lavičce s plněním drobných úkolů (nesení míče, přeskokování překážky, potlesky nad hlavou, před i za tělem apod.)
- chůze po kladince lavičky

Lehká atletika

Běhy

- běh střídavý s chůzí
- běh přes drobné překážky, např. v přírodě (přes kameny, větvičky apod.)
- štafetové běhy
- rychlý běh do 25 m

Skoky

- skok z místa s doskokem na měkkou podložku
- výskoky na překážku (rozběh, seskok)
- skok přes motouz ve výši kolem 50 cm
- přeskok pruhu širokého 50 – 100 cm
- přeskok lavičky s dopadem na měkkou podložku
- skok daleký s rozběhem

Hody míčkem a drobnými předměty v přírodě

- házení kaštanů, šišek (vrchní oblouk, pravá i levá paže)
- házení různými předměty na cíl
- házení míčkem i kutálení míčů
- přehazování míčů a drobných předmětů
- házení do naznačených terčů o straně 1 metr na vzdálenost asi 4 m
- hod míčkem na dálku

Sportovní gymnastika

Akrobatická cvičení

- přidat změny postojů a poloh, upevnit dovednost správného kotoulu vpřed
- převaly a kolébky na zádech
- leh na zádech, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- sed zkřížmo, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- válení stranou
- kotoul vpřed ze stoje spojného, ze stoje rozkročného
- kotoul, obrat, druhý kotoul, dva kotouly za sebou
- kotoul vpřed z chůze
- cvičení rovnováhy (ve stoji na jedné noze)

Cvičení na nářadí

Cvičení na lavičkách

- chůze vpřed i vzad s obraty, přeběhy lavičky
- cvičení v sedu rozkročmo na lavičce
- sed rozkročmo – přitahování těla k lavičce (nohy napjaté)
- vzpor dřepmo u lavičky (držíme se rukama), vzpor stojmo, střídání
- lezení po lavičce ve vzporu dřepmo s uchopením lavičky ze stran
- chůze po kladince lavičky s plněním drobných úkolů

Šplh na tyči

- šplh s přírazem do přiměřené výšky podle individuálních předpokladů žáků

Sportovní hry

Přípravné cviky

- přihrávky obouruč na místě (ve dvojicích, ve skupinách)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě i chůzi
- chytání obouruč na místě
- běh nebo chůze s házením míče o zem
- míčové hry a pravidla, některé vybrané míčové hry podle podmínek školy a možnosti zapojit žáky do mimoškolní aktivity

Turistika

- ve spojení s dalšími vyučovacími předměty, plnění úkolů jako v 1. ročníku

Výchova ke zdraví v 1. – 3. ročníku

Do celého prvního období výuky tělesné výchovy je zařazována Výchova ke zdraví.

Důležité je

- dbát na osobní čistotu těla, prádla, oděvu, cvičebního úboru
- dodržovat čistotu a pořádek v prostředí tělocvičny
- otužování vzduchem
- seznamovat žáky s vhodnou životosprávou
- do programu dne zařazovat pohybové aktivity (tělovýchovné chvílky)
- upozorňovat žáky na vliv dostatečného množství pohybu pro jejich zdravý vývoj (mimoškolní Tv)
- předcházet úrazům tím, že dbáme, aby žáci dodržovali pokyny týkající se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví
- vést žáky, aby si uvědomovali, že při mimoškolních pohybových aktivitách musí dbát na svou bezpečnost, uvažovat o svém chování a dodržovat pokyny dospělých

Úkoly zdravotní výchovy se neplní jen v rámci tělesné výchovy, ale uplatňují se i v ostatních vyučovacích předmětech.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

žák

- spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené možné příležitosti
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině, usiluje o jejich zlepšení
- spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích
- uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy
- reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Osobnostní rozvoj - Seberegulace a seberealizace (1. – 3. ročník)**
- cvičit zvládání vlastního chování (rozevčičky, adekvátní reakce na výhru a prohru)
- **Sociální rozvoj - Mezilidské vztahy (1. – 3. ročník)**
- podporovat chování, které vede k dobrým vztahům mezi žáky třídy (kolektivní hry, vzájemná pomoc)

2. období

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu Tělesná výchova, Zdraví a výchova ke zdraví je zařazováno průběžně do výuky tělesné výchovy.

A) Cíle vzdělávací oblasti

- rozvíjet nové pohybové dovednosti a schopnosti
- poznávat vlastní fyzické a zdravotní předpoklady a pohybové možnosti
- získat hygienické návyky (důležitost vhodného oblečení a obuvi)
- rozvíjet pohybové dovednosti, které vedou ke kultivaci pohybového projevu
- zvyšovat obratnost a pohybový rozsah
- seznamovat žáky s důležitostí pravidelného cvičení pro další činnost
- opakovaně seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních pravidel při prováděných činnostech – prevence zranění
- rozvíjet sociální vztahy a role v pohybových činnostech
- využívat jednání fair play při pohybových činnostech a jeho aplikace do běžného života
- osvojovat si dovednosti při organizaci jednoduchých činností, her
- vlastní seberealizace v oblíbené pohybové aktivitě nebo oblíbeném sportu
- dbát na správné držení těla
- při pohybových hrách získávat návyky k dodržování pravidel her, spolupráci, taktice, kreativitu
- přechod od spontánní pohybové činnosti k řízené a výběrové
- podle možností a přírodních podmínkách zařadit do výuky zimní sporty
- rozvíjet základní plavecké dovednosti

B) Charakteristika výuky

Hodinám tělesné výchovy ve 4. a 5. ročníku jsou věnovány dvě hodiny týdně. Výuka probíhá zpravidla koedukovaně (společně chlapci a dívky). Veškeré činnosti navazují na výuku v předcházejícím 1. období. Ve 2. období se ve výuce zaměřujeme na rozvoj nových pohybových schopností a dovedností. Protože dochází k různému tělesnému rozvoji dětí, měl by se respektovat a dodržovat individuální přístup, vhodnou motivací tak, aby se dosáhlo požadované činnosti ve vlastním tempu. Do výuky zařazujeme hry, které vedou k rozvoji spolupráce, taktiky, přizpůsobení se kolektivu. V hodinách tělesné výchovy se snažíme pěstovat v dětech kladný vztah k pohybové a sportovní aktivitě vůbec. Motivací je i účast na školních i mimoškolních sportovních soutěžích.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4. ročník a 5. ročník

Činnosti ovlivňující zdraví

- vhodné a nevhodné prostředí pro Tv
- význam přípravy organismu před pohybovou činností
- význam pohybu pro zdraví
- bezpečný pohyb a chování ve známém i neznámém prostředí pro Tv, dodržování pokynů týkajících se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví
- hygiena při Tv, vhodný sportovní oděv a obuv
- dodržovat pořádek a čistotu při pobytu v tělocvičně, na hřišti, v přírodě
- otužování vzduchem
- důležitost správné a vyvážené životosprávy
- vést žáky ke správné reakci při zranění, přivolat pomoc, lékaře
- sebehodnocení – zhodnocení pohybové činnosti spolužáka, reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybových činností

Pořadová cvičení

- nástupy
- hlášení
- základní povely a postoje
- společný pozdrav

Rytmická cvičení

- rytmizovaný pohyb, nápodoba
- tvořivé vyjádření rytmu a melodie pohybem
- jednoduché tance

Průpravná cvičení

- rozcvičky
- příprava organismu pro různé pohybové činnosti
- správné držení těla
- rozvoj koordinace pohybů a zvyšování jejich úrovně
- v návaznosti na správně provedené průpravné cvičení, dokáže dítě zvládnout daný cvik

Atletika

- běžecká abeceda
- základní pojmy
- běh střídavý s chůzí
- nízký start, polovysoký start
- běh na 50 metrů, rychlý běh
- skok daleký s rozběhem
- rozměření skoku
- skok do výšky – skrčný z krátkého rozběhu

- vytrvalostní běh, přespolní běh
- štafetový běh
- hod kriketovým míčkem z rozběhu

Gymnastika

- akrobacie
- kotoul vpřed, vzad
- průprava pro zvládnutí stoje na rukou
- akrobatická kombinace
- přeskoky
- průpravná cvičení pro nácvič odrazu z můstku
- přeskok dílů bedny (postupné zvyšování dílů)
- přeskok přes kozu
- cvičení s náčiním
- cvičení na nářadí (hrazda, kladinka, kruhy, lavičky, tyč)

Pohybové hry

- netradiční pohybové hry s netradičními pomůckami
- upevňování pravidel hry
- průprava her
- míčové hry
- soutěživé hry
- variace, obměna her
- hry pro uklidnění
- organizace nenáročných pohybových činností žákem

Sportovní hry

- základní spolupráce při hře
- organizace utkání, pravidla, výsledky, losování
- průpravné sportovní hry
- přihrávky, chytání, střelba, práce s a bez míče

Turistika

- pohyb a cvičení v přírodě
- orientace v přírodě
- ochrana přírody
- lékárníčka a ošetření
- orientace na mapě
- základní dovednosti při táboření

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

žák

- podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu, uplatňuje kondičně zaměřené činnosti, projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti
- zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti, vytváří varianty osvojených pohybových her
- uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí, adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka
- jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti
- jedná v duchu fair play, dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje, respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví
- užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví, cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení
- zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěž na úrovni třídy
- změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky
- orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště, samostatně získá potřebné informace

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Sociální rozvoj - Mezilidské vztahy (4. – 5. ročník)**
  - vést žáky k vzájemnému respektování a porozumění, ke schopnosti vnímat a poslouchat druhého (spolupráce při soutěžích)
  - utvářet dobré mezilidské vztahy ve třídě i mimo ni (kolektivní hry)

4. 7. Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce

Vzdělávací oblast je realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu praktické činnosti.

Praktické činnosti

1. období

A) Cíle vzdělávací oblasti

- rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost
- vytvářet při praktických činnostech s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky
- všechny pracovní praktické činnosti žáků pomáhají rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšiřují jejich obzor
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všimnout si jejich vlastností
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží a naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost vhodný pracovní nástroj
- postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
- praktické činnosti s různým materiálem a nástroji pomáhají zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa
- učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
- získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
- dát prostor žakovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti

B) Charakteristika výuky

Praktické činnosti v 1. období základního vzdělávání jsou vyučovacím předmětem s úzkými vazbami na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.

V průběhu praktických činností v 1. – 3. ročníku jsou uváděny základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat – dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost a obrazotvornost.

Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek a části ostří. Učíme je poznávat z čeho jsou nůžky a jaké mají vlastnosti a jak s nimi bezpečně zacházet.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze vhodně využít při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími

předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacího předmětu pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí

- a) organizaci pracovního prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- b) pracovní kázi – být pozorný a opatrný, vědět, co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- c) uvědomovat si význam vlastní činnosti, práce jsou takové, umět o své činnosti povědět druhým

Vyučovací předmět praktické činnosti by měl být v průběhu celého 1. vzdělávacího období volně mezipředmětově využíván. Žáci si při něm mohou připravit všechny drobné pomůcky, které potřebují k výuce v dalších vyučovacích předmětech.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník

Náplň výuky pracovních činností je dána činnostmi s papírem, modelovací hmotou, se stavebnicemi, s různým drobným materiálem, výrobou drobných předmětů pro výuku, péčí o květiny ve třídě, a činnostmi, které vyplývají z mezipředmětových vztahů.

Praktické činnosti by měly být v 1. ročníku průběžně spojovány s ostatními vyučovacími předměty. Měly by učivo ostatních předmětů ztvárňovat, pomáhat k pochopení probíraných pojmů.

V pracovních činnostech si mohou děti připravit celou řadu drobných pomůcek pro činnostní výuku ostatních předmětů. Práce s pomůckou, kterou si žák vyrobí ho uspokojuje. Při výrobě dalších věcí je třeba vždy pamatovat na jejich použitelnost. Výroba předmětů a ozdob pro někoho má význam při vytváření vzájemných mezilidských vztahů i ve vytváření dobrého vztahu k práci – upotřebitelnost výrobku, udělení radosti druhým.

Výrobu drobných předmětů pro výuku v jiných předmětech a jejich údržbu nebo obnovu lze běžně zařazovat do praktických cvičení. Použijí-li žáci na pomůcky různé krabice, zásuvky nebo košíčky, mohou si je při praktických cvičeních uspořádat, doplnit to, co jim chybí. Žák je veden k pečlivé údržbě svých pomůcek. To, že je má zase v pořádku, mu pak při jejich použití velmi pomůže. Chápe pak význam uspořádání si věcí a udržuje v pořádku i náradí potřebné pro praktické činnosti.

Žáci se učí být při pracovních činnostech ukázněni, dbát na bezpečnost, soustředit se na práci, zbytečně mezi sebou nepovídat. Při činnostech se ale učí navzájem si sdělit, co dělají, s čím pracují, jak určitou činnost provádějí. Tak praktické činnosti spojují s rozvojem poznání a řeči.

Práce s papírem

- základní vlastnosti papíru a lepidla
- držení nůžek, z čeho nůžky jsou a jaké jsou pro děti bezpečné
- různé techniky – překládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání, skládání, vystřihování, nalepování
- příklady výrobků vzniklých skládáním – varhánky, obálka na pomůcky, šipka, čepice, kelímek, loďka, aj.
- vystřihovánky z časopisů, předtištěné např. oblékání panenek, připravené vystřihovánky staršími spolužáky
- pomůcky pro výuku matematiky, jazyka českého, prvouky – přípravná početní cvičení, kartičky, kapsáře, geometrické tvary
- stříhání a slepování – ozdoby, květy, kombinované techniky ve spojení s Vv
- nalepování vystřižených tvarů – vytváření obrázků k vyprávěnému nebo čtenému příběhu
- společná práce k některému projektu, např. pohádce

Modelování

- pomůcky: podložka, nůž
- seznámení se s vlastnostmi plastelíny, moduritu
- zacházení s uvedenými modelovacími materiály, jak s nimi pracovat, co k tomu potřebujeme
- technika práce: válení v dlaních, v prstech, na podložce, roztlačování v dlaních, na podložce, přidávání a ubírání hmoty, vytahování, modelování
- příklady výrobků:
  - předměty jednoduchých tvarů, o kterých se učíme v M, Čj a prvouce,
  - figurky zvířat a lidí podle čtených nebo vyprávěných příběhů, též podle fantazie žáků (motivace k modelování)
  - dárky pro své blízké

Práce s drobným materiálem

- zpracovávat můžeme přírodniny: šípky, jeřabiny, kousky slámy, žaludy, kaštiny, listy, koření
- dalším materiálem mohou být: špejle, dřívka od nanuků, krabičky, korkové zátky
- při zpracování použijeme: nůžky, nůž, jehlu, bavlnku
- techniky práce: propichování, navlékání, spojování, svazování
- příklady výrobků: korále, figurky, zvířata, ozdoby

Pracovní činnosti se stavebnicemi

- stavby podle předlohy z kostek
- stavby podle fantazie žáků (práce individuální i skupinová)
- sestavování obrázků podle předlohy – obracení kostek
- sestavování modelů věcí – montáže podle předloh
- vystavování prací
- demontáže

Péče o květiny

Tyto činnosti souvisí zcela s prvoukou. V péči o květiny se mohou žáci střídát. Také mohou pěstovat a sledovat zasazená semena (např. hrách, fazole).

2. a 3. ročník

Práce s papírem a kartonem

- vlastnosti papíru, kartonu, lepidla (tloušťka, barva, tvrdost, savost)
- pojmenování druhů papírů: balicí, novinový, kancelářský, kreslicí
- zpracováváme pomocí: nůžek, nože, lepidla, kolíčků
- technika práce: překládání, ořezávání, přestřížení, vytrhávání, skládání, slepování, nalepování papíru na karton, odměřování
- příklady výrobků:
  - vytrhávané ubrousky a ozdoba různých věcí (květináče)
  - jednoduché předměty a pomůcky do vyučování (metr s papírových proužků, geometrické tvary)
  - podložky z propletených proužků
  - záložky do knih
  - výrobky vzniklé skládáním papíru (lodky, parník, čepice)
  - ozdoby na vánoční stromeček (řetězy, košíčky, srdíčka)

Práce s modelovací hmotou

- materiál: modelovací hlína, plastelína, modurit, těsto
- pomůcky: podložka, špachtle, nůž
- techniky práce: hnětení, válení, ubírání, spojování, vaření, sušení
- poznané vlastnosti: tvárnost, tvrdost
- bezpečné zacházení s ostrými předměty
- příklady výrobků
  - věci, o kterých se učíme v prvouce (ovoce, zelenina, ptáci, zvířata)
  - v matematice (geometrická tělesa, geometrické tvary)
  - ve čtení (zobrazování dějů z četby nebo z vyprávění)

Práce s drobným materiálem

- materiál: provázky, sláma, přírodniny (semínka, listy, šišky, plody, větvičky), špejle, drátky, korek, krabičky, papír, karton
- nástroje a další materiál: nůžky, nůž, tupá jehla, bavlnka, lepidlo, zavírací špendlíky
- techniky práce: propichování, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů
- seznamování se s nástroji a pomůckami, s účelem jejich použití
- zásady pro bezpečnost při činnostech s ostrými předměty
- příklady výrobků:
  - ozdoby
  - zobrazení nějakého pracovního prostředí (skupinová práce)
  - zdobení různých předmětů (lakování, práce s drátkem a lepidlem)

Práce montážní a demontážní

- různé druhy stavebnic – seznámení se s návodem pro práci s nimi a předlohami pro stavby a konstrukce (možnosti užití stavebnice mohou předvést žáci, kteří si určitou stavebnici do školy donesli)
- vytváření plošných a prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálu podle předloh i podle fantazie žáků
- stavebnice se spojovacími prvky a díly – konstrukční činnost
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů podle předlohy i podle představy žáků – montáž a demontáž, urovnávání dílu stavebnice k dalšímu použití

- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, rozmýšlení si své vlastní činnosti, zachování bezpečnosti a hygieny při činnostech

Práce s textilem

- materiál: textilie bavlněné, lněné, vlněné, hedvábné, z umělých vláken – jejich rozlišování, nitě, bavlnky, šňůrky, stužky, poutka, knoflíky
- nástroje: nůžky, jehly, špendlíky
- činnosti: navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití stehem předním a zadním, prošívání, střihání, sešívání předním a zadním stehem
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce
- příklady výrobků:
  - sešití kousku látek k sobě – jednoduchý výrobek
  - oprava oděvu – přišití knoflíku nebo poutka

Lidové zvyky a tradice

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznávání na základě přímých ukázek nebo videa, návštěvy regionálních muzeí apod.
- techniky zpracování: ukázky drhání, batikování, modrotisk, výroba vizovického pečiva, ozdoba kraslic, práce se slámou, vyřezávání apod.
- materiál, nástroje a pomůcky volíme podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování
- příklady výrobků:
  - jednoduchá ozdoba, šperk
  - svícen
  - vánoční ozdoba
  - kraslice
  - vizovické pečivo
  - ubrousek zdobený batikou

Práce na školní zahradě, pěstitelské práce v učebně

- na podzim a v zimě – ošetřování pokojových rostli
- na jaře v učebně – pěstování cibulí v květináči (květina pro maminku), předpěstování v papírových květináčích nebo kelímcích, přesazování do květináče, který si žáci ozdobili
- pozorování klíčících semen fazole nebo hrachu, nakličování, přesazování, jak začne růst rostlina.
- semena řechy (klíčení na vlhké vatě), klíčení obilí a jeho růst (zeleň na velikonoční svátky)

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

žák

- vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- pracuje podle slovního návodu a předlohy
- zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi
- provádí pozorování přírody, zaznamenává a zhodnotí výsledky pozorování
- připraví tabuli pro jednoduché stolování
- chová se vhodně při stolování

E) Průřezová témata

Enviromentální výchova

- **Vztah člověka k prostředí (3. ročník)**
  - vytvářet návyky k ochraně přírody
  - uvědomovat si vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí

2. období

A) Cíle vzdělávací oblasti

- rozvíjet pozitivní vztah k práci a k odpovědnosti za kvalitu své práce
- postupně vést k odpovědnosti za kvalitu společných výsledků práce
- získat pracovní dovednosti a návyky z různých oblastí, zejména při opracování dostupných tradičních i netradičních materiálů
- vést žáky k osvojování si jednoduchých i netradičních materiálů
- osvojení si plánování práce a používání vhodných pomůcek, nástrojů a nářadí
- vytvářet si aktivní vztah k tvorbě a ochraně životního prostředí
- poznání odpadových materiálů a jejich vlastností
- rozvoj fantazie, představivosti, motorických i tvořivých schopností a dovedností
- osvojení si zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce

B) Charakteristika výuky

Jednotlivé tématické okruhy jsou určeny pro všechny žáky. Práci mohou vykonávat individuálně, ve dvojicích nebo ve skupinách při dodržování bezpečnosti. Výuka podporuje rozmanitost a odlišnosti, směřuje k rozvoji individuálních schopností dětí a pozitivního vztahu k práci.

Při manipulaci s papírem a kartonem vedeme žáky k poznávání vlastností papíru a kartonu. Naučíme je správně s nimi manipulovat a dodržovat bezpečnost.

Při práci s drobným materiálem vytváříme návyky organizace a plánování práce. Učíme je rozlišovat přírodní a technické materiály.

Při práci s modelovací hmotou poznávají a porovnávají různé druhy materiálů a jejich vlastností.

Při realizaci pěstitelských prací pečují o nenáročné rostliny, vedou pěstitelské pokusy a pozorování. Získávají základní orientaci ve vybavení kuchyně, připravě jednoduchých pokrmů a výběru vhodných a zdravých potravin.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4.a 5. ročník

Práce s papírem a kartonem

- rozlišování a pojmenování druhů papíru
- druhy kartonu (plný karton, třívrstvý, běžná vlnitá lepenka)
- tvarovatelnost kartonu, lepenky a obsah lepidla v kartonu
- pomůcky: nůžky, nože, řezáky, lepidlo, sponky, kolíčky, děrovačka, raznice, sešíváčka
- technika práce: lepení, stříhání, řezání, vytrhávání, odměřování, namáčení, sušení, tvarování, dělitelnost a vrstvení u kartonu, trhání
- příklady výrobků:
  - zpracování odpadového materiálu při výrobě ručního papíru
  - geometrické tvary a jejich sestavování v obraze
  - výrobky z proužků, proplétání tvarů
  - ozdoby na vánoční stromeček, propojení kartonu a papíru
  - vystřihování tvarů a obrázků z ubrousků a zdobení předmětů
  - záložky a podložky, využití symetrie
  - obkreslování podle šablon, vystřihovánky
  - skládání papíru – zvířátka, květiny
  - výrobky vzniklé z krabic, krabiček a vlnité lepenky

Práce s modelovací hmotou

- materiál: plastelína, modelovací hlína, modurit, těsto, vosk
- pomůcky: podložka, špachtle, modelovací očko, drát, nůžky, nůž
- technika práce: válení, hnětení, stlačování, vaření, ohýbání, přidávání, ubírání, sušení
- poznávání vlastností materiálů: tvárnost, tvrdost, soudružnost
- vhodný způsob použití nástrojů a pomůcek
- uplatňování požadavků bezpečnosti a hygieny práce
- příklady výrobků:
  - propojování s ostatními předměty – postavy, domy, předměty, zvířata
  - ozdobné předměty na zavěšení – hvězdičky, srdíčka, domečky
  - předměty denního užívání – zásobník na tužky

Práce s drobným materiálem

- určování vlastností materiálu: povrch, tvrdost, tvar, barva
- vytváření návyku organizace a plánování práce
- materiál: přírodniny, dřívka, špejle, drátky, hadříky, krabičky, kousky kartonu, sláma, listy, korek, šišky, větvičky, semena, plody
- pomůcky: nůžky, lepidlo, provázek, nitě, tupá jehla, nůž
- technika práce: navlékání, propichování, stříhání, ohýbání, spojování, svazování
- příklady výrobků:
  - ozdoby na zavěšení
  - pohyblivé závěsné modely
  - náramky a korále

Konstrukční činnost

- využití návodů a předloh pro konstrukci
- sestavování modelů podle své fantazie nebo podle předlohy
- montáž a demontáž modelů
- poznávání vlastností stavebnicových prvků a dílů, porovnávání a funkční využití
- vytváření prostorových i plošných modelů
- materiál: různé druhy stavebnic, karton, špejle, dřívka, spojovací prvky
- pomůcky: nůžky, šroubovák, maticový klíč, nůž
- upevňování návyku organizace a plánování práce

Práce s textilem

- rozlišování textilií, druhy látek (bavlněné, lněné, hedvábné)
- poznávání a rozlišování rubu a líce tkaniny
- materiály: textilie různého druhu, nitě, háčky, knoflíky, šňůrky, mašle, stužky, bavlnky, vata
- pomůcky: nůžky, špendlíky, jehly, náprstek, krejčovský metr, textilní křída
- techniky práce: odměřování, navlékání, šití, sešívání, přišívání, lemování, látání
- příklady výrobků:
  - vánoční nebo velikonoční dekorace
  - zvířecí jehelníček
  - jednoduché šité výrobky
  - vyšívání dečky, záložky

Příprava pokrmů

- orientace v základním vybavení kuchyně
- dodržování pravidel správného stolování a správného společenského chování
- rozvíjení fantazie při přípravě jednoduchých pokrmů
- udržování čistoty pracovních ploch a pořádku
- základy při poskytování první pomoci
- dodržování bezpečnosti práce
- příklady výrobků:
  - ovocné a zeleninové saláty
  - jednohubky
  - obložené chlebíčky

Lidové zvyky

- návštěva regionálního muzea, výstav, filmů, ukázky videa, exkurze
- materiál: přírodniny, textilie, karton, papír, netradiční materiály (kelímky, polystyren)
- techniky práce: batikování, žehlení, barvení (vajíčka), hnětení a válení (těsto)

Pěstitelské práce

- celoroční ošetřování pokojových rostlin (zalévání, kypření, hnojení, přesazování)
- rychlení a předpěstování květin
- jednoduchá úprava a vazba květin (využití i sušených květin)
- pozorování a pokusy
- klíčení semen, jejich růst v papírových květináčích
- exkurze do květinářství, zahradnictví
- řízkové a listové rozmnožování rostlin
- materiál a pomůcky: květináče, nůžky, nůž, váza, konvička

- vytvoření záznamu o postupech při činnosti
- vytvoření jednoduchých herbářů rostlin, listů a semen

D) Očekávané výstupy na konci 2. období

žák

- udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce, poskytne první pomoc při úrazu
- vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu
- využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic
- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
- provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
- pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
- provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky a náčiní
- orientuje se v základním vybavení kuchyně
- připraví samostatně jednoduchý pokrm
- dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
- udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch

E) Průřezová témata

Enviromentální výchova

- **Vztah člověka k životnímu prostředí (4. a 5. ročník)**
  - vytvářet návyky k ochraně přírody
  - uvědomovat si vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí
  - seznamovat s možností zpětného využití různých materiálů (recyklovaný papír)

5. Hodnocení žáků a autoevaluace školy

Pravidla pro hodnocení žáků

Pravidla pro hodnocení žáků jsou zpracována na základě vyhlášky MŠMT č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání.

Obecné zásady

- při hodnocení, průběžné i celkové klasifikaci učitel uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi
- při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštnostem žáků, k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici
- podklady pro klasifikaci učitel získává:
  - soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování
  - zkouškami písemnými, ústními, praktickými, pohybovými, didaktickými testy a pomocí portfolií žáků
- písemnou práci z učiva za delší dobu (čtvrtletní práce) přesahující 30 minut mohou žáci psát v jednom dni pouze jednu – takové práce oznámí vyučující žákům předem (nejméně jeden týden) a ostatní vyučující informuje
- na konci klasifikačního období se hodnotí kvalita práce a učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období – přihlíží se k systematickosti v práci žáka, stupeň prospěchu se neurčuje na základě průměru z klasifikace za příslušné období
- v předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, určí výsledný stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě

5. 1. Hodnocení žáků

Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Předpokladem úspěšného plnění vytyčených cílů školy v oblasti hodnocení vzdělávacích výsledků žáků je, aby každý žák dostával dostatečný prostor ke **zvládnutí a osvojení učiva**. Aby učivo mohlo v následujících obdobích vzdělávání plnit svoji funkci prostředníka k dosažení očekávaných výstupů RVP ZV, nestačí je s žáky pouze probrat, ale je třeba, aby si žáci základní učivo skutečně dobře osvojili. Kde si to učitelé uvědomují, nalezneme vždy dobře naučené třídy. Dobrému zvládnutí učiva napomáháme v první řadě činnostními způsoby učení, spojenými s hovorem žáků a komunikací mezi žáky a učitelem i žáky mezi sebou. Při probírání nového učiva dbáme na to, abychom ho dobře propojili s učivem předcházejícím, na které nové učivo navazuje. Takové myšlenkové operace (propojení předcházejícího a navazujícího) není většina žáků schopna, zvláště ne v mladším školním věku. Tento fakt je třeba brát stále na zřetel. Provázanost učiva žákům velmi pomáhá při osvojování nového učiva a dosahování očekávaných výstupů. Žáky průběžně informujeme, proč se určité látce učí. Neočekáváme, že žáci sami pochopí, proč se čemu učí. Neznalost cíle, smyslu a tápání žáků nepovažujeme za pozitivní motivační faktory. Usilujeme o to, aby vazba mezi předcházejícím a navazujícím učivem byla analogická. Po upozornění na analogii (obdobnost) přijímají žáci novou látku snadněji a důkladněji. Žáky směřujeme ke „znovuobjevování“ poznatků, k úvahám nad činnostmi obdobnými s těmi, které jim byly předloženy u látky předešlé.

Upřednostňujeme **pozitivní hodnocení** žáků, nejen při prověřování vědomostí, ale v celém procesu učení. Při výuce žáky co nejvíce chválíme, dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů. Pomáháme žákům předcházet chybám, dodáváme jim důvěru v jejich schopnost předkládané učivo dobře zvládnout a povzbuzujeme je. S žáky jednáme tak, aby neměli strach vyjádřit svůj názor. Pozitivně přijímáme i nesprávné závěry žáků, dáváme jim prostor pro otázky, trpělivě žákům odpovídáme a věnujeme jim individuální pozornost. Pomocí často zařazované činnosti **zpětné vazby** zjišťujeme případné nedostatky žáků hned v zárodku a průběžně je odstraňujeme.

Na chyby upozorňujeme žáky včas, bezprostředně, vstřícně, přátelsky a důsledně. Vyhýbáme se zaujatosti, nahodilosti či opožděnému hodnocení. Dbáme, abychom v žácích nevytvářeli pocit, že si nemohou ve svých úsudcích věřit nebo že jsou horší než jejich spolužáci. Umožňujeme průběžně žákům poznání, že chyba se může vyskytovat v každé lidské činnosti, může mít však pro člověka různé následky podle její závažnosti. Žáky vedeme přes sebehodnocení, sebehodnocení ve skupině a samokontrolu k dovednosti něco provést dokonale – bez chyby – a v přiměřeném čase. S chybou pracujeme tak, aby vyzývala žáka k většímu soustředění na plnění úkolu, k důslednější kontrole své práce, k sebezpoznání svých schopností.

Žáky hodnotíme nejprve při činnostech, při kterých máme možnost sledovat, jak pracují. Oceňujeme jejich snahu, pozornost, hodnotíme vyjadřování závěrů, oceňujeme jejich nápady. Každé upozornění na klady určitých žáků, pomáhá odstraňovat drobné nedostatky druhých žáků. Pozitivně laděná **průběžná hodnocení** a prožité pocity úspěchu při činnostech motivují žáky k učení, posilují jejich sebedůvěru a vedou je k vnitřnímu uspokojení. Tyto faktory mají pozitivní vliv na rozvoj klíčových kompetencí a na dobré osvojení učiva žáky.

Směřujeme k tomu, aby v době písemných nebo ústních hodnocení žáků, zvládalo co nejvíce žáků učivo zcela bezpečně. Ústní hodnocení, klasifikace i písemná hodnocení mají v 1. období základního vzdělávání funkci především **výchovnou a motivační**.

Úkolem učitele v 1. období vzdělávání je udržet, popřípadě vzbudit zájem žáků o učení, umožnit všem žákům osvojit si základní učivo potřebné pro další vzdělávání a pomoci všem žákům zformovat základy pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí. Z hlediska dalšího zdravého vývoje žáků je důležité umět je dovést k takovému zvládnutí učiva, aby co nejvíce z nich mohlo být v těchto ročnících hodnoceno známkou výborně nebo chvalitebně. Hodnocení **známkou** můžeme v průběhu roku (mimo vysvědčení) tohoto období doplňovat povzbuzujícím pozitivním **písemným hodnocením**.

Poznámka: Zkušenost učitelů s velmi dobrými výchovnými a vzdělávacími výsledky nám ukázala, že samotné písemné hodnocení v 1.období je pro žáky často málo podnětné. To, co je pro ně povzbudivé a motivující, je jasně vyjádřená pochvala k určité činnosti nebo odpovědi, hvězdička, razítko, obrázek a bezesporu jednička. Pozitivní efekt hodnocení známkou „1“ zvyšujeme tak, že ji doplníme krátkou, třeba i jednoslovně vyjádřenou pochvalou.

Žáci jsou o způsobech a kriteriích hodnocení informováni a uvědomují si, čemu se učí a proč, vědí přitom, jaké činnosti zvládli, vědí co umí, co se po nich požaduje, z čeho mohou být zkoušeni. Velmi často proto také ústní nebo písemné zkoušení sami vyžadují. Prověřování vědomostí pro ně není stresovou situací nebo dokonce trestem, ale možností ukázat, co se naučili, možností využít svých poznatků při řešení předložených úloh, otázek a úkolů, možností jak získat dobré hodnocení, pěknou známku. Dobrý výsledek posiluje jejich sebedůvěru a motivuje je pro další činnosti a poznávání.

Poznámka: Pozitivní výsledky třídy při prověřování učiva posilují i sebevědomí učitele, vedou k zamyšlení nad způsoby práce, kterými byly dobré výsledky dosaženy. Naplňují vnitřním uspokojením. Pocit uspokojení a radosti dodává chuť do další práce, přenáší se na žáky i na jejich zákonné zástupce. Učitelé se stávají uznávanými profesionály ve svém oboru, jejich práce je ceněna zákonnými zástupci žáků, často i kolegy. Hodnocením práce svých žáků hodnotíme i svoji schopnost něčemu dobře naučit a výchovně na žáky působit.

Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

- V jednotlivých učebních oblastech předem stanovíme a žákům sdělíme základní učební požadavky. Jasně formulujeme, jaké dovednosti si žáci mají osvojit, čemu se mají naučit. Žáky upozorňujeme, jaké činnosti nebo pokusy budou provádět, o čem budeme hovořit.
- Žákům předkládáme reálné a dosažitelné cíle, a tak vedeme žáky k bezchybnosti a poctivosti.
- Používáme činností přístupy a metody učení, které umožňují žákům odhalovat chyby, hned je opravovat a brát si z nich poučení. Žákům tak průběžně umožňujeme uvědomění, co z probíraného učiva již ovládají.
- Předkládáme žákům ukázky správně vypracovaných úkolů různé obtížnosti a upřesňujeme, co požadujeme na výborné ohodnocení a co je hodnoceno již jako chvalitebně. Žáci potřebují vědět, jakou náročnost úkolů mají k určitým ohodnocením zvládat. Stejně stanovíme ukazatele při hodnocení písemném bez klasifikačních stupňů. Žák potom ví, k čemu ve svém snažení směřuje a je mu tak dána možnost sebehodnocení.

Pravidla prověřování vědomostí formou prověrek a zkoušení

Před zadáním jakékoli prověrky nebo testu zvažujeme, zda:

- má hodnotit naučení určitým poznatkům,
- má diagnostikovat učební problémy.

U otázek, úloh, testů, diktátů aj., uváděných v učebnicích, předem posuzujeme jejich vhodnost pro žáky určité třídy. Při vymýšlení otázek nebo při úpravě jejich znění je vhodné, aby je překontroloval ještě jiný učitel, a to kvůli porozumění formulací otázek žákem i kvůli posouzení jejich jednoznačnosti. Dbáme na to, aby znění úkolů a otázek bylo jasné, aby při zjišťování vzdělávacích výsledků nedocházelo k záměně nepochopení zadání za neznalost.

Při prověřování vědomostí:

- prověřujeme a hodnotíme to, o čem víme, že jsme žáky učili a naučili
- dbáme, aby příklady, diktované věty nebo testy určené k hodnocení žáků obsahovaly jen to, co bylo s žáky dostatečně procvičeno
- dbáme, aby zadání úloh bylo věku žáků přiměřené tj. formulované tak, aby mu žáci určitého věku mohli dobře porozumět, aby o úkolu měli již nějaké povědomí, aby se již s podobným úkolem někdy setkali
- ústní zkoušení vedeme tak, abychom při něm zjišťovali, co žák umí, ne to, co ještě neumí
- písemnou práci na závěr určitého celku nezadáme předčasně, ale až když žáci svými projevy prokazují, že jsou na písemnou práci vybaveni vědomostmi
- při prověřování učiva probíraného před delší dobou ho s žáky nejprve nějakou formou zopakujeme, a to alespoň krátce a v několika po sobě jdoucích hodinách
- při celkovém hodnocení žáka bereme v úvahu a hodnotíme i pokrok, jaký žák za určité období udělal, a jaká byla jeho snaha k odstranění nedostatků

5. 2. Hodnocení a klasifikace

A. V předmětech s převahou naukového zaměření

Stupeň 1 (výborný)

Žák samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti. Myslí logicky správně. Ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně a přesně, chápe vztahy mezi nimi a smysluplně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný, výstižný, účinně se zapojuje do diskuze. Je schopen samostatně studovat vhodné texty, řešit problémy a obhajovat svá rozhodnutí. Plně respektuje demokratické principy, uvědoměle a aktivně pracuje v týmu, jeho působení je velmi přínosné. Je téměř vždy schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák s menšími podněty učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně, chápe vztahy mezi nimi a s menšími chybami propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Ústní i písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků je zpravidla bez podstatných nedostatků. Zapojuje se do diskuze. Je schopen s menší pomocí studovat vhodné texty, řešit problémy a obhajovat svá rozhodnutí. Respektuje demokratické principy, v podstatě uvědoměle a aktivně pracuje pro tým, jeho působení je přínosné. Je většinou schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák se v uplatňování osvojených poznatků a dovedností dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů podle podnětů učitele. Má nepodstatné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí, s většími chybami propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. Často se zapojuje do diskuze. Je schopen studovat podle návodu učitele. Občas nerespektuje demokratické principy, v týmu pracuje nepříliš aktivně, jeho působení je přínosné v menší míře. Je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 4 (dostatečný)

U žáka se v uplatňování osvojených poznatků a dovedností vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků závažné mezery, chybně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní i písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti, málo se zapojuje do diskuze. Závažné chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti. Demokratické principy respektuje jen občas, práce v týmu se pouze účastní. Jeho působení není příliš přínosné. Sebehodnocení a hodnocení ostatních členů je schopen málokdy.

Stupeň 5 (nedostatečný)

U žáka se v uplatňování osvojených vědomostí a dovedností vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Žák si požadované poznatky neosvojil, nesmyslně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Neprojevuje samostatné myšlení. V ústním i písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti, nezapojuje se do diskuze. Chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Vůbec nerespektuje demokratické principy, nepracuje v týmu. Svou činností narušuje spolupráci, jeho působení není pro tým přínosné. Správného sebehodnocení a hodnocení ostatních členů není schopen.

B. Ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně je rozvíjí. Vždy používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný a přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Aktivně se zajímá o umění a estetiku. Jeho tělesná zdatnost má vysokou úroveň.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, převážně samostatný, využívá své osobní předpoklady, které úspěšně rozvíjí. Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení. Jeho projev je esteticky působivý, originální a má jen menší nedostatky. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje méně tvořivě. Má zájem o umění a estetiku. Je tělesně zdatný.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Materiály, nástroje a vybavení používá bezpečně a účinně pouze někdy. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho dovednosti a vědomosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní i tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Materiály, nástroje a vybavení většinou nepoužívá bezpečně a účinně. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malý zájem a snahu.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Materiály, nástroje a vybavení nepoužívá téměř nikdy bezpečně a účinně. Jeho projev je většinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci.

Hodnocení a klasifikace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

A. V předmětech s převahou naukového zaměření

Stupeň 1 (výborný)

- ovládá bezpečně požadovaná fakta, pojmy, definice a poznatky
- myšlení je pohotové, logické, dobře chápe souvislosti
- je schopen samostatně studovat vhodné texty
- pracuje uvědoměle a aktivně v týmu, jeho působení je velmi přínosné
- je schopen téměř vždy sebehodnocení a hodnocení ostatních členů
- vyjadřuje se výstižně a poměrně přesně
- umí používat kompenzační pomůcky
- pracuje spolehlivě s upraveným textem
- po zadání práce pracuje samostatně

Stupeň 2 (chvalitebný)

- v podstatě uceleně ovládá požadovaná fakta, pojmy, definice a poznatky
- myslí logicky správně
- je schopen s menší pomocí studovat samostatně vhodné texty
- pracuje částečně aktivně v týmu, jeho působení je přínosné
- je schopen téměř vždy sebehodnocení a hodnocení ostatních členů
- vyjadřuje se méně výstižně, ale poměrně přesně
- dovede použít kompenzační pomůcky
- pracuje spolehlivě s upraveným textem
- po zadání práce učitelem pracuje s jistotou

Stupeň 3 (dobrý)

- má nepodstatné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti požadovaných faktů, pojmů, definic a poznatků
- myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v logice se vyskytují chyby
- je schopen studovat vhodné texty podle návodu učitele
- pracuje částečně aktivně v týmu, jeho působení je částečně přínosné
- je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů s dopomocí učitele
- vyjadřuje se obtížně a nepřesně
- dovede použít kompenzační pomůcky s návodem učitele
- pracuje spolehlivě s upraveným textem
- nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat

Stupeň 4 (dostatečný)

- má závažné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti požadovaných faktů, pojmů, definic a poznatků
- v myšlení se vyskytují závažné chyby
- je nesamostatný v práci s vhodnými texty
- práce v týmu se pouze účastní, jeho působení je občas přínosné
- málokdy je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů
- jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti
- kompenzační pomůcky používá s návodem učitele obtížně a s chybami
- má velké obtíže při práci s upraveným textem
- závažné chyby dovede s pomocí učitele opravit

Stupeň 5 (nedostatečný)

- požadované poznatky si neosvojil
- samostatnost v myšlení neprojevuje
- je nesamostatný v práci s vhodnými texty ani s podněty učitele
- žák nepracuje pro tým
- správného sebehodnocení a hodnocení ostatních členů není schopen
- jeho ústní a písemný projev má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti
- kompenzační pomůcky nedovede použít ani s návodem učitele
- s upraveným textem nedovede pracovat
- chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele

B. Ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Stupeň 1 (výborný)

- v činnostech je velmi aktivní se zájmem o umění, estetiku, tělesnou zdatnost
- pracuje velmi tvořivě, samostatně, plně využívá osobní předpoklady a velmi úspěšně je rozvíjí
- jeho projev je esteticky působivý, originální, přesný
- osvojené dovednosti, vědomosti a návyky aplikuje tvořivě

Stupeň 2 (chvalitebný)

- v činnostech aktivní, převážně samostatný
- úspěšně rozvíjí své předpoklady
- projev je esteticky působivý, originální a má jen menší nedostatky
- osvojené dovednosti, vědomosti a návyky aplikuje samostatně, má zájem o umění, estetiku a tělesnou zdatnost

Stupeň 3 (dobrý)

- v činnostech méně aktivní, samostatný, pohotový, občas i pasivní
- nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu
- jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb
- jeho dovednosti a vědomosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele
- nemá aktivní zájem a umění, estetiku, tělesnou zdatnost

Stupeň 4 (dostatečný)

- v činnostech málo tvořivý, často pasivní
- rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé
- úkoly řeší s častými chybami
- dovednosti a vědomosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele
- projevuje velmi malý zájem a snahu

Stupeň 5 (nedostatečný)

- v činnostech je skoro vždy pasivní
- rozvoj schopností je neuspokojivý
- jeho projev je většinou chybný a nemá estetickou hodnotu
- minimální osvojené dovednosti a vědomosti nedovede aplikovat
- neprojevuje zájem o práci, práci druhým znemožňuje

Celkové hodnocení

Celkové hodnocení žáka se na vysvědčení vyjadřuje stupni:

Prospěl(a) s vyznamenáním

Žák prospěl s vyznamenáním, není-li v žádném z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu horším než 2 – chvalitebný, průměr stupňů prospěchu ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem není vyšší než 1,5 a jeho chování je hodnoceno stupněm velmi dobré.

Prospěl(a)

Žák prospěl, není-li v žádném povinném předmětu stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 – nedostatečný.

Neprospěl(a)

Žák neprospěl, je-li v některém z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 – nedostatečný.

Způsob získávání podkladů pro hodnocení

Hodnocení práce v zájmových útvarech

Výsledky práce v zájmových útvarech organizovaných školou se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni:

- **pracoval(a) úspěšně**
- **pracoval(a)**

Hodnocení žáků, kteří nejsou státními občany ČR

Při hodnocení žáků, kteří nejsou občany ČR a plní v ČR povinnou školní docházku, se dosažená úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost, která ovlivňuje výkon žáka. Při hodnocení těchto žáků ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura určeného Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání se na konci tří po sobě jdoucích pololetí po zahájení docházky do školy v ČR vždy považuje dosažená úroveň znalosti českého jazyka za závažnou souvislost, která ovlivňuje výkon žáka.

Sebehodnocení

Žák se prostřednictvím učitelova hodnocení postupně učí, jaké jsou meze a perspektivy jeho výkonu, sféry jeho úspěchu a úspěšného uplatnění. Vyučující vytváří vhodné prostředí a příležitosti, aby žák mohl poučeně a objektivně hodnotit sebe a svoji práci. Oba názory jsou průběžně konfrontovány. Učitel a žák na konci klasifikačního období společně hodnotí průběh výkonů žáka tak, aby se shodli na výsledné známce. Autonomní hodnocení se nesmí stát prostředkem nátlaku na učitele. Cílem je ideální shoda obou hodnocení tak, aby byla pro žáka motivační do dalšího období.

Výstupní hodnocení

Hlavním obsahem výstupního hodnocení je vyjádření o dosažené úrovni vzdělání ve struktuře vymezené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Dále výstupní hodnocení žáka obsahuje vyjádření o:

- možnostech žáka a jeho nadání
- předpokladech pro další vzdělávání nebo pro uplatnění žáka
- chování žáka v průběhu povinné školní docházky
- dalších významných skutečnostech ve vzdělávání žáka

Výstupní hodnocení vydá škola žákovi na konci prvního pololetí školního roku, v němž splní povinnou školní docházku. Výstupní hodnocení vydá škola na konci prvního pololetí také v pátém a sedmém ročníku, jestliže se hlásí ke vzdělávání na střední škole. V případě podání přihlášky k přijetí do oboru vzdělání, v němž je jako součást přijímacího řízení stanovena rámcovým vzdělávacím programem talentová zkouška, je žákovi vydáno výstupní hodnocení do konce 30. října.

Komisionální přezkoušení

Komisi pro komisionální přezkoušení jmenuje ředitel školy, v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje ji krajský úřad.

Komise je tříčlenná a tvoří ji:

- předseda, kterým je ředitel školy, popřípadě jím pověřený učitel, nebo v případě, že vyučujícím daného předmětu je ředitel školy, krajským úřadem jmenovaný jiný pedagogický pracovník školy
- zkoušející učitel, jímž je vyučující daného předmětu ve třídě, v níž je žák zařazen, popřípadě jiný vyučující daného předmětu
- přísedící, kterým je jiný vyučující daného předmětu nebo předmětu stejné vzdělávací oblasti stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání

Výsledek přezkoušení již nelze napadnout novou žádostí o přezkoušení. Výsledek přezkoušení stanoví komise hlasováním. Výsledek přezkoušení se vyjádří slovním hodnocením podle § 15 odst. 2 nebo stupněm prospěchu podle § 15 odst. 3. Ředitel školy sdělí výsledek přezkoušení prokazatelným způsobem žákovi a zákonnému zástupci žáka. V případě změny hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí vydá žákovi nové vysvědčení.

O přezkoušení se pořizuje protokol, který se stává součástí dokumentace školy.

Žák může v jednom dni vykonat přezkoušení pouze z jednoho předmětu. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví orgán jmenující komisi náhradní termín přezkoušení.

Konkrétní obsah a rozsah přezkoušení stanoví ředitel školy v souladu se školním vzdělávacím programem.

Vykonáním přezkoušení není dotčena možnost vykonat opravnou zkoušku.

Opravná zkouška

Komisi pro opravnou zkoušku jmenuje ředitel školy, v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi krajský úřad.

Žák koná opravnou zkoušku v případě, že byl na konci druhého pololetí klasifikován stupněm nedostatečně nejvýše ve dvou předmětech.

Termíny opravných zkoušek určí ředitel školy tak, aby byly vykonány nejpozději do 31. srpna. Pokud se žák v tomto termínu z vážných důvodů nemůže k opravné zkoušce dostavit, lze povolit vykonání opravné zkoušky nejpozději do 15. září. Do té doby navštěvuje žák podmíněčně nejbližší vyšší ročník.

Žák může v jednom dnu skládat pouze jednu opravnou zkoušku.

O termínu konání opravné zkoušky informuje třídní učitel písemně zákonného zástupce žáka. Žák, který se bez vážných důvodů ve stanoveném termínu k opravné zkoušce nedostaví a do dvou dnů se neomluví, je klasifikován z daného předmětu stupněm prospěchu nedostatečný.

Přezkoušení

Má-li zástupce žáka pochybnosti o správnosti klasifikace v jednotlivých předmětech na konci prvního nebo druhého pololetí, může do tří dnů ode dne, kdy bylo žákovi vydáno vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení. Je-li vyučujícím daného předmětu ředitel školy, může zástupce žáka požádat o komisionální přezkoušení příslušného školního inspektora. V takovém případě jmenuje komisi školní inspektor. Přezkoušení provede komise do deseti dnů. Výsledek přezkoušení je konečný, další přezkoušení žáka je nepřipustné.

Dodatečná zkouška

Dodatečnou zkoušku koná žák:

- který nemohl být klasifikován pro závažné objektivní příčiny na konci prvního pololetí. Termín dodatečné zkoušky určí ředitel školy tak, aby klasifikace mohla být provedena nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí, ve výjimečných případech do konce klasifikačního období za druhé pololetí.
- který nemohl být klasifikován pro závažné objektivní příčiny na konci druhého pololetí. Termín dodatečné zkoušky určí ředitel školy tak, aby klasifikace mohla být provedena do 31. srpna příslušného školního roku, nejpozději do 15. října. Do té doby žák navštěvuje podmíněně vyšší ročník. Žák, který z vážných důvodů nemohl být klasifikován ani do 15. října, opakuje ročník.
- který podle posouzení vyučujícího nemá v daném předmětu dostatečný počet známek ve srovnání s ostatními žáky třídy z důvodů vysoké absence. O dodatečné zkoušce rozhoduje pedagogická rada na návrh vyučujícího daného předmětu.

Postup do dalšího ročníku

Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů stanovených vzdělávacím programem s výjimkou předmětů výchovného zaměření stanovených rámcovým vzdělávacím programem a předmětů, z nichž byl uvolněn. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval ročník.

5. 3. Autoevaluace školy

Autoevaluace – vnitřní hodnocení školy napomáhá ke zkvalitnění výuky a zefektivnění vzdělávání a výchovy ve škole. Vnitřní hodnocení školy stanoví § 11 a § 12 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) a vyhláška č. 15/2004 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

1. Oblasti autoevaluace

- materiální, technické, ekonomické, hygienické a další podmínky ke vzdělávání
- průběh vzdělávání
- školní klima a vzájemné vztahy se zákonnými zástupci a místní komunitou
- výsledky vzdělávání
- řízení školy, kvalita práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- soulad realizovaného školního vzdělávacího programu s rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání
- BOZ, MPP

2. Cíle a kritéria autoevaluace

Cílem autoevaluace školy je zjistit aktuální informace o stavu školy a tím získat podklady pro plánování a realizaci dalšího rozvoje školy. Při autoevaluaci škola dodrží stanovená kritéria

3. Nástroje autoevaluace

- rozbor dokumentace školy
- rozhovory s učiteli, zákonnými zástupci
- dotazníky pro zákonné zástupce, žáky, učitele
- srovnávací prověrky, dovedností testy
- hospitace

4. Časové rozvržení autoevaluačních činností

- hospitační činnost (v průběhu celého školního roku)
- sebehodnocení práce učitelů a hodnocení ředitelem školy za minulý školní rok (začátek školního roku)
- projednání struktury vlastního hodnocení školy s pedagogickou radou (§ 9 vyhlášky č.15/2004 Sb., do konce září)
- projednání vlastního hodnocení školy v pedagogické radě za minulý školní rok (do konce října)
- prověrky učiva (průběžně celý školní rok)
- dotazníky na klima školy (1x za 2 roky)

Průběžně: rozhovory s učiteli a žáky, výstupy z jednání školské rady

Příloha č. 1 k ŠVP ZV „Bud’me na sebe hodní“ od školního roku 2008/2009

Učební plán od 2008/2009

Učební plán pro 1. – 5. ročník základního vzdělávání

Vzdělávací oblasti	Vyučovací předmět	ročník					min. časová dotace	disponibilní časová dotace	skutečná časová dotace
		1.	2.	3.	4.	5.			
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	7+2	8+2	7+2	7	6+1	35	+7	42
	Anglický jazyk	--	--	3	3	3	9	--	9
Matematika a její aplikace	Matematika	4	3+2	3+2	5	5	20	+4	24
Informační a komunikační technologie	Informatika	--	--	--	--	1	1	--	1
Člověk a jeho svět	Prvouka	3	2	2+1	--	--	12	+3	15
	Přírodověda	--	--	--	2	1+1			
	Vlastivěda	--	--	--	1+1	1			
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	12	--	12
	Výtvarná výchova	1	1	1	2	2			
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	--	10
Člověk a svět práce	Praktické činnosti	1	1	1	1	1	5	--	5
Průřezová témata		P	P	P	P	P	--	--	--
Týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		19+2	18+4	20+5	24+1	23+2	104	+14	118
Celkový týdenní počet hodin – maximum týdně		21	22	25	25	25	118		118

P = povinnost zařadit a realizovat se všemi žáky v průběhu vzdělávání na daném stupni realizováno v rámci obsahu učiva jednotlivých vzdělávacích oblastí

Příloha č.2 k ŠVP ZV „Bud’me na sebe hodní“ od školního roku 2008/2009

s. 27

Český jazyk 1. období

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

*Osobnostní rozvoj – Rozvoj schopností poznávání (1.,2. roč.)

- cvičení pozornosti a soustředění
- cvičení dovednosti zapamatování

* Sociální rozvoj – Komunikace (1.,2. roč.)

- cvičení naslouchání
- dovednosti pro sdělování verbální i neverbální
- dialog

Příloha č. 3 k ŠVP ZV „Bud’me na sebe hodní“ od školního roku 2011/2012

Od ledna 2012 se stává součástí našeho ŠVP ZV „školní preventivní strategie“ jako dlouhodobý preventivní program školy.

Příloha č. 4 k ŠVP ZV „Bud’me na sebe hodní“ od školního roku 2012/2013

Aktualizace identifikačních údajů na základě změny ředitele školy

1. Identifikační údaje

1.1 Předkladatel

Základní škola a Mateřská škola Střítež, okres Frýdek–Místek,
příspěvková organizace

adresa: Střítež 108, 739 59
ředitel školy: Mgr. Dagmar Machálková
telefon: 558 694 337
e-mail: reditelzsstritezuct@seznam.cz
web: www.zsstritezuct.net
IČO: 75026457
IZO: 102068755
RED-IZO: 600134199

1.2 Zřizovatel školy

Obec Střítež

adresa: Střítež 118, 739 59
telefon: 558 694 322
e-mail: stritez@obecstritez.cz
web: www.obecstritez.cz

1.3 Platnost dokumentu

platnost: od 1. 9. 2007

datum: 31. 8. 2012

Razítko školy:

.....
Mgr. Machálková Dagmar
ředitelka

Příloha č. 5 k ŠVP ZV „Bud’me na sebe hodní“ od školního roku 2012/2013

Do Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se na závěr části C podčásti 5 Vzdělávací oblasti doplňuje text:

„Standardy pro základní vzdělávání“

na základě opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. MSMT-1236/2012-22 ze dne 18. ledna 2012, který se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.

Příloha č. 6 k ŠVP ZV „Bud’me na sebe hodní“ od školního roku 2013/2014

Aktualizace identifikačních údajů na základě úprav RVP pro ZV platných od 1. 9. 2013

č. j. ZŠ/0118/2013

1. Identifikační údaje

Název ŠVP

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání
„Bud’me na sebe hodní“
vytvořený podle RVP ZV

Údaje o škole

název školy: Základní škola a Mateřská škola Střítež, okres Frýdek-Místek,
příspěvková organizace
adresa školy: Střítež 108, 739 59
ředitel školy: Mgr. Dagmar Machálková
telefon: 558694337
e-mail: reditelzsstritezuct@seznam.cz
web: www.zssstritezuct.net
IČ: 75026457
IZO: 102068755
RED-IZO: 600134199

Zřizovatel

název zřizovatele: Obec Střítež
adresa zřizovatele: Střítež 118, 739 59
telefon: 558694322
e-mail: stritez@obecstritez.cz
web: www.obecstritez.cz

Platnost dokumentu

platnost dokumentu od: 1. 9. 2007
datum: 30. 08. 2013

razítko školy:

.....
Mgr. Dagmar Machálková, ředitelka

Příloha č. 7 k ŠVP ZV „Bud’me na sebe hodní“ od školního roku 2013/2014

Aktualizace charakteristiky školy na základě úprav RVP pro ZV platných od 1. 9. 2013

č. j. ZŠ/0119/2013

2. Charakteristika školy

Úplnost a velikost školy

Základní škola je sloučena s mateřskou školou, podle potřeb jsou k výuce využívány rovněž pronajaté prostory Obce Střítež. Počet tříd a zaměstnanců základní školy i mateřské školy v daném školním roce je závislý na počtu žáků.

Umístění školy

Škola se nachází v malebném prostředí v podhůří Moravskoslezských Beskyd. Její poloha nedaleko hlavní komunikace silniční i železniční ve směru na Frýdek–Místek a Český Těšín umožňuje docházku dětem nejen ze Stříteže, ale i z okolních obcí – Vělopolí, Ropice, Smilovic i Dolního Žukova

Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor ZŠ má plně kvalifikované učitele. Ke kvalitě jejich práce přispívá velmi dobrá a úzká spolupráce s pedagogy z mateřské školy.

Charakteristika žáků

Značnou část žáků naší školy tvoří děti dojíždějící z okolních obcí.

Podmínky školy

Škola má světlé, čisté a estetické prostory. Na vzhledu školy se ve velké míře podílejí žáci i učitelé výtvarnými pracemi. Většina tříd má hrací koutek s kobercem. Škola je vybavena audiovizuální technikou, má odpovídající hygienické zařízení, kvalitně vybavenou kuchyň a jídelnu pro stravující se žáky.

Pohybové aktivity jsou provozovány v tělocvičně ZŠ a na hřišti OÚ. Prostranství před školou (altán, průlezky, stolní tenis) je možno využívat jak k zájmové činnosti, tak i během vyučování.

Materiální vybavení je na vysoké úrovni. K dispozici je rovněž počítačová učebna s přístupem na internet, který je v podobě wi-fi připojení přístupný i v ostatních prostorách školy. Škola je vybavena interaktivními tabulemi a počítačovými programy ke zkvalitnění výuky. Od roku 2011 jsou k dispozici rovněž interaktivní výukové programy vytvořené učiteli naší školy v rámci projektu EU – Peníze školám.

Velkou pozornost věnujeme integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – odborně vyškolení pedagogové vyučují žáky v rámci reedukace samostatně jednu hodinu týdně podle doporučení PPP a SPC.

Dlouhodobé projekty

Děti zvířátkům

Tento celoroční ekologický projekt je určený všem dětem naší školy. Záměrem projektu je posílení vztahu dětí k prostředí, ve kterém žijí, a jejich odpovědnosti za život kolem sebe.

Zdravá škola

Zájmem naší školy je tímto projektem podporovat u dětí radost z pohybu a dalších zdravích prospěšných aktivit (pobyť na čerstvém vzduchu, otužování, sportovní soutěže a turnaje v rámci školy nebo akcí pořádaných okolními školami MOPS).

Zpívající školička

Celoroční hudební projekt „Zpívající školička“ je společným setkáním všech dětí naší základní i mateřské školy. Cílem projektu je písničkou a společným prožitkem probouzet v dětech chuť a ochotu podílet se na vytváření zdravé a příjemné atmosféry ve škole.

Rozvíjej se, poupátko

Mezinárodní hudební a výtvarná soutěž pro žáky škol Mikroregionu obcí povodí Stonávky s účastí škol z příhraničních států.

Vlastní hodnocení školy

Vlastní hodnocení školy je dle potřeb vypracováváno na základě dotazníků, podnětů od žáků, rodičů, veřejnosti apod., a to ředitelem školy a učiteli.

Dotazníky jsou zpracovány pro tyto oblasti: vzdělávání, výchova, vztahy mezi žáky, žáky a učiteli, učiteli a zákonnými zástupci, materiální vybavení školy, prezentace školy na veřejnosti, konkurenceschopnost školy

Hlavními cíli je zpětná vazba, na základě které jsou monitorovány klady a zápory a zpracovány možnosti nápravy.

Kritéria jsou individuálně vytvořena v závislosti na druhu dotazníku, a to na základě bodového hodnocení odpovědí respondentů.

Formy a nástroje získávání podnětů pro zpětnou vazbu:

- komunikace se zákonnými zástupci (třídní schůzky, školská rada)
- komunikace se zřizovatelem
- komunikace s OSRR
- komunikace s ostatními složkami obce a veřejností (školní akce, mediální výstupy)

- školní fórum na webu školy
- dotazníky pro žáky, zákonné zástupce
- srovnání úrovně žáků s ostatními školami (společné akce, metodické porady ředitelů a učitelů okolních škol)
- sledování úspěšnosti absolventů školy (anketa a webové anonymní dotazníky), vyjádření názorů žáků školními pracemi (prezentace o škole...)
- srovnávací testy

Hodnocení školy bude probíhat zpravidla na konci školního roku dle potřeb školy.

Formy spolupráce se zákonnými zástupci

- **výchovně vzdělávací a organizační** – pravidelná setkání v rámci plenárních schůzí s Občanským sdružením Rady rodičů (OSRR), třídních schůzek, konzultací, besedy s psychologem a odbornými pedagogy
- **zájmové** - tradicí naší školy je již dlouholetá spolupráce také se SRPŠ a dalšími místními spolky a subjekty, jejichž akce pro děti napomáhají zkvalitnit a zpříjemnit výchovně vzdělávací program a obohacují život v obci

Formy spolupráce s dalšími sociálními partnery

- spolupráce s neziskovými organizacemi zajišťujícími prožitkové programy se zaměřením na prevenci soc.-pat. jevů a zdravé klima žákovských kolektivů
- spolupráce s dobrovolnickými centry na podporu solidarity a pomoci lidem v nouzi

datum: 30. 08. 2013

razítko školy:

.....
Mgr. Dagmar Machálková, ředitelka

Příloha č. 8 k ŠVP ZV „Bud’me na sebe hodní“ od školního roku 2013/2014

Dodatek k ŠVP ZV na základě úprav RVP pro ZV platný od 1. 9. 2013

č. j. ZŠ/0120/2013

4. 1 Jazyk a jazyková komunikace

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Cílem jazykové výuky je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení jazyka jako prostředku historického a kulturního vývoje národa
- pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání
- rozvíjení pozitivního vztahu mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti

4. 1. 2 Anglický jazyk

Očekávané výstupy – 1. období

ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

žák

- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, reaguje na ně verbálně i neverbálně
- zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu
- přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení
- píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy

Očekávané výstupy – 2. období

POSLECH S POROZUMĚNÍM

žák

- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností
- rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu

MLUVENÍ

žák

- se zapojí do jednoduchých rozhovorů
- sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat
- odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

žák

- vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům
- rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

žák

- rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

PSANÍ

žák

- napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života
- vyplní osobní údaje do formuláře

Učivo

- zvuková a grafická podoba jazyka – fonetické znaky (pasivně), základní výslovnostní návyky, vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov

- slovní zásoba – žáci si osvojí a umí používat základní slovní zásobu v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů, práce se slovníkem
- tematické okruhy – domov, rodina, škola, volný čas, povolání, lidské tělo, jídlo, oblékání, nákupy, bydliště, dopravní prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata, příroda a počasí
- mluvnice – základní gramatické struktury a typy vět (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění)

4.2 Matematika a její aplikace

Očekávané výstupy – 2. období

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

žák

- modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku
- porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným základem v oboru kladných čísel
- přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty
- porozumí významu znaku „ - „, pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose

Učivo

- přirozená čísla, celá čísla, desetinná čísla, zlomky
- zápis čísla v desítkové soustavě a jeho znázornění (číselná osa, teploměr, model)
- násobilka
- vlastnosti početních operací s čísly
- písemné algoritmy početních operací

4.4 Člověk a jeho svět

Charakteristika vzdělávací oblasti

Tato komplexní oblast vymezuje vzdělávací oblast týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí a dalších témat.

Žáci se učí vnímat lidi, vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek, krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat, přemýšlet o nich a chránit je. Na základě poznávání sebe, svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům (včetně situací ohrožení), učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti.

V tematickém okruhu *Místo, kde žijeme*, je důraz kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků (např. v dopravní výchově).

V tematickém okruhu *Lidé kolem nás* se žáci seznamují se základními právy a povinnostmi a se světem financí.

V tematickém okruhu *Člověk a jeho zdraví* poznávají zdraví jako stav bio – psycho – sociální rovnováhy života. Žáci se seznamují s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti. Získávají základní poučení o zdravotní prevenci a o poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru *Člověk a jeho svět* získávají žáci především tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané oblasti směřuje k utváření klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- orientaci v problematice peněz a cen a zodpovědnému spravování osobního rozpočtu
- pozorování a chápání rozdílů mezi lidmi, ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě respektu
- bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií
- poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech

Místo, kde žijeme

Učivo

- škola – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace
- naše vlast – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politický systém ČR, státní správa a samospráva, státní symboly, armáda ČR

Lidé kolem nás

Očekávané výstupy – 1. období

- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům

Očekávané výstupy – 2. období

- rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu řešení
- orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčit a jak vracet dluhy

Učivo

- soužití lidí – principy demokracie
- chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality, rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům
- právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní jednání a korupce, právní ochrana občanů a majetku, včetně nároku na reklamaci, soukromé vlastnictví
- vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné, hmotný i nehmotný majetek, rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení, banka jako správce peněz, úspory, půjčky

Rozmanitosti přírody

Očekávané výstupy – 2. období

- stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit

Učivo

- rizika v přírodě – rizika spojená s ročními obdobími a sezónními činnostmi, mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi

Člověk a jeho zdraví

Očekávané výstupy – 1. období

- rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu
- ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

Očekávané výstupy – 2. období

- vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodce i cyklisty

Učivo

- lidské tělo – stavba těla a základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, základy reprodukce, vývoj jedince
- péče o zdraví – zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsoby uchování potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim, nemoci přenosné a nepřenositelné, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV, AIDS), drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů, první pomoc při drobných poraněních, osobní, intimní a duševní hygiena
- partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality
- návykové látky a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií
- osobní bezpečí, krizové situace – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek, bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky, předcházení rizikových situací v dopravě a v dopravních

prostředcích, šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích

- přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického i duševního zdraví – služby odborné pomoci, čísla tísňového volání na tísňovou linku
- mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén), požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru), integrovaný záchranný systém

4.6 Člověk a zdraví

Charakteristika vzdělávací oblasti

Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, chování podporující zdraví atd.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví přináší základní podněty pro pozitivní ovlivňování zdraví, způsob jeho ochrany.

Žáci se seznamují s různými riziky, která ohrožují zdraví.

V tělesné výchově je velmi důležité motivační hodnocení žáků, které vychází ze somatotypu žáka a je postaveno na posuzování osobních výkonů každého jednotlivce a jejich zlepšování – bez paušálního porovnávání žáků podle výkonových norem, které neberou v úvahu růstové a genetické předpoklady a aktuální zdravotní stav žáků.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k :

- poznávání zdraví jako důležité hodnoty v kontextu dalších životních hodnot ochraně zdraví a životů v každodenních rizikových situacích, mimořádných událostech a k využívání osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událo

datum: 30. 08. 2013

razítko školy:

.....
Mgr. Dagmar Machálková, ředitelka